

ORSZÁGOS RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG

**RENDFOKOZATI VIZSGA
TANANYAG**

ZÁSZLÓSOK RÉSZÉRE

Szerző: Lippai Zsolt Sándor c. r. alezredes
Szakmai lektor: Dr. Halmosi Zsolt r. vezérőrnagy
Pedagógiai lektor: Nazareczki Andrea r. őrnagy
Szerkesztő: Kamrás Nikolett

Készült: 2016. október I. kiadás
2017. április II. kiadás
2020. szeptember III. kiadás
2023. január IV. kiadás

MÓDOSÍTÁSOK JEGYZÉKE:

Módosította	Verzió száma	Kibocsátás időpontja
Dr. Domokos Beáta c. r. alezredes	II.	2017. április
Szmodics Róbert c. r. alezredes	II.	2017. április
Dános Szabina r. százados (pedagógia lektor)	II.	2017. április
Fürjes Béla r. őrnagy (általános ismeretek)	III.	2020. szeptember
Dr. Hautzinger Zoltán r. ezredes (szakmai ismeretek)	III.	2020. szeptember
Dr. Csapó Gábor r. alezredes (szakmai ismeretek)	III.	2020. szeptember
Dr. Pádár Béla r. alezredes (szakmai ismeretek)	III.	2020. szeptember
Kecskés Nikolett (szerkesztő)	III.	2020. szeptember
Dr. Varga Péter Andor r. alezredes (általános ismeretek)	IV.	2023. január
Dr. Csapó Gábor r. alezredes (szakmai ismeretek)	IV.	2023. január
Dr. György Marianna r. alezredes (szakmai ismeretek)	IV.	2023. január
Nazareczki Andrea r. őrnagy (szerkesztő)	IV.	2023. január

TARTALOMJEGYZÉK

I.....	6
Általános rendészeti ismeretek és a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek működése.....	6
Rendvédelmi, rendészettörténeti ismeretek, a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv alapvető feladatai, azokat meghatározó szabályok, tevékenységi formák	6
Történeti visszatekintés	6
Magyarország rendőrségének szervezeti felépítése	8
A rendőrség szolgálati ágai, szolgálatai, szakszolgálatai	11
A rendvédelmi feladatokat ellátó szerv alapvető feladatai, azokat meghatározó szabályok, tevékenységi formák	13
A rendőri munkát érintő főbb jogszabályok:.....	16
A rendőrségi hierarchia, a hierarchiához kapcsolódó fogalmak	17
Elöljárók és alárendeltek, feljebbvalók és alacsonyabb rendfokozatúak egymáshoz való viszonya, a hierarchia jelentősége és szerepe a rendőri munkában.....	17
II.....	22
A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek belső igazgatása, működése.....	22
Az Országos Rendőr-főkapitányság vezetése, a területi szervek irányítása	22
A területi jogállású rendőrségi szervek vezetése, a helyi szervek irányítása	24
A 19 vármegyei és a BRFK önálló feladat- és hatáskörrel működő szervek	24
A helyi jogállású szervek vezetése.....	25
Ideiglenes szervezetek, törzsek vezetése.....	26
Szolgálati időrendszerek	29
A Rendőrség informatikai rendszerei, adatvédelmi szabályai	30
Együttműködés a társ-rendvédelmi feladatokat ellátó szervekkel, közigazgatási, ügyészségi és igazságszolgáltatási szervekkel, önkormányzatokkal, támogató civil szervezetekkel	39
Együttműködés a munkahelyi kapcsolatokban	39
Nemzetközi rendőrségi szervezetek, a Rendőrség nemzetközi együttműködése	40
Rendőrségi együttműködés	42
A Terrorelhárítási Központ	46

A Nemzeti Védelmi Szolgálat megalakulása	53
Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság	56
III.....	59
Bűnügyi szakterület.....	59
Bűnügyi szolgálati ág	59
Történeti kitekintés.....	59
A bűnügyi szolgálati ág szervezeti elemei, ezek feladatai, elhelyezkedésük a Rendőrség szervezetében	60
A bűnügyi szolgálati ág részszakterületei, szakmai prioritásai.....	63
Gyűlölet-bűncselekmények, gyermek és ifjúságvédelem	75
Az illegális migráció elleni fellépés, embercsempészség, terrorizmus.....	77
A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia.....	80
A Rendőrség bűnmegelőzési tevékenysége	80
A családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos rendőri feladatok	83
A hozzátartozók közötti erőszak kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtása.....	83
Hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartás elrendelése	84
Áldozatvédelem.....	85
A rendőrség áldozatsegítő feladatai	86
Értékelő-elemző szakterület	87
Történeti kitekintés.....	87
IV.....	96
Rendészeti szakterület	96
Közrendvédelmi szakterület.....	96
Közlekedésrendészeti szakterület.....	97
Igazgatásrendészeti szakterület	102
Ügyeleti szakterület.....	106
Határrendészeti szakterület	110
Védelmi igazgatási szakterület.....	115

V.....	117
Szolgálati jog és etika: a hivatásos szolgálati jogviszony alapvető szabályai, jogok és kötelezettségek rendszere, valamint a hivatásos állomány tagjával szembeni magatartási és etikai szabályok.....	117
Hivatásos szolgálati jogviszony létesítésének követelményei a Hszt. alapján.....	117
A hivatásos szolgálati jogviszony alapvető szabályai, jogok és kötelezettségek rendszere a Hszt. alapján	118
Az alapvető jogok korlátozása	119
A rendőrrel szembeni követelmények.....	122
A rendőr által betartandó etikai normák.....	126
A Rendőri Hivatás Etikai Kódexe	127
A rendőri korrupció	131

I.

Általános rendészeti ismeretek és a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek működése

Rendvédelmi, rendészettörténeti ismeretek, a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv alapvető feladatai, azokat meghatározó szabályok, tevékenységi formák

Történeti visszatekintés¹

Az országos hatáskörű magyar rendőrség szervezetét érintően a rendészettudományról² szóló írásos anyaggal elsők között Karvasy Ágoston „A politicalai tudományok rendszeresen előadva”³ című 1845-ben írt művében találkozhatunk, amelyet követően néhány év múlva Szemere Bertalan belügyminiszter, Hajnik Pálra bízta az – 1848-49-es forradalom és szabadságharc miatt kísérleti fázisában megrekedt – országos rendőrség létrehozását.

1869-ben – még az első állami rendőrség megszervezését és felállítását megelőzően – adták ki a „Közbiztonság” (rendészet elméleti és tapasztalati ismereteket közlő heti szakközlöny) című⁴ az első rendészeti szaklapot⁵, amelyben már szerepelt a tudományos igényességgel felkészített személyünk és vagyonunk őre a rendőr, továbbá megfogalmazta az országos rendőrség felépítését és tagoltságát. A szerkesztő már a szaklap vezércikkében lényegesnek tartotta kiemelni, hogy: „*bármily rendszerre is alapítassék a rendőrség újjászervezése, ez csak akkor fog megfelelni hivatásának, ha a rendészeti közegek a rendészeti tudományban elméletileg is kiképeztetnek.*”⁶

1873-ban a Pest-Buda-Óbuda egyesítéséről szóló törvénnyel jön létre az állami rendőrség első megjelenési formájaként a Fővárosi Rendőrség, amelyet követően még nyolc évet kellett várni 1881. április 11-ig, amikor a parlament elfogadta az első állami rendőrség jogszabályi alapjait lefektető, a fővárosi rendőrségről szóló 1881. évi XXI. törvénycikket. E törvény már pontosan

¹ Sallai János: Rendőr, rendőraltsízt, rendőr törzsaltízt képzés a m. kir. rendőrség államosítása után, és Sallai János: Rendőr tisztviselők képzése a m. kir. rendőrség államosítása (1920) után kéziratok alapján

² Karvasy Ágoston: A politicalai tudományok rendszeresen előadva. Győrött. kn.1845. 90. oldal

³ Ugyanott 164-165. oldal

⁴ 1869. augusztus 15. 1. oldal

⁵ Szöllősy Alfréd: Az első rendőri szaklap. A rend. 1927. február 19. 3. oldal

⁶ Közbiztonság, 1870. január 9. 2. sz. 1. oldal

rögzítette a rendőrség szervezetét és személyi állományának összetételét, ami a főkapitány által vezetett szervezet tisztekből, gyalog és lovas rendőrökből és szolgálkból áll.

Az 1881. évi XXI-es törvény végrehajtására vonatkozó „utasítás”⁷ mellékletében került rögzítésre, hogy a közönséggel érintkező rendőri állomány megválogatására, képzésére folyamatosan a legnagyobb figyelmet kellett fordítani, valamint az, hogy a próbaszolgálatosok közül is csak a legalkalmasabbakat lehet kinevezni, illetőleg, hogy a képzést a kinevezést követően is folytatni kell.

Az egységes állami rendőrség hét kerületi főkapitányság – Budapest, Debrecen, Miskolc, Pécs, Szeged, Székesfehérvár, Szombathely – megszervezésével jött létre. A rendelkezésre álló megfelelő létszám mellett azonban nem jelent meg a szükséges fegyverzet, de erőteljesen érvényesültek a trianoni szerződés korlátozó intézkedései, ugyanakkor a lassú fejlődésre nagy hatással voltak a korabeli pénzügyi nehézségek.

1932. január 1-jén létrejött a vidéki főkapitányság, amellyel egy időben megszűntek a kerületi főkapitányságok.

1944-ben a rendőrséget katonásították, ami azt jelentette, hogy személyi, szervezési, fegyverzet és felszerelés tekintetében a honvédelmi minisztérium alárendeltségébe került, létszámát 34.000 főben állapították meg, valamint belügyminiszteri rendelet nyomán már nőket is kinevezhettek a testületbe.

1956. december elejére létrejött az Országos Rendőr-főkapitányság, amelynek alárendeltségében működtek a fővárosi és megyei rendőr-főkapitányságok, helyi szervként a rendőrkapitányságok, így innentől kezdve az egységes rendőrség végezte az állambiztonsági, a bűnüldöző és a többi rendőri tevékenységet.⁸

⁷ 1884. évi 43.972 B.M. számú rendelet a fővárosi rendőrség számára kiadott Utasítás tárgyában

⁸ A http://midra.uni-miskolc.hu/JaDoX_Portlets/documents/document_14336_section_6611.pdf internetes oldal tartalma, letöltés ideje: 2016. október 10. Miskolci Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar Bűnügyi Tudományok Intézete Büntető Eljárásjogi és Büntetés-végrehajtási Jogi Intézeti Tanszék, Szentesi Tibor: A rendőrség és az ügyészség kapcsolata a bűnügyek nyomozása során, szakdolgozat, 5-9. oldal.

Magyarország rendőrségének szervezeti felépítése

Jelenleg a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló **2010. évi XLIII. törvény határozza meg a rendvédelmi szerveket**, amelyek az alábbiak:

- **a rendőrség,**
- **a büntetés-végrehajtási szervezet,**
- **a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,**
- **a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok.**

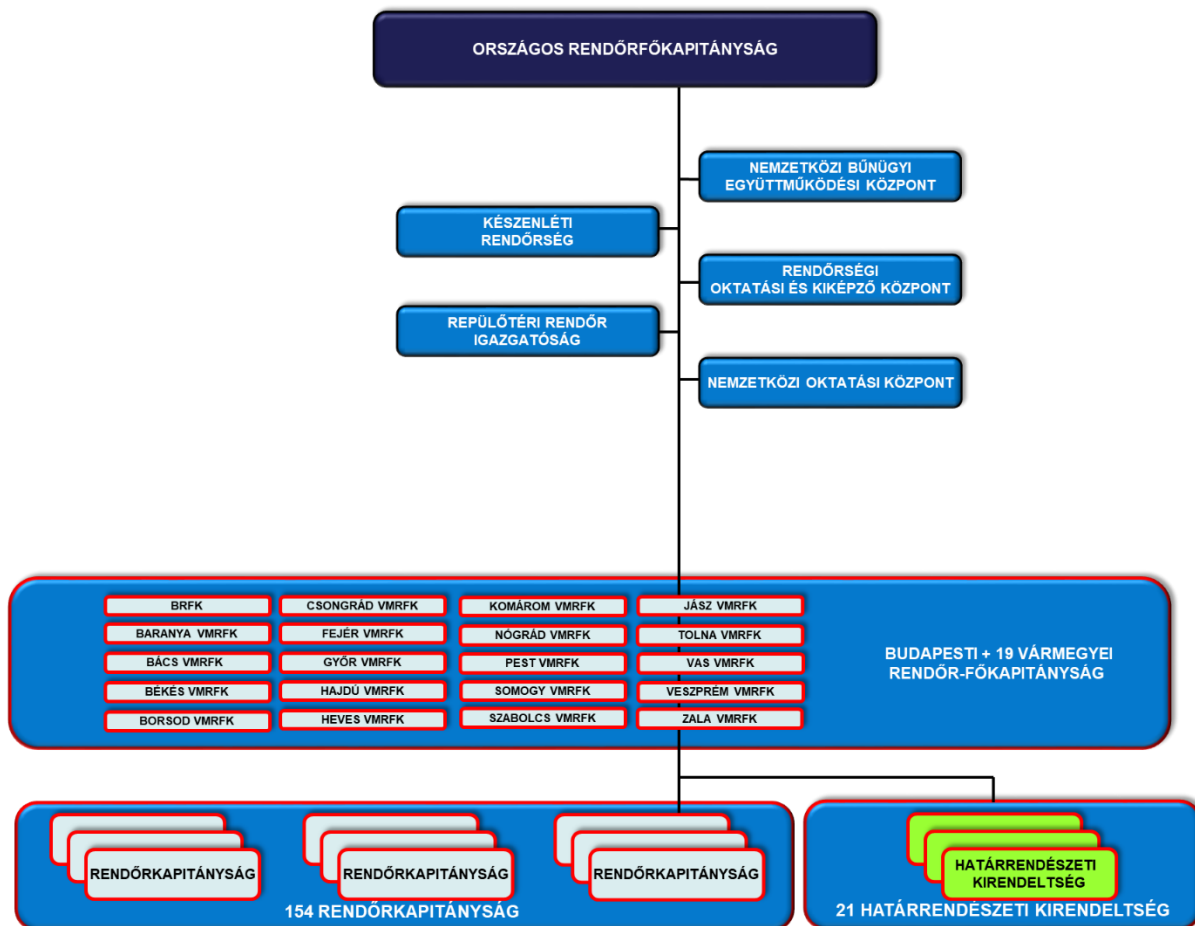
A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 4 § alapján **a rendőrséget az alábbi négy, egymással mellérendeltségi viszonyban álló szerv alkotja:**

- **általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv** (továbbiakban: Rendőrség),
- **belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv** (Nemzeti Védelmi Szolgálat, továbbiakban: NVSZ),
- **terrorizmust elhárító szerv** (Terrorelhárítási Központ, továbbiakban: TEK),
- **idegenrendészeti szerv** (Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság, továbbiakban: OIF).

A **Rendőrség** központi szerve, az **Országos Rendőr-főkapitányságra, 20** önálló feladat- és hatáskörrel működő **vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságra**, az illetékes rendőr-főkapitányság szervezeti egységeiként **154 városi (kerületi) rendőrkapitányságra** – **amelyből 3 vízirendészeti – és 21 határrendészeti kirendeltségre tagozódik.** A rendőrkapitányságok szervezetében feladat- és hatásköri önállósággal nem rendelkező rendőrőrsök működhetnek.

A Rendőrség 2023. január 01-ei állapotnak megfelelő szervezeti, irányítási jogköreinek felépítését az alábbi ábra⁹ mutatja be:

⁹ Az ábra a <https://my.police.hu/szervezeti-hirek/szervezeti-struktúra/rendőrség-szervezeti-felépítése-2020.01.01>. internetes oldal tartalma alapján készült, a letöltés ideje: 2023. január 18.

A Rendőrség egyes feladatok ellátására jogszabály alapján létrehozott – többségében az országos rendőrfőkapitány közvetlen irányításával működő – szervei:

1) **Készenléti Rendőrség** (a továbbiakban: KR):

- részt vesz a halaszthatatlan beavatkozást és csapaterőt igénylő, valamint jelentős szállítási és kíséresi feladatok, országos szintű fokozott ellenőrzések végrehajtásában,
- ellátja – a TEK hatáskörébe tartozók kivételével – a tűzszerészeti, valamint a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelmével kapcsolatos feladatokat,
- ellátja a belföldi állami futárszolgálat tevékenységét,
- segítséget nyújt a területi és a helyi szervek közterületi szolgálatának és biztosítási feladatainak ellátásához, továbbá
- nyomozó hatóságként jár el, valamint
- országos illetékességgel végzi a hatáskörébe utalt költségvetési, vagyongazdálkodási feladatokat.

2) Repülőtéri Rendőr Igazgatóság (a továbbiakban: RRI):

- ellátja a nemzetközi és a belföldi polgári repülés jogellenes cselekmények elleni védelmével összefüggő rendészeti és ellenőrzési feladatokat,
- a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren határellenőrzési és más határrendészeti feladatokat végez,
- nyomozó, közigazgatási és szabálysértési hatósági jogköröket gyakorol.

3) Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (a továbbiakban: NEBEK):

- kapcsolatot tart, és együttműködik a külföldi, valamint a nemzetközi bűnüldözési szervezetekkel,
- szakirányítja a körözési tevékenységet.

4) Nemzetközi Oktatási Központ (a továbbiakban: NOK):

- felelős a rendészeti oktatást végző nemzetközi szervekkel kötött szerződésekből, megállapodásokból, jogszabályi kötelezettségekből eredő feladatok végrehajtásáért, továbbá
- továbbképzések megszervezéséért és lebonyolításáért aktuális igényeknek megfelelően két vagy többoldalú nemzetközi együttműködésben.

5) Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ (a továbbiakban: ROKK):

- országos illetékességgel végzi az oktatással, vizsgáztatással, képzéssel, szolgálati állatokkal, szabadidős és sport tevékenységgel, a hivatásos állomány alkalmasságával kapcsolatosan hatáskörébe utalt, valamint egyéb, jogszabályban és az alapító okiratban meghatározott feladatokatkat.

A korábbiakban idesorolható volt a **Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet**, amely ellátta a szakértői és a bűnügyi technikai feladatokat, **2017. január 01-től az Igazságügyi Szakértői és Kutatóintézetek-vel (ISZKI) összeolvadva**, a továbbiakban a **belügyminiszter szervezeti és az igazságügyi miniszter törvényességi felügyelete alatt működik Nemzeti Szakértői és Kutató Központ** elnevezéssel.

A rendőrség szolgálati ágai, szolgálatai, szakszolgálatai

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet szerint a Rendőrség feladatainak ellátását szolgálati ágakra, szolgálatokra és szakszolgálatokra lebontva kell megszervezni.

A szolgálati ágak, amelyek az ágazati szakmai feladatokat hajtják végre:

- 1) **a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési szolgálati ág (NVSZ),**
- 2) **a bűnügyi szolgálati ág** (általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkörben eljárva végzi a bűncselekmények megelőzését, megakadályozását és felderítését, továbbá a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzését),
- 3) **a határrendészeti szolgálati ág** (a határrendészet 2008. január 1-je óta a Rendőrség önálló szolgálati ága. A schengeni külső határokon határrendészeti kirendeltségek, illetve a horvát határszakaszon határterülettel rendelkező rendőrkapitányságok végzik a határrendészeti feladatokat. A kirendeltségek ellátják a határőrizettel, a határforgalom ellenőrzésével, az államhatár rendjével, valamint a külföldiek ellenőrzésével kapcsolatos feladatokat, illetve végrehajtják a Rendőrség hatáskörébe tartozó egyes idegenrendészeti feladatokat)¹⁰,
- 4) **az igazgatásrendészeti szolgálati ág** (a közigazgatási és szabálysértési hatósági jogkörök gyakorlása),
- 5) **a közlekedésrendészeti szolgálati ág** (feladata a közlekedési hatósági és rendészeti feladatok ellátása),
- 6) **a közrendvédelmi szolgálati ág** (a közrend és közbiztonság fenntartásával összefüggő tevékenységének ellátása),
- 7) **a személy- és objektumvédelmi szolgálati ág** (a fontos/védett személyek életének, testi épségének, valamint a kijelölt létesítmények védelme),
- 8) **a terrorelhárítási szolgálati ág (TEK),**
- 9) **a kommunikációs szolgálati ág** (ellátja a Rendőrség kommunikációs feladatait)
- 10) **az idegenrendészeti és menekültügyi szolgálati ág (OIF).**

A szolgálatok, amelyek a szakmai feladat végrehajtásában működnek közre:

- 1) **az állami futárszolgálat** (levélirányítási, futárjárat, futárszolgálati feladatokat lát el),
- 2) **a bevetési szolgálat** (ellátja az előre nem tervezhető, halaszthatatlan beavatkozást és csapatertőt igénylő rendőrségi feladatokat),

¹⁰ Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve 215. oldal 2.1 pont, Második, bővített kiadás, Budapest, 2016.

- 3) **a bűnügyi technikai szolgálat** (a modern tudományok vívmányait felhasználva keresi-kutatja az elkövetőkre utaló látható és láthatatlan nyomokat és anyagmaradványokat)¹¹,
- 4) **a légirendészeti szolgálat** (feladata a polgári repülés rendészeti felügyelete),
- 5) **a rendőri csapaterő** (feladata a rendőri csapaterő alkalmazásával kapcsolatos tevékenység ellátása),
- 6) **a repülőtéri rendőri szolgálat** (gondoskodik a nemzetközi és belföldi polgári légi forgalmat lebonyolító repülőtereken a rendőrségi feladatok összehangolt ellátásáról),
- 7) **a tűzszerész szolgálat** (ellátja a hatáskörébe tartozó tűzszerészeti feladatokat),
- 8) **az ügyeleti szolgálat** (biztosítja a rendőri munka folyamatosságát az ügyeleteken),
- 9) **a védelmi igazgatási szolgálat** (ellátja az állam komplex védelmi feladatainak megvalósítására létrehozott, valamint e feladatra kijelölt közigazgatási szervek által végzett végrehajtó, rendelkező tevékenységet)¹²,
- 10) **a vízirendészeti szolgálat** (ellátja a víziközlekedés rendőrhatósági igazgatását),
- 11) **a légiközlekedés védelmi szolgálat** (ellátja a polgári légiközlekedés védelmének rendőrhatósági igazgatását),
- 12) **a tanúvédelmi szolgálat** (a rendőrségen belül a Védelmi Program ellátására létrehozott szervezeti egység).

A szakszolgálatok, amelyek az alapfeladatok ellátását segítik, a működési feltételeket biztosítják:

- **az ellenőrzési szakszolgálat** (végrehajtja a hatékony rendőrségi működés eredményeinek vizsgálatát),
- **a gazdasági szakszolgálat** (ellátja a rendőrségi szervezet pénzügyi, anyagi-technikai működésének biztosítását),
- **a hivatali szakszolgálat** (ellátja a hivatali teendőket),
- **a humánigazgatási szakszolgálat** (ellátja a humánigazgatással kapcsolatos valamennyi személyzeti, munkaügyi, fegyelmi, egészségügyi, adatkezelési stb. feladatokat).

¹¹ a <http://www.police.hu/a-rendorsegrol/testulet/bunugyi-szakterulet/bunugyi-technika> internetes oldal tartalma, letöltve: 2016. október 9-én;

¹² Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve 312. oldal 7.1 pont, Második, bővített kiadás, Budapest, 2016.;

A rendvédelmi feladatokat ellátó szerv alapvető feladatai, azokat meghatározó szabályok, tevékenységi formák^{13 14}

A **Rendőrség a jogállam alapvető intézménye**, melyet az Alaptörvény is deklaráál azzal, hogy rögzíti fő feladatköreit, irányítását és depolitizáltságának, pártbefolyástól mentességének követelményét, valamint szervezetének és működésének – minősített többséggel elfogadott, széles körű konszenzust megtestesítő – sarkalatos törvényben történő szabályozását.

A Rendőrség alapvető feladata:

- 1) a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzése,
- 2) a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme,
- 3) a terrorizmus elleni küzdelem,
- 4) az idegenrendészeti és menekültügyi feladatok ellátása,
- 5) a törvényben meghatározott bűnmegelőzési, bűnfelderítési célú ellenőrzés.

A **Rendőrség** Magyarország legnagyobb létszámú és legátfogóbb hatáskörrel rendelkező rendvédelmi szerve, amely az Alaptörvényben, az Rtv-ben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott alábbi **bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében:**

Rtv. 1. § (2)

- 1) általános nyomozó hatósági jogkört gyakorol, a büntetőeljárás törvényben meghatározottak szerint végzi a bűncselekmények felderítését, valamint a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzését,
- 2) szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében,
- 3) ellátja a közbiztonságra veszélyes eszközök és anyagok előállításával, forgalmazásával és felhasználásával kapcsolatos hatósági feladatokat,
- 4) közlekedési hatósági és rendészeti feladatokat lát el,
- 5) ellátja a közterület rendjének fenntartásával kapcsolatos rendészeti feladatokat,

¹³ Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve 18. oldal 1.3 pont, Második, bővített kiadás, Budapest, 2016.;

¹⁴ Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve 20-23. oldal 2.1 pont, Második, bővített kiadás, Budapest, 2016.

- 6) gondoskodik a büntetőeljárással összefüggésben a jogszabályban meghatározott személyi kört érintő védelmi feladatok ellátásáról, továbbá a büntetőeljárásban részt vevők Védelmi Programjának végrehajtásáról,
 - 6.a) védi a jogszabályban meghatározott, Magyarország szempontjából különösen fontos személyek életét, testi épségét, őrzi a jogszabályban meghatározott létesítményeket és értékeket,
- 7) engedélyezi és felügyeli a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenységet,
 - 7.a) engedélyezi – nemzetközi megállapodás eltérő rendelkezése hiányában – a szolgálati lőfegyverek és lőszer szolgálati célból történő külföldre vitelét és az együttműködő, külföldi rendészeti feladatokat ellátó hatóságok szolgálati lőfegyvereinek és lőszereinek az országba történő behozatalát,
- 8) büntetés-végrehajtási feladatokat lát el,
- 9) különleges jogrend esetén ellátja a hatáskörébe utalt rendvédelmi feladatokat, illetve hadiállapot idején közreműködik az államhatárt fegyveresen vagy felfegyverkezve átlépő személyek kiszorításában, valamint elfogásában és lefegyverzésében,
- 10) őrzi az államhatárt, megelőzi, felderíti, megszakítja az államhatár jogellenes átlépését, ellátja a hatáskörébe utalt idegenrendészeti és menekültügyi feladatokat,
- 11) ellenőrzi az államhatáron áthaladó személy- és járműforgalmat, a szállítmányokat - ide nem értve a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK rendeletben meghatározott vámellenőrzést -, valamint végzi a határátléptetést, továbbá biztosítja a határátkelőhelyek rendjét, valamint végzi a közúti határátkelőhelyek üzemeltetését, és a fenntartásukra és fejlesztésükre vonatkozó feladatok végrehajtását,
- 12) irányítja a határesemények kivizsgálásával megbízott magyar szervek tevékenységét, felügyeli az államhatár felmérésével, megjelölésével, a határjelek felújításával kapcsolatos munkák végzését,
- 13) megteszi az államhatár rendjét közvetlenül veszélyeztető konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezeléséhez szükséges intézkedéseket, továbbá elhárítja az államhatár rendje ellen irányuló erőszakos cselekményeket,
- 14) elvégzi az e törvényben meghatározott belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési célú ellenőrzést,

15) Magyarország területén

- felderíti a terrorszervezeteket,
- megelőzi, felderíti, illetve elhárítja magánszemélyek, csoportok, szervezetek terrorcselekmény elkövetésére irányuló törekvéseit és megakadályozza azt, hogy bűncselekményt kövessenek el,
- megakadályozza, hogy magánszemélyek, csoportok, szervezetek terrorszervezet működését anyagi források biztosításával vagy más módon elősegítsék,

16) elvégzi a részére törvényben vagy kormányrendeletben megállapított, valamint az Európai Unió kötelező jogi aktusából vagy nemzetközi szerződésből eredő egyéb feladatokat, valamint

17) részt vesz az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Unió, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, az Észak-atlanti Szerződés Szervezete keretében szervezett, vagy nemzetközi szerződés alapján a béketámogató és polgári válságkezelési feladatokban,

18) a fenntartó kezdeményezésére közreműködik az általános és középiskola rendjének fenntartásában,

19) ellátja a segélyhívó számok fogadásából eredő feladatokat,

20) ellátja a hatáskörébe utalt idegenrendészeti és menekültügyi feladatokat,

21) biztosítja az (EU) 2019/1896 európai parlamenti és tanácsi rendelet 35. cikk (1) bekezdésében meghatározott hatásszinteknek megfelelő határellenőrzést,

22) ellátja a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló törvényben meghatározott feladatokat.

Az Rtv. a rendőrségi feladatkör ellátásához kapcsolódva alapvető szintű, valamennyi tevékenységi területet általánosan érintő követelményeket fogalmaz meg, hangsúlyozva ezzel a rendőri tevékenység közszolgálati jellegét. Ezen **követelmények** az alábbiak:

- 1) **tiszteletben tartja** és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az emberek jogait,
- 2) **védelmet nyújt** az életet, testi épséget, vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekményekkel szemben,
- 3) **felvilágosítást és segítséget ad** a rászorulóknak,
- 4) **együttműködik** az állami és a helyi önkormányzati szervekkel, a társadalmi és gazdálkodó szervezetekkel, az állampolgárokkal és azok közösségeivel (kiemelendő a polgárőrséggel, valamint az egyes rendészeti feladatot ellátókkal történő együttműködés), továbbá nemcsak a hazai, hanem a külföldi és a nemzetközi rendvédelmi szervekkel,

- 5) **támogatja** a helyi önkormányzatoknak és az állampolgárok közösségeinek a közbiztonság javítására irányuló önkéntes tevékenységét,
- 6) **pártbefolyástól mentesen jár el.**

Az Rtv. IV. fejezete alapján a Rendőrség működésének általános elvei és szabályai az alábbiak:

- 1) a rendőri feladatok ellátásának és az utasítás teljesítésének kötelezettsége,
- 2) az intézkedési kötelezettség,
- 3) az arányosság követelménye,
- 4) a kényszerítő eszközök alkalmazásának követelményei,
- 5) az intézkedések és a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös elvei és szabályai,
- 6) titoktartási kötelezettség,
- 7) fegyverviselési jog,
- 8) a rendőrség segítségnyújtási kötelezettsége,
- 9) közreműködő igénybevétele,
- 10) segítség és eszközök igénybevétele a rendőrségi feladatok ellátásához,
- 11) díjkitűzés.

A rendőri munkát érintő főbb jogszabályok:

- 1) **Magyarország Alaptörvénye,**
- 2) **a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény,** amely a rendőrség feladatait, tevékenységét, jogosultságokat, kötelezettségeket, rendőri intézkedéseket, kényszerítő eszközök alkalmazásának szabályait stb. határozza meg,
- 3) **a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet,** (a továbbiakban: Szolg. szab.) amely az Rtv-ben meghatározott szabályokra ad részletszabályozást,
- 4) **Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII. 13.) Kormányrendelet,**
- 5) **a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény** (a továbbiakban: Hszt.) amely a hivatásos szolgálattal járó szabályokat határozza meg,
- 6) **a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény,** amely az egyes bűncselekményeket, elkövetési magatartásokat, alkalmazható szankciókat határozza meg,

- 7) a **büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény**, amely a bűncselekmények nyomozási tevékenységét, valamint a rendőrség, ügyészség, bíróság hatáskörét, feladatait stb. határozza meg,
- 8) a **szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény**, amely a szabálysértésekkel kapcsolatos eljárási feladatokat, szankciókat stb. határozza meg,
- 9) általános közigazgatási rendtartásról szóló **2016. évi CL. törvény**.

A rendőrségi hierarchia, a hierarchiához kapcsolódó fogalmak¹⁵

Elöljárók és alárendeltek, feljebbvalók és alacsonyabb rendfokozatúak egymáshoz való viszonya, a hierarchia jelentősége és szerepe a rendőri munkában

A rendőrség - más rendvédelmi szervekhez hasonlóan - csak akkor tud törvényi rendeltetésének eleget tenni, ha a cél eléréséhez szükséges, a szabályzatokban részletesen meghatározott szolgálati rend és fegyelem érvényesül, amelynek alapja a fegyveres szerveknél kiemelt jelentőséggel bíró hierarchia.¹⁶

A rendőrök a szolgálati hierarchiából adódóan előjárók vagy alárendeltek lehetnek. Az előjárónak jogában áll, hogy az alárendeltnek parancsot adjon, ezzel szemben pedig az alárendeltnek kötelessége, hogy a kapott parancsot végrehajtsa. Az előjáró és az alárendelt közötti ilyen függő viszony a **függelém**.

A szolgálati rendből fakad, hogy a szolgálati felsőbbiséggel szemben engedelmisséget kell tanúsítani, és a szolgálati tekintélyt tiszteletben kell tartani. Ennek betartása nélkül a fegyveres szervek nem lennének képesek alapvető feladataikat teljesíteni.

A szolgálati előjáró, az alárendelt és a feljebbvaló (Szolg. szab. 2.§ 1.7.)

Az alárendelt az, aki valamely szolgálati előjáróhoz szolgálati beosztás, külön parancs vagy utasítás alapján akár ideiglenes jelleggel is be van osztva, míg a **feljebbvaló** az, akinek

¹⁵ A Miskolci Rendészeti Szakközépiskola Közrendvédelmi ismeretek I. jegyzet I. évfolyam 2016. 11-16. oldal, Soltész Csaba r. őrnagy kiemelt főtanár

¹⁶ A hierarchia jelentése a fölé- és alárendeltségek rendszere, amiben az emberek vagy dolgok valamilyen szempont (pl. fontosság, képesség, pozíció) alapján vannak elrendezve, kategorizálva, forrás: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Hierarchia>, a letöltés ideje: 2017. február 15.

magasabb rendfokozata van, és az alacsonyabb rendfokozatúval nem áll szolgálati előjárói viszonyban.

A feljebbvalónak nincs parancsadási, utasítási joga, kivéve abban az esetben, amennyiben a Szolg. szab. 87. § (3) bekezdése alapján szolgálati előjárói viszonyba lép, ugyanakkor a függelem szempontjából nincs jelentősége annak, hogy az alá- és fölérendeltség tartós beosztás alapján jött létre, vagy ideiglenesen áll fenn valamely konkrét utasítás alapján.

Az **előjárónak** parancsadási, utasítási joga van, melyet az alárendelt – az általános szabályok szerint – köteles végrehajtani.

Az alárendelt jelentési kötelezettsége

Az alárendelt szolgálati előjárójának szóban jelenti:

- 1) a szolgálati feladat, az utasítás végrehajtását, valamint az azt akadályozó körülményeket,
- 2) beosztásba való kinevezését, magasabb rendfokozatba történt előléptetését, kitüntetését,
- 3) megdicséresét, jutalmazását, ha ezt nem a közvetlen szolgálati előjáró jelenlétében közölték vagy nem tőle kapta,
- 4) ha más szolgálati előjárótól utasítást kapott, vagy az ellenőrizte tevékenységét,
- 5) szabadságról való bevonulását, vezénylésének lejárta, a vezénylés helyéről történő bevonulását,
- 6) fegyelmi fenytését, ha azt nem közvetlenül szolgálati előjárója szabta ki,
- 7) intézkedéseit, valamint
- 8) megbetegedését, felgyógyulását.

Az alárendelt szolgálati előjárójának írásban jelenti:

- a személyi és családi körülményeiben beállott, a Hszt. 1-es számú mellékletében meghatározott adatokkal kapcsolatos változásokat, valamint
- ha büncselekmény, szabálysértés vagy a helyszínen közigazgatási bírsággal sújtható szabályszegés miatt vele szemben intézkedés történt.

Ha más jogszabály jelentési kötelezettséget ír elő, a jelentést írásban kell megtenni.

A **szolgálati előjáró** a hivatásos állomány tagjával szemben a magasabb szolgálati beosztásánál fogva parancs, intézkedés kiadására vagy munkáltatói jogkör gyakorlására jogosult személy (szolgálati előjárónak vezető beosztású, kormánytisztviselőként, igazságügyi alkalmazottként vagy közalkalmazottként foglalkoztatott személy is minősülhet).

Az előjárók és feljebbvalók a szolgálati érintkezés alkalmával alárendeltjeiket, illetve az alacsonyabb rendfokozatúakat vezetéknevükön és rendfokozatukon, vagy csupán rendfokozatuk megnevezésével és az "úr", illetve nők esetében az "asszony" vagy a "kisasszony" szóval szólítják meg.

Az a rendőr, akit szolgálati előjárója vagy feljebbvalója megszólít, "**parancs**" szóval jelentkezik. Az alárendelt az előjárót, az alacsonyabb rendfokozatú a feljebbvalót a rendfokozatával és az "úr", illetve nők esetében az "asszony" vagy "kisasszony" szóval szólítja.

A távol lévő előjárót, feljebbvalót, illetve alárendeltet a vezetéknevével és rendfokozatával kell mások előtt megnevezni. A távbeszélőn történő szolgálati érintkezés alkalmával a hívó fél bemutatkozása (nevének, rendfokozatának közlése) után az alacsonyabb rendfokozatú köteles jelentkezni, kivéve, ha a szolgálati előjáró-alárendelt viszonyból más következik.

A szolgálati út fogalma, jelentősége, betartásának szabályai (Szolg. szab. 90.§)

A szolgálati út a szolgálati érintkezésnek, az ügyek intézésének az a módja, amikor az ügy a közvetlen parancsnok és a közbeeső szolgálati előjárók útján jut el ahhoz a személyhez, akinek abban döntési, utasítási, parancsadási, intézkedési joga vagy kötelessége van.

Általános szabály, hogy **a szolgálati utat be kell tartani**, legyen szó jelentésről vagy kérelemről. Bizonyos esetekben azonban a szabályzat is lehetővé teszi, engedélyezi a szolgálati út mellőzését.

A felsőbb szintű rendőri szerv, valamint a szolgálati előjáró a szolgálati út betartását mellőzheti, ha a szolgálati út betartása miatt a szolgálati érdek sérelmet szenvedne. Az alárendelt a szolgálati út mellőzésével kapott utasítást jelenti közvetlen szolgálati előjárójának. A rendőr az utasítás tudomásulvételét „**Értettem!**” szóval jelenti. Indokolt esetben a szolgálati előjáró köteles meggyőződni arról, hogy az alárendelt pontosan megértette az utasítást. A távbeszélőn adott utasítás jogosultságáról kétség esetén visszahívással kell meggyőződni.

Ha az utasítás végrehajtását elháríthatatlan akadály lehetetlenné teszi, ezt a körülményt az utasítást adó szolgálati előjáró felé haladéktalanul jelenteni kell. Ha a rendőr kapcsolata megszakad a szolgálati előjárójával, utasítás hiányában köteles a jogszabályok és más rendelkezések előírásai szerint önállóan eljárni.

Az utasítást az alárendelt ellentmondás nélkül, kellő időben és a legjobb tudása szerint – az Rtv. 11–12. §-ában foglaltakra figyelemmel – hajtja végre. Ha a parancs teljesítését másik szolgálati előjáró parancsa akadályozná, az alárendelt az előzőleg kapott utasítást köteles jelenteni. Ha a szolgálati előjáró ennek ellenére utasítást ad parancsa végrehajtására, azt teljesíteni kell. Az utóbbi utasítás teljesítését követően az első utasítás végrehajtását meg kell kezdeni, valamint folytatni kell.

Az első utasítás teljesítésének elmulasztásáért, késedelmes teljesítéséért az új utasítást adó szolgálati előjáró felelős. Az, aki az újabb parancsot adta, értesíti erről az előző utasítást adó szolgálati előjárót. Az utasítás végrehajtását mindkét szolgálati előjárónak jelenteni kell. A fontosabb utasításokat a szolgálati előjáró írásban adja ki, és gondoskodik az érintett beosztottak előtt történő kihirdetésükről.

A hivatásos állomány tagja szolgálatteljesítése során köteles végrehajtani az előjáró parancsát, a felettes rendelkezését, **kivéve, ha azzal bűncselekményt követne el.**

A fent leírt kivétellel a hivatásos állomány tagja a jogszabálysértő parancs, rendelkezés végrehajtását nem tagadhatja meg. Ha azonban annak jogellenessége felismerhető számára, arra haladéktalanul köteles az előjáró figyelmét felhívni. Ha az előjáró a parancsát, a felettes a rendelkezését ennek ellenére fenntartja, azt kérelemre írásba kell foglalnia. A jogszabálysértő parancs, rendelkezés végrehajtásáért kizárólag az azt kiadó felel.

Az egyedi utasítás adásának és végrehajtásának rendje, parancs fogalma:

- a szolgálati tevékenység irányításának meghatározó eszköze,
- meghatározott tevékenység vagy feladat végrehajtására vonatkozó egyedi utasítás,
- az arra jogosult által kiadott és tartalmilag a szolgálati feladatok ellátásával kapcsolatos tevékenységre irányuló rendelkezés értendő, amely tehát szolgálati parancsnak minősül.

A rendőr köteles a parancsot maradéktalanul végrehajtani és az előjárói utasításokat betartani. A parancsot lehet szóban, írásban, jelekkel és akár jelzésekkel kiadni. A parancsot az előjáró csak szolgálati úton adhatja ki.

Ha az alárendelt nem a közvetlen előjárójától kap parancsot, akkor azt végre kell hajtania, de jelentenie kell a közvetlen parancsnokának.

Ha a rendőr a parancs végrehajtása közben olyan újabb parancsot kap, amely akadályozza az előző végrehajtásában, akkor jelenteni kell a másik parancsot adó elöljárónak, ha pedig ennek ellenére ragaszkodik a kiadott utasításához, a rendőrnek az utóbbi parancsot kell végrehajtania. Nem tekinthető parancsnak a rendőri elöljárónak az alárendelthez intézett közvetlen hangú (baráti) figyelmeztetése. A parancs kiadására csak az elöljáró jogosult, és a parancsot kizárólag alárendeltjének adhatja.

Utasítás, a különböző jogszabályokban és szabályzatokban lefektetett és a katonákra általánosan kötelező előírások betartására vonatkozó rendelkezés. Az utasításokat a szolgálati út betartásával kell kiadni, ugyanígy kell előterjeszteni a kérelmeket is.

A parancsal szembeni követelmény, hogy az világos, egyértelmű, rövid, határozott, érthető és végrehajtható legyen.

Ha az alárendelt a részére jogszerűen kiadott, illetve bűncselekményt meg nem valósító parancsot nem teljesíti, vétséget követ el.

Parancs iránti engedetlenség: „Aki a parancsot nem teljesíti, vétség miatt elzárással büntetendő.”

II.

A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek belső igazgatása, működése

Az Országos Rendőr-főkapitányság vezetése, a területi szervek irányítása¹⁷

Az Rtv. alkalmazásában megkülönböztetünk közvetlen és közvetett vezetést. Az országos rendőrfőkapitány közvetlenül vezeti a központi szervet, míg közvetetten a területi és helyi szerveket. Vezetési jogkörét azonban kizárólag az irányító szervek irányító aktusainak megfelelően, azok keretein belül gyakorolhatja. Az irányítók felelősek a Rendőrség eredményes működéséért, a vezetők pedig az általuk vezetett szervezeti egységekért, a beosztottakért, intézkedéseik jogszerűségéért és szakszerűségéért.

A Rendőrséget a miniszterelnök által – a miniszter előterjesztése és az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottságának a jelölt alkalmasságával kapcsolatos állásfoglalása alapján – kinevezett országos rendőrfőkapitány vezeti és képviseli, egyben gyakorolja a központi államigazgatási szervek vezetőit megillető irányítási és felügyeleti jogköröket.

A **Rendőrség** országos hatáskörrel és illetékességgel rendelkező **központi szerve az ORFK, Budapest székhellyel.**

A Rendőrség szervezeti felépítését, hatásköri, illetékességi szabályait megállapító főbb normák:

- **20/2015. (IX. 10.) ORFK utasítás** az Országos Rendőr-főkapitányság Szervezeti és Működési Szabályzatáról (a továbbiakban: ORFK SzMSz),
- **329/2007. (XII. 13.) Kormányrendelet** a Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről,
- **67/2007. (XII. 28.) IRM rendelet**, a Rendőrség szervei illetékességi területének megállapításáról.

¹⁷ Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve 23-27. oldal 2.2-2.4 pont, Második, bővített kiadás, Budapest, 2016.

Az országos rendőrfőkapitány vezetői feladatai különösen:

- 1) szervezi a miniszteri irányítás során meghatározott feladatok végrehajtását,
- 2) évente értékeli a Rendőrség tevékenységét, stratégiai terveinek megvalósítását,
- 3) javaslatot tesz a Rendőrség működését, feladatkörét érintő jogszabály, közjogi szervezetszabályozó eszköz megalkotására, módosítására, hatályon kívül helyezésére,
- 4) utasítást adhat ki a Rendőrség szervei számára,
- 5) együttműködik más minisztériumokkal és a társszervekkel,
- 6) a Rendőrség és más szervek közötti együttműködési megállapodást köthet,
- 7) javaslatot tesz a miniszter kinevezési és felmentési jogkörébe tartozó vezetőkre (az országos rendőrfőkapitány helyetteseire, a rendőr-főkapitányságok (továbbiakban: RFK), valamint a külön jogszabályban meghatározott rendőri szervek vezetőire),
- 8) közvetlenül vezeti az ORFK-t,
- 9) a miniszter jóváhagyását követően kiadja az ORFK SzMSz-ét,
- 10) gyakorolja a hatáskörébe utalt személyügyi és munkáltatói jogokat az ORFK állományába tartozó személyek felett,
- 11) irányítja a rendőr-főkapitányságok és a közvetlen alárendeltségébe tartozó más rendőri szervek vezetőinek tevékenységét,
- 12) gyakorolja – a kinevezés és a felmentés kivételével – az RFK-k vezetői és az általa irányított más rendőri szervek vezetői felett a munkáltatói jogokat,
- 13) kinevezi és felmenti az RFK-k és a közvetlen alárendeltségébe tartozó más rendőri szervek vezetőinek helyetteseit,
- 14) jóváhagyja az RFK-k és az általa irányított más rendőri szervek SzMSz-ét.

Az országos rendőrfőkapitány a részére jogszabályban megállapított jogkörök gyakorlását átruházhatja, ezt azonban az ORFK SzMSz-ben kell rögzíteni, akárcsak helyettesítésének rendjét.

Az országos rendőrfőkapitány helyettesei:

- 1) **bűnügyi,**
- 2) **rendészeti,**
- 3) **gazdasági,**
- 4) **műveleti, aki egyúttal a Készenléti Rendőrség parancsnoka,**
- 5) **személyügyi.**

A helyettesek a Rendőrség teljes személyi állományának szolgálati előjárói. Az országos rendőrfőkapitányt távolléte, akadályoztatása esetén a meghatározott sorrend szerint helyettesítik.

Az országos rendőrfőkapitánynak a Rendőrség szervei felett gyakorolt irányítási tevékenysége végrehajtása során az ORFK szervezeti elemei – feladat- és hatáskörüknek megfelelően – szakmai irányítást látnak el az RFK-k tevékenysége felett.

A szakirányítás célja a szakma szabályai egységes értelmezésének és alkalmazásának biztosítása.

Feladatkörében eljárva a szakirányító szervezeti elem jogosult:

- általánosan vagy egyedi ügyekben a törvényesség és a szakmai szempontok (szakszerűség, célszerűség, eredményesség, hatékonyság) megtartását ellenőrizni,
- az irányított szerv vezetőit szakmai tevékenységük körében beszámoltatni, jelentéstételre kötelezni, tőlük iratokat, adatokat kérni,
- szakmai kérdésekben normatív rendelkezés kiadását kezdeményezni vagy egyedi utasítást adni, az egységes jogalkalmazást módszertani útmutatók elkészítésével elősegíteni,
- az irányítása alatt álló szerv döntéseit (a jogszabályokban meghatározott korlátok között) felülvizsgálni.

A vezetés, az irányítás és a szakirányítás főbb eszközei:

- a normatív rendelkezések (utasítás, intézkedés), amelyek kiadásának szabályait belső norma tartalmazza,
- az egyedi rendelkezések (parancs, határozat), amelyek tartalmi és formai követelményeit, valamint a kiadására jogosultak körét jogszabály határozza meg.

A területi jogállású rendőrségi szervek vezetése, a helyi szervek irányítása

A 19 vármegyei és a BRFK önálló feladat- és hatáskörrel működő szervek

Szervezeti struktúrájuk az ORFK-éhoz hasonló és alapvetően egységes, így biztosított a hierarchikus felépítésből adódó szervezeti összhang a különböző szintek között. Az RFK-k működési rendjét a saját SzMSz-ük határozza meg.

Az RFK, illetve a rendőrkapitányságok (továbbiakban: RK) szervezetében – jogszabály alapján – rendőrőrs hozható létre. Az RFK alapító okirata határozza meg az RFK-hoz vagy az RK-hoz tartozó rendőrőrsöket, amelyek feladat- és hatásköri önállósággal nem rendelkező szervezeti egységek.

Az RFK-t a rendőrfőkapitány vezeti és képviseli. Kinevezéséhez előzetesen ki kell kérni a megyei (fővárosi) önkormányzat képviselő-testületének véleményét. A képviselő-testület felkérésére évente a rendőrfőkapitány beszámol a közbiztonság helyzetéről.

Az adott vármegye, illetve a főváros illetékességi területén működő RK-k és határrendészeti kirendeltségek (továbbiakban: HRK) szakirányítását az RFK ügycs szerinti szervezeti elemek gyakorolják. Jogosultságaik és eszközeik az országos szakirányítókéval azonosak, de természetesen partikuláris hatályúak.

A helyi jogállású szervek vezetése

Helyi szinten a közbiztonság fenntartását 154 városi (kerületi) RK – ebből 3 vízrendészeti – működése biztosítja. Ezek az illetékes RFK szerveként, önálló feladat- és hatáskörrel rendelkeznek. Tartozhatnak hozzájuk rendőrőrsök is, de hatásköri önállóság nélkül.

A schengeni külső határszakaszon a HRK-k megtartották szervezeti önállóságukat, a területileg illetékes RFK szerveként, önálló feladat- és hatáskörrel, külön jogszabályban meghatározott határterületen végzik a hatáskörükbe utalt feladatokat (határőrizet, határforgalom ellenőrzése, az államhatár rendjének fenntartása). Jelenleg 5 vármegyében (Bács-Kiskun, Békés, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg) 21 HRK működik.

A helyi rendőri szervet annak vezetője vezeti és képviseli. Helyi rendőri szerv létesítéséhez és megszüntetéséhez, továbbá vezetőjének kinevezéséhez előzetesen ki kell kérni az érintett települési (fővárosi kerületi) önkormányzat képviselő-testületének, a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi önkormányzat közgyűlésének a véleményét. A rendőrkapitány évente köteles beszámolni az illetékes önkormányzatnak a település közbiztonságának helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és az azzal kapcsolatos feladatokról. A települési önkormányzat szerződést köthet a közigazgatási illetékességi területén működő RK vagy HRK vezetőjével tevékenységük összehangolása, a helyi közbiztonságot érintő feladatok ellátása, rendőri szerv létesítésének, bővítésének és

fejlesztésének elősegítése érdekében. Rendőrségi kötelezettségvállalás esetén a rendőrfőkapitány előzetes egyetértése szükséges.

A területi és a helyi szintű rendőri vezetők az illetékességi területükön működő önkormányzatokkal – annak megbízatásának időtartamára – a közbiztonsággal összefüggő feladatok ellátásának társadalmi segítésére és ellenőrzésére bűnmegelőzési és közbiztonsági bizottságot hozhatnak létre, amelynek munkájába bevonhatják a közbiztonság fenntartásában érintett állami szerveket és civil szervezeteket.

*Ideiglenes szervezetek, törzsek vezetése*¹⁸

Ideiglenes szervezeteknek nevezzük azokat a szervezeti elemeket, amelyeket egy-egy feladat ellátására, nem az állandó működés jellegével hoznak létre. A rendőrségen belül ilyen feladatok ellátására leggyakrabban az ideiglenes rendőri csapaterőt vonják össze, amelynek tevékenységét a törzs irányítja.

A Rendőrség szolgálati munkájában **kiemelt jelentőségük van az összetett rendőri műveletek vezetésének**, amelyek előkészítése és végrehajtása a rendőri szervek vezetői és beosztott állományától magas fokú szakmai ismereteket, hozzáértést és tervszerűséget igényel. Az ORFK-n, az RFK-kon és a központi alárendeltségben lévő más területi rendőri szerveknél létre kell hozni a csapaterő vezetésének szerveit, ki kell jelölni állományát, és ki kell dolgozni részletes munkarendjét. A csapaterő vezetése a parancsnokoknak és a törzseknek olyan tevékenysége, amely a rendőri kötelek magas fokú alkalmazási képességének fenntartására, továbbá a szolgálati feladatok sikeres végrehajtása érdekében tevékenységük összehangolására irányul.

A törzs

Jogszályi és közjogi szervezetszabályozói háttér

- Az Rtv. 58. §, amely meghatározza a **csapaterő** alkalmazásának lehetőségeit.
- A 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének csapatszolgálati szabályzata kiadásáról, ami meghatározza a csapatszolgálat fogalmát, tartalmi elemeit, a különböző műveletek sajátosságait és a törzsek feladatait. Ezen kívül mintaokmányokat és csapatjelkulcsot tartalmaz a műveletek térképi megjelenítéséhez.

¹⁸ Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve 27-29. oldal 2.5 pont, Második, bővített kiadás, Budapest, 2016.

- Az Országos és a vármegyei (fővárosi) Törzs felállításáról, szervezeti felépítéséről, jelentőrendszerének működtetéséről szóló 43/2013. (XI. 8.) ORFK utasítás.
- **A csapatszolgálati századok** állományára, az alegységekkel, törzsekkel szemben támasztott követelményekre, az állomány felkészítésének és továbbképzésének rendjére, tematikájára vonatkozó 4/1998. (VII. 31.) ORFK közbiztonsági főigazgató – ORFK személyügyi szolgálatvezető együttes intézkedése.

A törzs az ORFK-n és az RFK-kon a rendőri műveletek vezetésének alapvető szerve. Ideiglenesen működtetett szervezeti elem, amely közvetlenül részt vesz az alárendeltek feladatainak megtervezésében, a végrehajtás szervezésében és irányításában.

Működtethető:

- 1) demonstrációk,
- 2) tömegrendezvények,
- 3) állami és nemzeti ünnepek,
- 4) védett delegációk biztosítása,
- 5) sportesemények,
- 6) rendkívüli időjárási helyzet,
- 7) árvíz, belvíz,
- 8) rendkívüli állapot,
- 9) szükségállapot,
- 10) megelőző védelmi helyzet,
- 11) váratlan támadás,
- 12) veszélyhelyzet,
- 13) terrorcselekmény esetén.

Az VMRFK-kon a törzs vezetője a közrendvédelmi osztályvezető, a BRFK-n a közrendvédelmi főosztályvezető. Az országos törzs vezetője teljes feltöltöttség esetén az ORFK Közrendvédelmi Főosztályának vezetője.

Az **Országos Törzs** vezetője feladatkörében eljárva utasításadási jogkörrel rendelkezik a Készenléti Rendőrség, a megyei (fővárosi) RFK-k és az RRI teljes személyi állománya irányába. Az egyes személyeknek kiadott utasításokról, feladat-meghatározásokról a vármegyei törzsek, ügyeletek vezetőit tájékoztatni kell. Az alárendelt törzsek, ügyeletek a kapott utasításokat jelentik a területi szervek vezetőinek.

A törzsben a munka fő szervezője a törzs vezetője. Közvetlenül a rendőr-főkapitánynak vagy az általa a csapaterő vezetésére intézkedésben kijelölt parancsnoknak van alárendelve, szolgálati előjárója a törzsbe beosztott személyi állománynak.

A törzs vezetője felelős:

- a törzsre háruló valamennyi feladat végrehajtásáért,
- a kiadott intézkedések okmányokban történő rögzítéséért és továbbításáért,
- a vezetés folyamatosságának fenntartásáért, a híradás megszervezéséért,
- a vezetési pont működési feltételeinek megteremtéséért és fenntartásáért.

A vezetés hatékonysága érdekében **a törzs szervezetén belül a következő csoportokat kell létrehozni:**

- 1) közbiztonsági csoport,
- 2) bűnügyi csoport,
- 3) híradó és informatikai csoport,
- 4) anyagi–technikai–egészségügyi csoport,
- 5) összekötő-futár csoport,
- 6) személy- és létesítménybiztosítási csoport.

A csoportok vezetői felelősek saját csoportjuk feladatainak maradéktalan végrehajtásáért. A közbiztonsági csoport vezetője a törzs vezetőjének helyettese.

A törzs tevékenysége során kiemelt jelentőségű, hogy a rendőri művelettel kapcsolatos információk teljes mértékben rendelkezésre álljanak, azok áttekinthetőek legyenek, és mindig az aktuális helyzethez igazodjanak. **A dokumentációs tevékenységet**, az információk gyűjtését, összegzését és jelentésekkel kapcsolatos kötelezettségek teljesítését és az eseménynapló vezetését támogatja a Robotzsaru NOVA TIR Törzsmodul. A rendszer alkalmas erő, eszköz adatszolgáltatásra, útlezárások pontos rögzítésére, kitelepítések esetén a kitelepítettek számának és az elhelyezésükkel kapcsolatos adatoknak a nyilvántartására, adott események tekintetében rendőri intézkedések jelentésére, valamint a kiadott utasítások, rendelkezésre álló adatok naplózására.

Szolgálati időrendszerek

A Rendőrség hivatásos állományú tagjainak szolgálatteljesítési idejéről, valamint a szolgálati időrendszerekről szóló 10/2015. (VII. 6.) ORFK utasítás alapján a rendőrség állománya az alábbi szolgálati időrendszer egyikében teljesíti szolgálati feladatait.

Hivatali

Hivatali szolgálati időrendszerben azok teljesíthetnek szolgálatot, akiknek a munkaköre csak a nappali időszak meghatározott részében kívánja meg a szolgálat ellátását.

A szolgálatteljesítési napok naptári hetenként hétfőtől péntekig tartanak. A heti szolgálatteljesítési idő 40 óra, melyet hétfőtől csütörtökig 7.30 órától 16.00 óráig vagy 8.00 órától 16.30 óráig, pénteki munkanapon 7.30 órától 13.30 óráig vagy 8.00 órától 14.00 óráig terjedő időben kell teljesíteni.

Rugalmas

Szolgálatteljesítési nap lehet naptári hetenként vasárnap kivételével a hét bármely 6 napja. A szolgálatteljesítési időt havi, legfeljebb kettő havi időkeretben kell meghatározni, amelynek meg kell egyeznie az adott időszak munkanapjai számának és a napi 8 órás munkaidőnek a szorzatával. A napi szolgálatteljesítési idő nem lehet 5 óránál rövidebb és 12 óránál hosszabb. A heti pihenőnapokat úgy kell kiadni, hogy négy naptári hetenként két alkalommal a vasárnaphoz szombati vagy hétfői nap kapcsolódjon.

Vezényléses

A vezényléses szolgálati időrendszert azoknál a beosztásoknál lehet alkalmazni, amelyeknél a feladat ellátása adott időszakban eltérő létszámú állományt igényel.

A szolgálatteljesítési időt havi, legfeljebb kettő havi keretben kell meghatározni, amelynek meg kell egyeznie az adott hónap munkanapjai számának és a napi 8 órás munkaidőnek a szorzatával. A napi szolgálatteljesítési idő legalább 4, legfeljebb 12 óra lehet. A vezényléses szolgálati időrendszerben a napi szolgálat teljesíthető két részre osztva is.

I. számú váltásos

Az I. számú váltásos szolgálati időrendszert azokban a folyamatos munkavégzést igénylő beosztásokban lehet alkalmazni, ahol a munkaterhelés viszonylag állandó, egyenletes. A váltás működtetéséhez legalább 6 fő szükséges.

Az I. számú váltásos szolgálati időrendszer váltásonként 12 óra szolgálat 24 óra szabadidő, 12 óra szolgálat 48 óra szabadidő, vagy váltásonként 12 óra szolgálat 48 óra szabadidő. A heti pihenőnapoknak négy naptári hetenként két alkalommal vasárnapra kell esniük úgy, hogy hozzájuk szombati vagy hétfői nap kapcsolódjon.

II. számú váltásos

II. számú váltásos szolgálati időrendszer (Hszt. 134. § (1) bekezdés) részben vagy egészben készenléti jellegű (például ügyeleti-, őr) szolgálatokban alkalmazható akkor, ha - halaszthatatlan intézkedést igénylő esetet kivéve - az állomány tagja legalább 4 órát alvással tölthet. A váltás működtetéséhez legalább 6 fő szükséges.

A II. számú váltásos szolgálati időrendszer váltásonként folyamatos 24 óra szolgálat 72 óra szabadidő.

Kombinált

A kombinált szolgálati időrendszer a váltásos, vezényléses, továbbá a hivatali szolgálati időrendszer kombinációjának függvényében alakul. A kombinált szolgálatteljesítési időt időkeretben kell megállapítani. A szolgálati időrendszer váltását a szolgálatos napot követő szabadidő letelte után lehet végrehajtani.

A Rendőrség informatikai rendszerei, adatvédelmi szabályai¹⁹

A rendészeti szervek vezetői, dolgozói informatikai ismereti bővítésének indokai

- az informatikai alapismeretek napjainkban már az általános műveltség részét képezik,
- az informatikai eszközök, alkalmazások és ezen működését biztosító hálózatok egyre inkább a bűnelkövetés eszközeivé válnak, ezekkel a bűnelkövetési magatartásokkal csak olyan rendőri vezetők és munkatársak szállhatnak szembe a siker reményében, akik tisztában vannak az informatikai eszközök és alkalmazások használatával,
- az informatikai platformok (alkalmazások és eszközök) egyre inkább nem elkövető eszköz, hanem bűnügyi helyszín és adattár,
- az érvényes szabályzók szerint már minden ügyiratnak, vagy elektronikusan kell keletkeznie, vagy a feladat végrehajtás során, szükséges a dematerializált rendszerekbe

¹⁹ A <http://bmkszf.hu/tart/index/237/TANANYAG> internetes oldal tartalma, A Fegyveres szervek műszaki-technikai-informatikai igazgatása, Rendészeti Alap és Szakvizsgabizottság 2014. A letöltés időpontja 2016. október 11.

történő felvétele és informatikai szolgáltatások használata. Ezért kellő informatikai ismeret, felkészültség nélkül ma már szinte semmilyen munka nem végezhető.

A rendészeti szervek informatikai rendszerének elvi és gyakorlati felépítése

A rendészeti szervek informatikai tevékenységét az ORFK Gazdasági Főigazgatóság Informatikai Főosztálya irányítja. A Robotzsaru rendszerfejlesztését a BM önálló szervezeti egysége az ORFK Gazdasági Főigazgatóság Informatikai Főosztályával együttműködésben végzi. A pénzügyi lehetőségek maximális kihasználása érdekében a kritikus eszköz és szoftver beszerzések központilag történnek. Ezekben a kérdésekben az ORFK a BM informatikai stratégiája alapján jár el.

Az infrastruktúra kiépítése is központi feladat. A területi (vármegyei) szerveknél külön híradó és informatikai szervezetek működnek a saját gazdasági igazgatóságok felügyeletével. A kapitányságokon, az állománytábláknak megfelelően, egy-két fő informatikus, rendszergazda dolgozik.

A rendészeti szervek informatikai rendszerének szabályait az Informatikai Biztonsági Szabályzatról szóló 18/2018. (V.31.) ORFK utasítás, illetve az ebből levezetett, a helyi sajátosságokat figyelembe vevő informatikai szabályzatok írják le.

A belső háló

A számítógépes hálózat zárt, saját vezetékes hálózat (INTRANET=az internetes technológiát felhasználó, zárt magánhálózat), amelyen a külső hozzáférés elvileg kizárt. Országos szinten, a vármegyei szervezetek között optikai kábelen biztosítja a gyors adattovábbítást. Mind a helyi, mind pedig az országos hálózatra az a jellemző, hogy szerverkliens alapú (kiszolgáló-munkaállomás, illetve felhasználó). Ez annyit jelent, hogy minden szervezetnek saját szerver (kiszolgáló) gépe van (nagyobb szervezeteknél több is), amely(ek) a munkatársak részére különféle szolgáltatásokat nyújt(anak).

A hálózat egységes szoftvere Novell alapú (Netware/Open Enterprise Server). Ezen hálózati operációs rendszerek hosszú évek óta megbízhatóan segítik a helyi és hálózati munkavégzést. A jogosultsági rendszere címtár alapú, szabványos (Edirectory, LDAP) és igen megbízható. Csak az képes a hálózatban dolgozni, akit a felhasználók közé felvettek.

A hálózaton külön-külön minden egyes felhasználó jogai szabályozhatók. Az elérési és hozzáférési jogosultságok révén beállítható, hogy a felhasználó milyen programokat ér el a hálózaton, milyen könyvtárakat láthat, mely programokban van létrehozási, módosítási, törlési jogosultsága. Tehát egy nagyon összetett, megbízható operációs rendszer.

A rendészeti szervek a munkaállomásokon egységesen a WINDOWS-t használják az asztali gépek operációs rendszereként (Windows 10), irodai szoftver csomagként elsődlegesen a Microsoft Office irodacsomagot, amely a tapasztalatok szerint hatékonyan segíti a munkavégzést.

A Microsoft Office leggyakrabban használt elemei az MS WORD (szövegszerkesztő program), az MS EXCEL (táblázatkezelő program), az MS ACCES (adatbázis-kezelő program) és az MS POWERPOINT (prezentációkészítő program).

Levelező rendszerként az MS Office Outlook program használatos, a felhasználók mindegyike Exchange fiókkal rendelkezik. A levelezés mellett országos szinten a felhasználók egy kisebb csoportjának Microsoft Lync (Skype vállalati verzió) alapú hang és kép hívás kezdeményezésére is módja van.

A „gyári” szoftvereken túl az egyes szakterületek speciális célszoftverekkel is dolgozhatnak. Egységesen elrendelt, az iratkezelést és ügyintézés, a bűnügyi munkát és a közrendvédelmi, valamint szabálysértési és technikai munkát, a parancsnoki tevékenységet és statisztikai kötelezettségeket támogató programok a Robotzsaru Neo, Netzsaru, NOVA Doku és a NOVA Vezetői Modul.

A Robotzsaru Neo felépítését tekintve egy kliens-szerver üzemmódú alkalmazás elsődlegesen az ügykezelésre szolgál és egyre inkább integrációs platformja a speciális szakterületi munkának, továbbá a más rendszerekkel történő adatcserének. A következő generáció a NOVA TIR, TIK rendszer, amely sokkal erősebben épít a webes technológiákra, illetve az országos ESR/112 tevékenység irányítás alapvető platformja lesz.

A Netzsaru már kezdetektől fogva Webes, Java alapú alkalmazás. Fő feladata a sokrétű statisztikai, kapcsolat keresési, illetve adatbányászati lehetőségek biztosítása.

Fontos tudni, hogy a Robotzsaru Neo rendszer támogatja az offline-működést, amely azt jelenti, hogy csak bizonyos időközönként igényel hálózati kapcsolatot. A program hálózattól függetlenül is működtethető, az első alkalommal, amikor hálózatra kapcsoljuk a munkaállomást, az automatikusan elvégzi a szinkronizálást. Az önállóan (pl.: notebook-on) végzett munkát a szerverre továbbítja, az időközben a szervezetnél végzett munkákat az önálló munkaállomásra másolja.

A Robotzsaruban automatizált a telepítés és a verziófrissítés. Így nem kell folyamatosan figyelni (mint a korábbi változatoknál) a megjelenő frissítéseket, mert a rendszer a mindenkori legfrissebb programverziót automatikusan telepíti.

A Robotzsaruban keletkezett iratokat a rendszer három szinten tárolja:

- **Országos szinten** a Netzsaru a releváns adatokra és gyors keresésekre optimalizált. A relatív időszinkronizálást, felhasználó adatnyilvántartást és beléptetést is a szerver végzi.
- **Régiós szinten** az irattárat, fényképek tárolását végzi (és az itt tárolt adatok jogosultság függő kiadását), az automatikus verziókövetést is ez a szint végzi.
- **Helyi szinten** egyrészt a munkaállomásokon, másrészt a helyi szerveren tárolja a keletkezett iratokat, adatokat; ezen a szinten mindig a Robotzsaru Neo program legfrissebb verziója fut, saját irat mintatárral, szótárakkal.

A Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer egységes és kötelező használatáról, jogosultsági rendjéről, az adatvédelem, valamint a rendszerfejlesztés előírásairól a 18/2011. (IX. 23.) ORFK utasítás rendelkezik, amelynek alapvető ismerete elengedhetetlen valamennyi rendfokozati kategóriába tartozó rendőr részére.

A Netzsaru (Országos gyűjtő) rendszer megfelelő szintű használata elősegíti a nyomozási munka hatékonyságát és ezáltal növeli a felderítési eredményességet is. A Netzsaruban tárolt releváns adatokhoz mindenki hozzáférhet, akinek hozzáférési joga van a Robotzsaruhoz.

A vezetők a megfelelő lekérdezések futtatása révén összehasonlító statisztikákat is láthatnak, amelyek segítségével a saját állományuk eredményességét összevethetik a többiekével.

Az igazgatásrendészeti területen dolgozó kollégák munkáját segíti az országosan és egységesen működő Szabálysértési, Fegyvernyilvántartó, Magánnyomozói és vagyonőri program.

A rádióforgalmazás irányítására, kezelésére minden szervezetnél a TETRA rádiók diszpécser programja (DWS C, DWS M, DWS C+M) és a hozzá biztosított külön munkaállomás áll rendelkezésre. A diszpécserállomásokon futtatható a pro-mobil alkalmazás is, amely a GPS jeladóval rendelkező TETRA rádiók adatai alapján, térképen mutatja ki az egyes egységek, alegységek mozgását, tartózkodási helyét (programozástól és installált jeladóktól függően a sebesség, átlagfogyasztás, megkülönböztető jelzések használata stb. is megjeleníthető). A híradás folyamatosága és költségtakarékossági okból a rendőrségi ügyeleteken a DWS munkaállomások mellett, illetve helyett mobil rádiók vannak telepítve.

Az átlagos felhasználástól eltérő, de rendszerben lévő szoftverek még:

- a fantomkép készítő program (kevés helyen használják, grafikusai vénát igényel),
- különféle anyagi nyilvántartások (SQL Forrás és egyedi rendszerek),
- gépjárművekkel elkövetett szabálysértéseket feldolgozó programok (helyszíni bírság program, buszsáv figyelőprogram).

Elemző-értékelő munkatársak használják az **Analyst notebook rendszert**, ugyanakkor komoly segítséget jelent a **Tolmács-szakértői program**.

Minden arra jogot kapott munkatárs használhatja a **NISZ rendszereit**, valamint a **Hermon körözési rendszert**.

Végül, de nem utolsósorban meg kell említeni a **térfigyelő rendszereket**, amelyek ma már nagyon sok kapitányságon segítik a bűnmegelőző, felderítő munkát. Nagy hátrányuk, hogy nem egységesek, ahány beszállító, szolgáltató, annyi megoldás. Nincs egységes platform, így ezek jelenleg nem kapcsolhatók össze, nem képeznek rendszert.

Jelentős lépés, hogy a Kormány 1312/2011. határozata alapján Európai Unió támogatással elindult **ESR-112 projekt**ben az egységes segélyhívó rendszer kritikus szolgáltatásain túl a feladatellátás hatékonyságát javító elemként egy kisebb keretösszegeből a meglévő térfigyelő rendszerek részleges integrációja, szabványos platformon történő egyesítése történik meg. Az integrált kamerák képei a Robotzsaru NOVA TIR rendszerből is elérhetőek lesznek.

A védelem

Az eddigiek alapján belátható, hogy ilyen nagy kiterjedésű, összetett és sokprogramos, sok felhasználós informatikai rendszer alapkérdése a biztonság. Bár zárt a rendőrségi hálózat, de ez

a zártság csak addig igaz, amíg a világhálóra nem lépünk. Az internetes kapcsolat felvételekor mintegy 64.000 port (kapu) nyílik meg a számítógépen, melyen keresztül a gép és a rendszer támadható.

A rendészeti szervek az ORFK-n keresztül kapják az internet hozzáférést. Az ORFK-n nagy kapacitású tűzfal áll rendelkezésre (a TŰZFAL = cél eszköz, vagy szerverre telepített program az internet és intranet közötti forgalom szabályozására), amelynek elsődleges feladata a határvédelem, vagyis a rosszindulatú, illetéktelen hozzáférések kiszűrése és az adatszivárgás megakadályozása.

Internetes adatkapcsolattal rendelkező eszközök (mobil telefon, laptop, tablet stb.) biztonsági rést képezhetnek, ezért a belső vezetékes intranet hálózaton történő használatuk, számítógéppel történő összekapcsolásuk csak a publikus vezeték nélküli kapcsolat tiltásával lehetséges (eszközök PC-re történő adat letöltésekor, szinkronizálásakor a PC adatkapcsolatának tiltása, megszüntetése szükséges).

Ugyanakkor ez a többlépcsős védelem semmit nem ér, ha a rendszerbe ellenőrizetlen kijárat, adat kapcsolat kerül. A mobil internet és vezeték nélküli átvitelre képes eszközök nemcsak az intranet hálózatra vagy abban működő géphez kapcsolva jelentenek veszélyt, hanem a terepi munka során figyelmetlenül használva, netán otthagyva is illetéktelen adathozzáférésre adnak lehetőséget. (Az adatok jelentős része nem csak a hálózaton, de az adott eszközön is tárolásra kerül.)

A rendészeti rendszerek távoli elérést biztosító VPN, APN eszközök telefonok, laptopok, tabletek esetében különösen fontos a jelszavak és megerősített bejelentkezést biztosító eszközök (token, RSA kulcs) körültekintő használata.

Egyre növekvő mértékben kerülnek használatba saját, illetve „idegen” tulajdonú bérelt vagy adományozott eszközök. Amennyiben szolgálati érdekből indokolt külső eszköz csatlakoztatása, azt csak az informatikai szakterület engedélyével lehet használni. (Rendőrség esetében a 9/2010. (OT 5.) ORFK utasítás és a szervezetre vonatkozó informatikai, biztonsági szabályzatok alapján.)

A rendszerek biztonsági szempontból legaggályosabb eleme maga a felhasználó. Alapvető fontosságú, hogy a rendszerben minden felhasználó a munkájához szükséges programokat, eszközöket érje el. A felhasználók jogosultságait a területi szervek informatikai biztonsági szabályzata írja le, betartásáért, betartatásáért az egyszemélyi felelős minden szervezetnél a vezető.

Az elsődlegesen használt NOVELL program jogosultsági rendszere igen összetett. A szervezeti egységeknél minden felhasználóra más-más előírás érvényesíthető. A hálózati belépés jelszavának kötelező váltási időpontjától, a jelszavak előírt minimális hosszától, a már egyszer felhasznált jelszavak tiltásáig minden megszabható. Az egyes felhasználóknál szabályozni lehet (kell is!), hogy a szerv hálózatából mely programokat, mely dokumentumokat érhetik el. Beállítható ezen belül, hogy az elért könyvtárban, dokumentumban, programban mit végezhet a felhasználó (csak olvashat, módosíthat, új dokumentumot hozhat létre stb.). Például beállítható, hogy a napi jelentéseket mely felhasználók olvashatják, ugyanakkor letiltható, hogy bármelyikük a jelentés egészét vagy bármely részét kinyomtassa.

El kell érni, hogy minden kolléga értse meg, a jelszava olyan, mint a bankkártyájának a PIN kódja. Ahogy azt sem adja meg bárkinek, ezt sem szabad kiadnia. Nincs olyan szolgálati feladat, amely ezt indokoltá tenné. Hamis az olyan érvelés, hogy a szabadságon lévő kollega ügyét határidő miatt be kéne fejezni, adja meg a jelszavát. A Robotzsaru programban külön menüpont van arra, hogy a tartósan távollévő hogyan adhat jogot határozott időre, korlátozott feltételek mellett egy vagy több kollégájának az ügyei továbbvitelére.

A rendészeti szervek által használt rendszerek (a Robotzsaru is) fejlett naplózással ellátottak. A kritikus adatbázisokból történt adatlekérések, hozzáférések visszakereshetők. Biztosítani kell, hogy illetéktelenek az adatokhoz ne juthassanak hozzá. Ügyfelet nem szabad egyedül hagyni az irodákban, a mobiltelefonjára külön figyelmet kell fordítani, hisz hangfelvételt, filmfelvételt, nagy felbontású digitális képet készíthet vele. A számítógépeken a képernyőkímélőt jelszóval kell ellátni, hogy ezzel is csökkentsük az illetéktelen hozzáférés lehetőségét.

Mindenkinek, aki valaha számítógépen dolgozott, rémálma, hogy adatai elvesznek. Sajnos a probléma valós és adatainknál fontosabb nincs. A technika pótolható, az ember lecserélhető, de az elveszett adat nem, vagy csak részben állítható elő újból. Ezért **az informatikai biztonság alapkérdése az adatmentés.**

Az adatok mentésére mindenütt (az adatok fontosságától függő) rendszeres mentéseket kell végezni. Alapelv, hogy a mentések nem tárolhatók azon a gépen, amelyikről készültek, és a fontosabb mentésekről másolatot is kell készíteni, amely nem tárolható az eredeti mentéssel egy helyen (azonos irodában, azonos épületben). A biztonságot növeli, ha a mentés több példányban és más technológiájú eszközre történik.

Az Rtv-ben és a vonatkozó számos jogszabályban (pl: az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló 2013. évi L. törvényben) meghatározott adatvédelem célja biztosítani a rendőrségi szervezet tevékenysége során a személyes adatok védelméhez fűződő alkotmányos alapjogon alapuló információs önrendelkezési jog érvényesülését, továbbá a Rendőrség által kezelt személyes adatok jogosulatlan felhasználásának megakadályozását. E mellett alapjogszabályként kell tekinteni az európai parlament és a Tanács 2016. 04. 27-ei 2016/679. számú rendeletét (Magyarországon 2018-tól hatályos) az úgynevezett GDPR-t.

A Rendőrség elektronikus információs rendszerei

A Rendőrség által használt központi és a területi szervek saját használatában lévő elektronikus információs rendszerek folyamatosan bővülő száma jelenleg meghaladja a 80-at, amelyekből a leggyakrabban használtak az alábbiak:

- 1) ESR-112, Tevékenységirányító (TIR) és Hívásfogadó (HIR) Rendszer,
- 2) RobotZsaru NEO Integrált Ügyviteli, Ügyfeldolgozó és Iratkezelő Rendszer (RZSNEO) és a RZSNEO-NETZSARU,
- 3) az Internetes és Intranetes tartalomszolgáltatás,
- 4) az Egységes Digitális Rádiórendszer (EDR),
- 5) a Személyügyi Nyilvántartó program (új SZENYOR),
- 6) gépjárművekkal elkövetett szabálysértéseket feldolgozó programok (helyszíni bírság program, objektív felelősség alá tartozó jogsértéseket feldolgozó program (KAFIR, OFRA, TP UHR),
- 7) Nemzeti Komplex Okmánynyilvántartó Rendszer (NEKOR),
- 8) Eredeti és Hamis Okmányok Egységes Európai Képtárolási Rendszer, annak intranetes változata (FADO, iFADO),
- 9) Schengeni Információs Rendszer (SIS) nemzetközi körözési adatbázis,
- 10) HERMON, új Körözési információs rendszer,
- 11) HERR határrendészeti informatikai rendszer,

- 12) PRADO, nyílt internetes felület, az eredeti személyazonosító és egyéb biztonsági okmányokról, stb.
- 13) VÉDA gyorsajtást felügyelő rendszer.

Együttműködés a társ-rendvédelmi feladatokat ellátó szervekkel, közigazgatási, ügyészségi és igazságszolgáltatási szervekkel, önkormányzatokkal, támogató civil szervezetekkel

Együttműködés a munkahelyi kapcsolatokban²⁰

A szolgálati feladatok végrehajtása során minden esetben törekedni kell az együttműködésre, a problémák közös megoldására, egymás, illetve a szolgálat érdekeinek figyelembevételére, a konfliktusok elkerülésére, valamint a szükséges segítségnyújtás megadására.

Az egymás közötti hivatalos és nem hivatalos érintkezést tiszteleten, megbecsüléssel, a kollegialitáson, illetve a bajtársiasságon alapuló magatartás kell, hogy jellemezze. A vezetés célja a közös eredmények elérése és a csoportmunka hatékonyabbá tétele. Kerülni kell a felesleges rivalizálást az állomány tagjai, illetve a szervezeti egységek között, előnyösebb a kölcsönös összefogás és a segítségnyújtás.

A munkaügyi kapcsolatok terén – ahol az érdekegyeztetés, érdekvédelem a mindennapok része – kisebb vagy nagyobb mértékben szükségszerűen jelen vannak a véleményeltérések, érdekkülönbségek, ebből következően a konfliktusos helyzetek is. A munkaügyi konfliktusok megoldásánál a vezetők szintén vezérlő elve kell, hogy legyen az együttműködés. A munkáltató és a munkavállalók között az eseti érdekellentétek mellett számos kérdésben érdekazonosság van, hisz a szervezet stabil működése, a jó munkahelyi közérzet és még számos tényező olyan közös érték, amely az érdekellentétekből fakadó konfliktusoknál az együttműködésre ösztönözhetik a feleket.

²⁰ Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve 42. oldal 3.4 pont, Második, bővített kiadás, Budapest, 2016.;

Nemzetközi rendőrségi szervezetek, a Rendőrség nemzetközi együttműködése²¹

A nemzetközi bűnügyi együttműködés céljából létrehozott szervezetek:

- 1) az **Európai Rendőrségi Hivatal** (Europol),
- 2) a **Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete** (Interpol),
- 3) a **Schengeni Információs Rendszer** (SIS) központja,
- 4) az **Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség** (FRONTEX), valamint,
- 5) a bűnüldöző szervek együttműködését szabályozó egyéb, többoldalú **nemzetközi szerződésen alapuló regionális bűnüldözési szervezetek központjai**.

A velük együttműködő magyar szervek – a rájuk vonatkozó törvény alapján – nyomozó hatósági jogkörrel rendelkeznek, valamint külön törvény, illetőleg az Európai Unió jogi aktusa alapján a **Schengeni Információs Rendszerben** figyelmeztető jelzés elhelyezése céljából adattovábbításra kötelezettek, illetőleg kiegészítő információt szolgáltató szervek.

A magyar együttműködő szervek a nemzetközi bűnügyi együttműködés céljából létrehozott szervezettel és nemzeti egységeivel a Rendőrség szervezetébe tartozó **Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ** (a továbbiakban: NEBEK) útján továbbíthatnak adatot, információt, illetőleg kezdeményezhetnek adat-, illetve információigénylést vagy egyéb intézkedést. Ugyancsak a NEBEK útján kell eljárni az Európai Unió jogi aktusával létrehozott információs rendszerhez betekintés céljából történő hozzáférés során, valamint a két- és többoldalú nemzetközi szerződésben részes állammal folytatott együttműködés során, ha más jogszabály eltérően nem rendelkezik.

A Magyarország és a nemzetközi bűnügyi együttműködés céljából létrehozott szervezetek között megvalósuló együttműködésről és információcseréről az **1999. évi LIV. törvény**, a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről a **2002. évi LIV. törvény** rendelkezik.

Az **Europol** olyan **kormányközi, koordinációs szervezet**, amelynek feladata a tagországok rendőrségei közötti információcsere, az információk elemzése, valamint az együttműködés

²¹ Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve 16-18. oldal 1.2 pont, Második, bővített kiadás, Budapest, 2016.;

keretében a szervezett bűnözés elleni fellépés és megelőzés. Hatáskörébe tartozik a terrorizmus, a kábítószer-kereskedelem, az illegális bevándorlás, a tiltott radioaktív és nukleáris anyagok csempészése, a lopott autók csempészése, a pénzmosás és az euró hamisítása elleni fellépés. Mivel nem rendelkezik önálló végrehajtási kompetenciákkal, ezért a tagállamok nemzeti rendőri szolgálatai nélkül nem járhat el, nem tartóztathat le gyanúsítottakat, illetve nem avatkozhat be, noha eszköztárára ezt lehetővé tenné. Az Europol felállításáról az Európai Tanács 1995. július 26-án határozott. A hágai székhellyel létrehozott szervezet 1999. július 1-jén kezdte meg működését.

Az **Interpol** azzal a céllal hozták létre, hogy segítse a nemzeti rendőrségek munkáját az országokon átívelő bűnözés visszaszorítása érdekében. A szervezet lehetővé teszi a lehető legszélesebb kölcsönös segítségnyújtást a bűnüldöző szervek között. Biztosítja a rendőrségek közötti biztonságos kommunikációt, lehetővé teszi a globális, a regionális és a nemzeti bűnüldözési adatok és információk cseréjét. Működési támogatást biztosít egyes prioritással rendelkező bűnüldözési területeken. Támogatja a bűnüldözési infrastruktúra folyamatos fejlesztését, a rendőrségi kapacitások bővítését a megelőzésben és a bűnözés elleni küzdelemben, valamint a rendőri állomány tudásszintjének és készségeinek emelését a bűnüldözésben és a nemzetközi rend fenntartásában. Az Interpolnak saját nyomozati jogköre nincs, a tagállamok rendőrségeinek munkáját adatszolgáltatással és nyilvántartással segíti.

A **Schengeni Információs Rendszer (SIS)** Európa legnagyobb informatikai rendszere, amely a belső határok eltörléséből és a külső határok megszigorított ellenőrzéséből eredő biztonsági kockázatokat hivatott kezelni, elsősorban a hatékony adatmegosztás eszközével. A SIS tagállamonként egy-egy nemzeti rendszerből (N.SIS), valamint egy központi rendszerből (C.SIS) áll, amelybe a tagállamok eltűnt és keresett személyekkel, elveszett vagy elloptott tulajdonnal, valamint beutazási tilalmakkal kapcsolatos adatokat, úgynevezett figyelmeztető jelzéseket visznek be. Mindegyik nemzeti rendszer online kapcsolatban van a központi rendszerrel egy biztonságos kommunikációs hálózaton keresztül. A SIS jelenleg több mint 42 millió figyelmeztető jelzést (közösítést) tartalmaz, amelyek száma havonta körülbelül 3%-kal nő. A rendszerhez azonnali és közvetlen hozzáféréssel rendelkezik helyi szinten minden rendőr, valamint az információkat a törvényes rend védelmével és a bűnüldözéssel kapcsolatos feladatai elvégzéséhez igénylő egyéb bűnüldöző hatóság és tisztviselő.

A FRONTEX

- 1) a tagállamok közötti operatív szintű együttműködést koordinálja a külső határok kezelésének területén,
- 2) támogatást nyújt a tagállamok részére a nemzeti határőrök kiképzésében, illetve a közös képzési szabványok kialakításában,
- 3) kockázatelemzést végez,
- 4) figyelemmel kíséri a külső határok ellenőrzésének és felügyeletének területére irányuló kutatás fejlődését,
- 5) segíti a tagállamokat a külső határokon felmerülő magas technikai és operatív támogatást igénylő helyzetekben,
- 6) biztosítja a tagállamok számára a szükséges támogatást a közös visszatérítési műveletek során.

Az Unió határellenőrzésre szakosodott szerveként szoros kapcsolatot tart fenn a külső határok biztonságáért felelős tagállamokkal és uniós szervekkel. Ezenkívül foglalkozik a vámügyi együttműködéssel, illetve a növény- és állategészségügyi együttműködéssel annak érdekében, hogy elősegítse a teljes kapcsolati rendszer megteremtését. Megnöveli a határok biztonságosságát azáltal, hogy a külső határok kezelésére vonatkozó közösségi intézkedések végrehajtásában biztosítja a tagállamok tevékenységének koordinációját.

Rendőrségi együttműködés

Az Rtv. 2. § a., pont alapján a Rendőrség:

- együttműködik az állami és a helyi önkormányzati szervekkel, a társadalmi és a gazdálkodó szervezetekkel, az állampolgárokkal és azok közösségeivel,
- segítséget nyújt - jogszabályban meghatározott esetben - az állami és a helyi önkormányzati szervek hivatalos eljárásának zavartalan lefolytatásához,
- támogatja a helyi önkormányzatoknak és az állampolgárok közösségeinek a közbiztonság javítására irányuló önkéntes tevékenységét.

A rendőrség külön törvény, az Európai Unió kötelező jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés alapján együttműködik a külföldi és a nemzetközi rendvédelmi szervekkel, fellép a nemzetközi bűnözés ellen. Nemzetközi szerződés vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusa alapján - rendészeti feladatai ellátása során - magyar rendőr külföldön, rendőrségi vagy határrendészeti

feladatokat ellátó külföldi szerv tagja Magyarország területén törvényben, illetve nemzetközi szerződésben meghatározott rendőrségi jogosítványokat gyakorolhat.

A rendőrség határrendészeti, bűnüldözési és bűnmegelőzési célból a nemzetbiztonsági szolgálatokkal együttműködve külföldön felderítő tevékenységet végezhet, amely során információkat gyűjt az államhatár rendjét veszélyeztető cselekmények, valamint a terrorizmussal összefüggő cselekmények felderítése és a tömeges méretű migráció kezeléséhez szükséges intézkedések végrehajtása érdekében.

Az Rtv. III. fejezete alapján:

8. § (1) A rendőrkapitányság, a határrendészeti kirendeltség és a más helyi rendőri szerv létesítéséhez és megszüntetéséhez előzetesen ki kell kérni az érintett települési, Budapesten a fővárosi kerületi önkormányzat képviselő-testületének, illetve a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi önkormányzat közgyűlésének a véleményét.

(2) A rendőrkapitányság, a határrendészeti kirendeltség és a más helyi rendőri szerv vezetőjének kinevezését megelőzően a kinevezési jogkör gyakorlója kikéri az illetékességi területen működő települési - Budapesten a fővárosi kerületi - önkormányzatok képviselő-testületének, illetve a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi önkormányzat közgyűlésének a véleményét. Rendőrfőkapitány esetében a vármegyei (fővárosi) önkormányzat képviselő-testületének véleményét kell kérni. A szükségessé váló felmentésről az illetékes önkormányzatokat - az érintettel történő közléssel egyidejűleg - tájékoztatni kell.

(3) Ha a települési önkormányzatok többsége, illetve a vármegyei (fővárosi) önkormányzat a kinevezéssel szemben foglal állást, és a kinevezési jogkör gyakorlója nem állít újabb jelöltet, döntése szakmai indokairól az érintett önkormányzatokat állásfoglalásban tájékoztatja.

(4) A rendőrkapitány vagy kijelölt helyettese évente beszámol a rendőrkapitányság illetékességi területén működő települési önkormányzat képviselő-testületének a település közbiztonságának helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és az azzal kapcsolatos feladatokról. A vármegyei (fővárosi) önkormányzat felkérésére évente a rendőrfőkapitány vagy kijelölt helyettese számol be.

(5) Ha a beszámolót a települési önkormányzatok többsége, illetőleg a vármegyei (fővárosi) önkormányzat nem fogadja el, három hónapon belül újabb beszámolót kell tartani. Ismételt elutasítás esetén a települési önkormányzatok többsége a vármegyei (fővárosi)

rendőrfőkapitányhoz, a vármegyei (fővárosi) önkormányzat közgyűlése az országos rendőrfőkapitányhoz fordulhat. A vármegyei (fővárosi) rendőrfőkapitány, illetőleg az országos rendőrfőkapitány köteles az önkormányzatok által meghatározott kérdésekre is kiterjedő átfogó vizsgálatot tartani, ennek keretében a rendőri vezető felelősségét, illetőleg alkalmasságát megvizsgálni. A vizsgálat eredményéről az önkormányzatokat tájékoztatni kell. A vármegyei (fővárosi) rendőrfőkapitány, az országos rendőrfőkapitány köteles a közbiztonsági feladatok ellátása érdekében a vizsgálat szerint szükséges szolgálatszervezési, szervezeti, személyi és belső irányítási intézkedéseket megtenni.

(6) Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv a (4) bekezdésben foglaltakon kívül is tájékoztatja az önkormányzatot, ha a lakosság széles körét érintő rendőri intézkedést tervez végrehajtani, feltéve, hogy ezzel nem veszélyezteti az intézkedés eredményességét.

(7) A (4) bekezdésben foglaltakon kívül a határrend és határőrizet helyzetéről, valamint a határforgalom alakulásáról:

- a) a határterülettel érintett területi önkormányzatok és vármegyei jogú városok közgyűlését a rendőrfőkapitány vagy kijelölt helyettese évente,
- b) az illetékességi területén lévő települési önkormányzat képviselő-testületét a rendőrfőkapitány, a határrendészeti kirendeltség vezetője vagy kijelölt helyettese felkérésre tájékoztatja.

(8) A rendőrfőkapitány a fővárosi és vármegyei kormányhivatal vezetőjét, a fővárosi és vármegyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala vezetőjét, a területi önkormányzat közgyűlésének elnökét (főpolgármestert), a területi katasztrófavédelmi szerv vezetőjét, az Alkotmányvédelmi Hivatal területi szervének vezetőjét; a rendőrfőkapitány vagy a határrendészeti kirendeltség vezetője a települési önkormányzat polgármesterét tájékoztatja:

- a) a lakosságot a szomszédos állam területéről fenyegető veszélyről,
- b) a tömegesen menekülő, illetve ideiglenes menedéket kérő személyek várható érkezéséről,
- c) az ország területére betört fegyveres csoportról, a lakosság védelme érdekében tett és javasolt intézkedésekről, a fegyveres csoport felszámolásáról,
- d) a határterületen az e törvény alapján bevezetett minden korlátozásról, ha annak előzetes bejelentésére a késedelem veszélye miatt nem volt lehetőség,
- e) a környezet szennyezéséről, illetve annak veszélyéről vagy a természeti értékek és területek károsításáról.

(9) A rendőrfőkapitány haladéktalanul tájékoztatja:

- a) a (8) bekezdés a), c) és d) pontjában foglaltakról a Honvéd Vezérkar főnökét,
- b) a (8) bekezdés a), b) és d) pontjában foglaltakról a vámhatóságot,

- c) a (8) bekezdés b) pontjában foglaltakról a menekültügyi hatóságot,
- d) a (8) bekezdés e) pontjában foglaltakról a környezetvédelmi hatóságot, a természetvédelmi hatóságot és a vízügyi hatóságot.

(10) A (4), (8) és (9) bekezdésben említett szervek vezetői a rendőrség illetékes szervei részére tájékoztatást adnak a feladatkörükben tudomásukra jutott - a rendőrség tevékenységét érintő - tényekről és körülményekről.

9. § (1) A települési önkormányzat szerződést köthet a közigazgatási illetékességi területén működő RK vagy HRK vezetőjével - rendőrségi kötelezettségvállalás esetén a rendőrfőkapitány előzetes egyetértésével - különösen a helyi közbiztonságot érintő feladatok ellátása, a rendőrség és az önkormányzati szervek tevékenységének összehangolása, valamint az illetékességi területén működő rendőri szerv létesítésének, bővítésének és fejlesztésének elősegítése érdekében. A szerződés megkötésétől a rendőrség elzárkózhat, ha az jogszabályt sért, vagy ellentétes a felettes rendőri szerv vezetőjének rendelkezésével, illetve, ha annak pénzügyi, anyagi fedezete nem biztosított vagy tartalma szakmailag megalapozatlan.

10. § (1) A rendőrkapitány, a vármegyék (főváros) tekintetében a rendőrfőkapitány és az illetékességi területen működő önkormányzatok, a közbiztonsággal összefüggő feladatok ellátásának társadalmi segítésére és ellenőrzésére - a közbiztonság fenntartásában érintett állami és egyesületek bevonásával - bűnmegelőzési és közbiztonsági bizottságot hozhatnak létre.

A Rendőrség és az ügyészségi szervek közötti együttműködésről szóló főbb normák:

- a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény.

A Rendőrség központi és területi szervei számos rendvédelmi, rendészeti és egyéb szervvel, szervezettel kötöttek és kötnek jelenleg is együttműködési megállapodásokat az alaprendeltetésével kapcsolatos szolgálati tevékenység ellátására, a kialakult kölcsönös együttműködésre, a meglévő közös feladatellátás további erősítésére, az együttműködés új területeinek kialakítására, amelyekre aktuális példák:

- a Rendőrség, az Országos Polgárőr Szövetség és a Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége között kötött együttműködési megállapodás (2014. február 15.),
- az ORFK és az Országos Polgárőr Szövetség között kötött együttműködési megállapodás (2016. június 18.),

- az ORFK és a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsoksága között kötött együttműködési megállapodás (2016. június 22.).

A Rendőrség eredményes, napi szintű, törvényi felhatalmazás alapján megkötött együttműködési megállapodások alapján munkakapcsolatban áll például:

- 1) a Magyar Honvédséggel és a rendvédelmi szervekkel,
- 2) a Közterület Felügyelettel,
- 3) a Nemzeti Adó és Vámhivatallal,
- 4) az NFM Infokommunikációért és Fogyasztóvédelemért Felelős Államtitkársággal,
- 5) a munkaügyi és munkavédelmi felügyelőségekkel,
- 6) a Vadászkamarákkal,
- 7) a MÁV Magyar Államvasutak Zrt-vel,
- 8) a Magyar Postával,
- 9) az Országos Polgárőr Szövetséggel,
- 10) a Magyar Helsinki Bizottsággal,
- 11) az Idegenforgalmi Munkaadók Szövetségével,
- 12) a Roma Parlamenttel, az Országos Cigány Önkormányzattal,
- 13) a Hajléktalan Szolgálatok Tagjainak Országos Egyesületével, stb.

A Terrorelhárítási Központ

A Terrorelhárítási Központ (a továbbiakban: TEK) – mint a terrorizmust elhárító szerv – az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv és az idegenrendészeti szerv mellett, a rendőrséget alkotó egyik alapvető szervezeti egység, amely 2010. szeptember 1-jével alakult meg.

A TEK feladatait és hatáskörét a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 1. § (2) bekezdés 6., 6a. és 15. pontja, a 7/E. § (1) bekezdés, továbbá a 63. § (6) és (7) bekezdés, működését, szervezeti felépítését és feladatellátásának részletszabályait a terrorizmust elhárító szerv kijelöléséről és feladatai ellátásának részletes szabályairól szóló 295/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) állapítja meg.

A Korm. rendelet a TEK-et országos illetékességű, a rendészetért felelős miniszter irányítása alá tartozó központi költségvetési szervként határozza meg, amelyet a főigazgató vezet.

A TEK főbb feladatkörei a **felderítési, személyvédelmi és műveleti** feladatkör.

A TEK Magyarország területén

- felderíti a terrrorszervezeteket,
- megelőzi, felderíti és elhárítja a magánszemélyek, csoportok, szervezetek terrorcselekmény elkövetésére irányuló törekvéseit, és megakadályozza azt, hogy bűncselekményt kövessenek el,
- megszerzi, elemezi, értékeli, ellenőrzi és továbbítja a feladata ellátásához szükséges, a külföldre vonatkozó, valamint külföldi eredetű információkat,
- megakadályozza, hogy magánszemélyek, csoportok, szervezetek terrrorszervezet működését anyagi források biztosításával vagy más módon elősegítsék.

A TEK ellátja a miniszterelnök, a külpolitikáért felelős miniszter és a legfőbb ügyész állandó védelmét, valamint a rendészetért felelős miniszter által ideiglenesen, eseti jelleggel a hatáskörébe utalt egyéb személyvédelmi feladatokat.

A TEK végrehajtja

- a kizárólagos hatáskörébe tartozó bűncselekmények (pl.: terrorcselekmény, emberrablás, jármű hatalomba kerítése) megszakítását, és az elkövetők elfogását, valamint
- egyes veszélyes személyek felkérésre történő elfogását.

Közreműködik a magyar állampolgárok életét, testi épségét Magyarország területén kívül közvetlenül fenyegető háborús cselekmények, fegyveres konfliktusok, valamint terrorista és túszejtő akciók esetén a bajba jutott magyar állampolgárok mentésében, hazatérésük biztosításában, az evakuálás végrehajtásában.

Ellátja – a rendészetért felelős miniszternek a külpolitikáért felelős miniszter egyetértésével meghozott döntésében meghatározott időtartamra – a kijelölt magyar külképviseletek és azok diplomáciai személyzete, valamint a kormányzati tevékenység szempontjából fontos, külföldön lévő magyar szervek (intézmények) és létesítmények személyvédelmi és létesítménybiztosítási feladatait, amely tevékenységekben, a Kormány döntése alapján meghatározott időtartamra – a hatályos nemzetközi normák betartásával – a Magyar Honvédség közreműködhet.

Ellátja a felderítési, felszámolási és személyvédelmi feladatkörében felmerülő vegyi, biológiai vagy nukleáris veszélyek felderítésére és elhárítására irányuló tevékenységet, illetve annak koordinálását, ennek keretében végzi különösen az objektumok, járművek, útvonalak és műveleti helyszínek vegyi, biológiai vagy nukleáris veszélyek felderítésére és elhárítására irányuló átvizsgálását.

A TEK további feladatai (a teljesség igénye nélkül) a feladatkörében felmerülő tüzszerészeti feladatok ellátása, rendezvények biztosításához kapcsolódó feladatok előkészítése és végrehajtása, a kormányügyleti rendszer működtetése, valamint együttműködés a személyvédelmi és létesítménybiztosítási feladatok ellátása érdekében hazai és külföldi szervekkel, szervezetekkel.

A TEK nyomozóhatósági jogkört nem gyakorol. A jogszabályban meghatározott feladatai ellátása érdekében titokban információt gyűjthet. Fontos elhatárolni a TEK kettős jogosultságát a titkos információgyűjtés vonatkozásában. A TEK egyfelől az igazságügyért felelős miniszter engedélyével **nemzetbiztonsági célú** titkos információgyűjtő tevékenységet folytathat a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvényben meghatározott módon. A TEK másfelől **bűnfelderítési célú** titkos információgyűjtést végezhet az Rtv. VII. fejezetében szabályozott módon.

A bűnfelderítési célú (más néven megelőzési/bűnüldözési célú) titkos információgyűjtés az új, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) hatálybalépésével gyökeresen megváltozott és két alkalmazási területet ölel fel.

Az Rtv. VII. fejezetében szabályozott titkos információgyűjtést a 64. § *a)* pontja alapján a bűncselekmény elkövetésének megelőzése céljából lehet folytatni. Ennek részletszabályait a belügyminiszter B7/2018. (V.7.) számú utasítása tartalmazza (megelőzési célú titkos információgyűjtés).

Az Rtv. 7/E. § (5) bekezdés *a)* pontja alapján a TEK előkészítő eljárást folytathat, a hatáskörébe tartozó bűncselekmény esetén, melynek célja annak megállapítása, hogy a bűncselekmény gyanúja fennáll-e (megállapítás, kizárás). Ennek során ügyészi, bírói engedélyhez nem kötött, valamint ügyészi vagy bírói engedélyhez kötött leplezett eszközöket alkalmazhat. Az előkészítő eljárást a Be. 339-347. § szabályozza (bűnüldözési célú titkos információgyűjtés).

A TEK székhelye Budapest. Személyi állománya jelenleg vezényelt hivatásos állományúakból, rendvédelmi igazgatási alkalmazottakból és munkavállalókból áll.

A TEK 2018. július 1-jei jelentős strukturális átalakítása létszámbővítéssel és új szervezeti elemek létrejöttével járt. A főigazgató munkáját három (általános, szakmai és adminisztratív) főigazgató-helyettes segíti, titkárságának koordinációs feladatait pedig az igazgatósági jogállású Főigazgatói Kabinet látja el. A TEK további 10 igazgatóságra, valamint két önálló szervezeti elemre, a Társadalmi Kapcsolatok Osztályára és az Ellenőrzési Osztályra tagozódik.

A szakmai feladatokat a Felderítési, a Műveleti, a Személyvédelmi, valamint az Ügyeleti- és Objektumvédelmi Igazgatóság végzi. A TEK funkcionális szervezeti elemei a Nemzetközi, a Gazdasági, a Logisztikai, a HR, az Egészségügyi, valamint a Jogi és Adminisztratív Igazgatóság.

A **Főigazgatói Kabinet** a főigazgató közvetlen alárendeltségében működő szervezeti elemként koordinációs és titkársági feladatokat lát el. Közreműködik a szervezeti elemek tevékenységének összehangolásában, koordinációs feladatokat lát el a főigazgató, a főigazgató-helyettes és a szervezeti elemek között.

A **Felderítési Igazgatóság** főosztályainak főbb feladatai a magyarországi kötődésű, az Európában és azon kívül működő, illetőleg a vallási alapon szerveződött nemzetközi terrorszervezetek felderítése és tevékenységének felszámolása, valamint annak megakadályozása, hogy a magánszemélyek, csoportok, vagy szervezetek a terrorszervezet működését anyagi források biztosításával, vagy más módon elősegítsék. További fontos feladat a felderítési tevékenységet támogató operatív és stratégiai elemzések elkészítése, terrorvonatkozású biztonsági ellenőrzések végrehajtása, valamint a „magányos elkövetők”-kel kapcsolatos felderítési feladatkör, illetve a szélsőjobboldali ideológiájú szervezeteket és személyeket érintő elhárítási feladatok ellátása. Az igazgatóság a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren, továbbá vidéken, Győrben, Miskolcon, Pécsen, Nyíregyházán, Szegeden és Pakson működtet irodát.

A **Műveleti Igazgatóság** műveleti, speciális egészségügyi és tárgyalói, továbbá terrorveszélyeztetettségi és terrorfenyegetettségi szempontú megelőző védelmi feladatokat lát el:

- 1) műveleti feladatkörében eljárva kizárólagos hatáskörben végrehajtja a terrorcselekmény, jármű hatalomba kerítése, emberrablás, valamint az azokkal összefüggésben elkövetett más bűncselekmények megszakítását és az elkövetők elfogását,
- 2) a rendvédelmi szervek részére kizárólagos hatáskörrel, míg a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, valamint az ügyészség tekintetében felkérésre végzi a szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyek elfogását és előállítását, amennyiben a rendelkezésre álló információk alapján az elkövetésre fegyveresen kerül sor,
- 3) a nyomozó hatóságok, az ügyészség, továbbá a rendvédelmi szervek felkérésére végrehajtja az előző pontba nem sorolható, személy elleni erőszakos bűncselekmények megszakítását, az elkövetők elfogását, a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható fegyveres vagy felfegyverkezett személyek előállítását,
- 4) közbiztonsági és egészségügyi vonatkozású feladatainak ellátása során fogatosítja az ön- vagy közveszélyes állapotban lévő személyekkel szembeni biztonsági intézkedéseket,
- 5) végzi a műveleti feladatok kapcsán felmerülő tárgyalási feladatokat,
- 6) ellátja a személyvédelmi feladatokhoz kapcsolódó egészségügyi biztosítás támogatását,
- 7) végrehajtja a létfontosságú rendszerek és létesítmények (terrorveszélyeztetett), illetve az ún. puha célpontok megelőző védelmi jellegű műveleti feladatait, továbbá
- 8) részt vesz a szakmai protokollok és együttműködési megállapodások kidolgozásában, véleményezésében, továbbá megelőző védelmi tevékenysége körében biztonság tudatosítási (awareness), illetve a felkéréseknek megfelelő szakmai előadásokat szervez és tart.

Műveleti egységei Budapesten, a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren, valamint vidéken, Miskolcon, Győrben, Pakson, Debrecenben, Békéscsabán, Pécsen és Szombathelyen működnek.

A **Személyvédelmi Igazgatóság** megszervezi és végrehajtja a miniszterelnök, a külpolitikáért felelős miniszter és a legfőbb ügyész állandó védelmét. Feladata kiterjed a védett személy életének, testi épségének megóvására, munkahelye, lakása vagy egyéb tartózkodási helye őrszemélyzettel, illetve technikai eszközzel biztosított védelmére. Végzi a védett személyek programhelyeinek feltérképezését és a biztosítás előkészítését, valamint a részvételükkel zajló rendezvények helyszínbiztosítását. Feladata továbbá – a rendészetért felelős miniszter által eseti jelleggel hatáskörébe utalt személy és rendezvénybiztosítás során – az ideiglenesen védett személyek személyvédelmének megszervezése, annak ellátása, illetve a programhelyszínek

biztosítása. Végrehajtja továbbá az élelmiszerbiztonsági, sugár-, biológiai, kémiai biztosítási (CBRN) területen jelentkező feladatokat.

Az **Ügyeleti és Objektumvédelmi Igazgatóság** ellátja a TEK ügyelet és a BM ügyelet feladatait, valamint a kormányügyeleti rendszer működtetését. Végzi a BM hivatali szerveinek és a Terrorellenes Koordinációs Bizottság állandó tagjainak értesítésével, tájékoztatásával kapcsolatos feladatokat. Ellátja a TEK központi, valamint egyéb kijelölt objektumának őrzését és védelmét, végzi a TEK őrzött objektumaiba érkező személyek és gépjárművek be- illetve kiléptetését, valamint a belépő személyek biztonságtechnikai átvizsgálását. Végzi a TEK szolgálatos gépjárműveinek telephelyi tárolásával összefüggő, és az egyes szállítási feladatokat.

A **Nemzetközi Igazgatóság** együttműködik és kapcsolatot tart a TEK tevékenységével összefüggő feladatokat ellátó külföldi társszervekkel, valamint a külföldi és nemzetközi rendvédelmi szervekkel. Koordinálja a nemzetközi rendezvények előkészítését és végrehajtását, ellátja a TEK-hez érkező külföldi delegációk látogatása, továbbá a kiutazások alkalmával a szervezési és protokolláris feladatokat.

A **Gazdasági Igazgatóság** irányítja többek között a TEK költségvetés-tervezési, előirányzat-felhasználási és módosítási, beruházási, létszám-gazdálkodási, készpénzkezelési, könyvvézetési, beszámolási és adatszolgáltatási tevékenységét, továbbá irányítja az ehhez szükséges nyilvántartási rendszerek működtetését. Kidolgozza a TEK gazdálkodásának koncepcióját, a tárgyidőszakra vonatkozó gazdálkodási terveit, elkészíti a szakmai döntésekhez szükséges gazdasági számításokat és értékeléseket.

A **Logisztikai Igazgatóság** a rendelkezésre álló költségvetési keret alapján tervezi és biztosítja a TEK alaptevékenységének végrehajtásához szükséges anyagi, technikai és informatikai működési feltételeket, gondoskodik a szükséges eszközök, berendezések beszerzéséről, célszerű, gazdaságos üzemeltetésükről, a javítási, karbantartási, raktározási-tárolási feladatok ellátásáról, az anyag- és eszközgazdálkodás előírásainak érvényesüléséről, továbbá a használatból történő kivonásról. Ellátja a ruházati szakterület működtetésével, a fegyverzeti-technikai szakanyag gazdálkodással, valamint a szolgálati gépjárművekkel kapcsolatos feladatokat.

A **HR Igazgatóság** ellátja a TEK munkaügyi, személyzeti, kártérítési, fegyelmi, méltatlansági, szervezési, oktatási, humánerőforrás-gazdálkodási, szociális és kegyeleti feladatait, segíti a főigazgató személyügyi igazgatással kapcsolatos feladatainak végrehajtását. Elkészíti a TEK állománytáblázatát, kezeli, és naprakész állapotban tartja az állomány tagjainak személyi anyagát, és az ehhez kapcsolódó nyilvántartásokat.

Az **Egészségügyi Igazgatóság** egészségügyi, pszichológiai, és munka-higiénés tevékenységet, valamint a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő által finanszírozott és a TEK által finanszírozott járóbeteg-szakellátást, továbbá közegészségügyi-járványügyi tevékenységet végez. Végzi a TEK személyi állományára vonatkozó egészségi és pszichikai alkalmassági vizsgálatokat.

A **Jogi és Adminisztratív Igazgatóság** ellátja a TEK jogi képviseletét peres és nem peres ügyekben a bíróságok és más hatóságok előtt, teljes körű jogi támogatást nyújt a TEK feladatellátásához. Közreműködik a TEK szervezeti elemei tevékenységének összehangolásában, működteti a TEK ügykezelését, végzi az elektronikus ügyintézési rendszer működtetésével összefüggő feladatait, ellátja az elektronikus, személyi és adminisztratív biztonsággal, valamint a rejtjeltevékenységgel kapcsolatos feladatokat. Végzi a TEK adatvédelemmel összefüggő feladatait. Koordinációs feladatainak ellátása során végzi a BM-ből érkező jogszabályok és közjogi szervezetszabályozó eszközök tervezeteinek véleményeztetését, illetve a TEK vonatkozásában a válaszátiratok elkészítését, továbbá ellátja a TEK belső normáinak készítésével, közzétételével és nyilvántartásával kapcsolatos feladatokat.

A **Társadalmi Kapcsolatok Osztálya** szervezi és összehangolja a TEK sajtótevékenységét, ellátja a TEK sajtóképviseletét, valamint végzi a TEK kommunikációs tevékenységét.

Az **Ellenőrzési Osztály** végzi a TEK belső ellenőrzési és szakmai ellenőrzési feladatait, továbbá az igazgatóságok által – az ellenőrzési jelentések alapján – elkészített intézkedési tervek végrehajtásának nyomon követését, szükség szerint utóellenőrzését.

A Nemzeti Védelmi Szolgálat megalakulása

A BM Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatára bázisán egy új szervezet létrehozására kapott feladatot 2010. évben dr. Bolcsik Zoltán r. vezérőrnagy úr. Miniszteri biztostként készítette elő az új szervezet létrehozását, mely során megteremtődött a törvényi felhatalmazás, megalkotásra kerültek a működéshez szükséges belső normák, és megteremtődtek az infrastrukturális feltételek.

A 293/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet (a rendőrség belső bűnmegelőzési és bünfelderítési feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladatai ellátásának, a kifogástalan életvitel ellenőrzés és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról) teremtette jogi keret alapján 2011. január 01-én megalakult a Nemzeti Védelmi Szolgálat (a továbbiakban: NVSZ).

Dr. Bolcsik Zoltán r. vezérőrnagy került kinevezésre az NVSZ élére. A megalakulást követően a főigazgató a védett állományának és a szolgálat személyi állományának adresszált levélben foglalta össze az NVSZ létrejöttének okait, filozófiáját és céljait.

A levélben megfogalmazott okok, melyek az NVSZ létrehozását indokolták, természetesen nem változtak. A megfogalmazott célok és az akkor kihirdetett filozófia alapjaiban változatlanok, amelyek természetesen formálódtak, finomodtak, sok esetben kiszélesedtek és árnyaltabbá váltak. A szervezet megismerését, működésének alapjainak bemutatását e levél részleteinek ismertetésével célszerű megtenni.

– részletek a levélből –

„...2011. január 1-jei hatállyal – összhangban az új kormányzat átfogó államigazgatási reformjával – módosult a rendőrség szervezete. A cél, a jól átlátható, átfedésektől mentes, gazdaságosan működő szervezet létrehozása volt, amely szolgálja a hatékony, párhuzamoságok nélküli rendszer megvalósulását, elősegíti a kormányprogram célkitűzéseinek elérését.

A rendőrség fogalmába 2011-től beletartozik az általános rendőri feladatokat ellátó szerv mellett a két új pillér: a terrorizmust elhárító szerv és a belső bűnmegelőzési és bünfelderítési feladatokat ellátó szerv.

A jogelőd az 1995-ben létrehozott Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatára volt, mely 15 éven keresztül látta el hozzávetőlegesen 250 fős állományával a rábízott feladatokat. Az elhárítási területek a rendőrség, a korábbi határőrség, a Vám- és Pénzügyőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a katasztrófavédelem, illetve az állami és hivatásos önkormányzati tűzoltóság egységei voltak. A védett állomány létszáma 65.000 fő körül mozgott.

A közszolgálati korrupció azonban nem szorítkozik kizárólag e területekre, az a közigazgatás, az állami szerepvállalás szinte minden területén megjelenhet. Szükségszerű lépésként bővíteni kellett a védett területeket a feladatellátás tisztaságának vizsgálata szempontjából. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, amely 2019-től Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal is olyan állami funkciókat látnak el, melyek az ország működése, az állampolgárok közérzete, megítélése szempontjából kiemelt jelentőségűek. A visszaélések ellen ezeken a területeken is a lehető leghatározottabban fel kell lépni. A védett állomány létszáma a Nemzeti Védelmi Szolgálat létrehozásával 92.000 fő fölé emelkedett.

A korrupció nem csak Magyarországon probléma. A világon mindenhol nehéz feladat ez, különösen azért, mert a bűncselekmények felderítését nagymértékben megnehezíti az igen magas látencia és a magas fokú konspiráció.

Európában a korrupció megelőzésére és az ellene folytatott küzdelemre irányuló hatóságok, szervezetek közötti együttműködés javítása érdekében hozták létre az EACN-t (European Anti-corruption Contactpoint Network), az Európai Korrupcióellenes Kapcsolattartói Hálózatot.

A Hálózat szakértői folyamatosan figyelemmel kísérik és értékelik a korrupció megelőzésével, az ellene folytatott küzdelemmel összefüggő tevékenységet nemzetközi szinten. A szervezet a ténymegállapításokon túl konkrét javaslatokkal is él. Célja a hatóságok és a szervezetek közötti együttműködés a tapasztalatok és a hatékony intézkedésekre vonatkozó információcsere érdekében.

Európában, illetve a világon eltérő a korrupcióellenes ügynökségek és szervek nemzeti felépítése, de a célkitűzés – egy a szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló Európa kialakítása – közös.

A Magyar Kormány is felismerte, hogy a szervezett bűnözés az egységesülő Európa egyik legnagyobb tehertétele. Az országok közti eltérő szabályozásokat kihasználva a bűnözés átnyúlik az országhatárokon. A határok feloldása, amely természetesen üdvözlendő, ránk fokozott terhet ró. A szervezett bűnözés és a korrupció ellen történő hatékony fellépés, a jogszabályi eszközök összehangolása nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az emberek biztonságban

érezhessék magukat. Ennek része az is, hogy az őket védő rendfenntartó szervek állománya olyan példát mutasson, mely követhető, tisztelhető.

Tudjuk mind, hogy amikor egy korrump, a birtokában lévő eszközökkel visszaélő dolgozóról szólnak a híradások, azzal mindig többen foglalkozik a közvélemény, a sajtó. Ezzel szemben sok-sok alkalom, híradás kell ahhoz, hogy egy pozitív példa, egy, a hivatásukat lelkiismeretesen végző kollégáinkról szóló eset egyáltalán eljusson az érzékelés olyan szintjére, mely képes a véleményformálásra.

Ahogy a jogalkotás meghatározza a közbiztonságra különösen veszélyes eszköz fogalmát, úgy ezzel párhuzamosan elmondhatjuk, hogy a védett szervek társadalmi szerepvállalása és az ország jogbiztonságának szempontjából különösen veszélyes jelenségek a hivatali, szolgálati és a közélet tisztasága elleni bűncselekmények vagy azok kísérlete. E bűncselekmények sértettje az ország minden állampolgára, de különösen azok a kollégáink, akik munkájukat hivatásnak, feladataikat igazi szolgálatnak tekintik....”

„...A Nemzeti Védelmi Szolgálat létrehozásával biztosított a szervezett, egységes fellépés. A szervezeti felépítés úgy került kialakításra, hogy lefedje a rendészeti munka, és az azzal összefüggő államigazgatási területek teljes palettáját. Túlmutat az informális együttműködésen, rendszeres szakmai fórumokon, tapasztalatcseréken. A kormányrendelet biztosítja a jogi alapot ahhoz, hogy a büntetőeljárás, a kifogástalan életvitel ellenőrzés, a megbízhatósági vizsgálat segítségével ügyészi felügyelet mellett visszaállíthassuk a rend őreivel szembeni bizalmat.

Ez a kiterjesztett cselekvési lehetőség hozzájárulhat ahhoz, hogy az államigazgatás tisztulási folyamata beindulhasson.

A kifogástalan életvitel ellenőrzés lehetővé teszi, hogy csak az lehessen hivatásos állomány tagja, aki valóban arra érdemes.

A megbízhatósági vizsgálat folyamatos kontrollt jelenthet a szervezeteknél a jogállamiság követelményeit szolgálva. Vizsgálja a feladatellátás során tanúsított magatartást, az intézkedési és munkaköri kötelezettség teljesülését. Preventív módon ellenőrzi a valóságban is előforduló, vagy feltételezhető élethelyzeteket. Megteremti a lehetőséget annak kimutatására, hogy ki vált méltatlanná a közszolgálatára. Ez a feladat, mely sok országban létezik, jelenti számunkra a legnagyobb kihívást.

Az állományunk kiválasztási folyamatát, szakmai előéletét figyelembe véve meggyőződésem, hogy rendelkezünk olyan jártassággal, mely a gyakorlati tevékenység során szerzett észrevételekkel gazdagodva biztosítja az objektív, elfogulatlan, egységes feltételrendszeren alapuló működést...”

„...Hangsúlyozni kívánom – és ezt a jogszabály szövege is tükrözi –, hogy a Nemzeti Védelmi Szolgálat a védett szervezeteket oltalmazza. Ezt sem az NVSZ állományának, sem pedig a védett szervezeteknek nem szabad szem elől téveszteniük. Ez minden nap, minden részfeladat ellátása során hangsúlyt kell, hogy kapjon.

A szervezet azért jött létre, hogy tevékenységének következtében

- 1) csökkenjen a bűnalkalmak száma,*
- 2) növekedjen a valószínűsége annak, hogy a bűnelkövetőt megbüntetik,*
- 3) csökkenjen az áldozattá válás kockázata,*
- 4) csökkenjen azoknak a környezeti tényezőknek a hatása, melyek következményeképpen valaki a korrupció hálójába kerülhet,*
- 5) meg kell tisztítani a közszférát – tartozzon az bármely minisztérium irányítása alá - a korrupciót, megbízhatatlan személyektől.*

A Nemzeti Védelmi Szolgálat létrehozása tükrözi az ország vezetésének törekvését és elkötelezettségét a rendészeti terület, a biztonság, és az ezért tevékenykedő emberek iránt. Ezt a bizalmat nekünk meg kell szolgálnunk a munkánkkal, a cél iránti elkötelezettségünkkel. Hasonló erőfeszítést várok el mindannyiunktól, folyamatosan. Közösén kell javítanunk a közszféra társadalmi megítélését, vissza kell szerezni a tekintélyét az állami szolgálatnak...”

Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság

Jogforrás:

Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság létrehozásáról az idegenrendészeti szerv kijelöléséről és hatásköréről szóló 126/2019. (V.30.) Korm. rendelet (Korm.r.) rendelkezik. Ennek alapján a szervezeti működésre, valamint a hatáskörbe tartozó feladatokra az alábbi legfontosabb tudnivalók vonatkoznak.

Szervezet:

- Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság a rendészetért felelős miniszter irányítása alá tartozó központi költségvetési szerv (Korm.r. 1.§).
- A Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal elnevezése 2019. július 1. napján Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságra változik, amely szervezet így a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (Hszt.) hatálya alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervként, a

Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény hatálya alá tartozó rendőrségként működik tovább (Korm.r. 6.§).

- A Kormány az Rtv.-ben meghatározott idegenrendészeti szervként az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságot jelöli ki (Korm.r. 2. §).
- Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság központi szervre és igazgatóságokra tagozódik az alábbiak szerint (Korm.r. 3. §, illetve Korm.r. 1. melléklet alapján).

Igazgatóság megnevezése	Illetékesség
Budapesti és Pest Vármegyei Regionális Igazgatóság Székhely: Budapest	Budapest, Pest vármegye
Észak-alföldi Regionális Igazgatóság Székhely: Debrecen	Hajdú-Bihar vármegye, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye
Dél-alföldi Regionális Igazgatóság Székhely: Szeged	Csongrád-Csanád vármegye, Bács-Kiskun vármegye, Békés vármegye
Észak-magyarországi Regionális Igazgatóság Székhely: Miskolc	Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye, Heves vármegye, Nógrád vármegye
Dél-dunántúli Regionális Igazgatóság Székhely: Pécs	Baranya vármegye, Somogy vármegye, Tolna vármegye
Közép-dunántúli Regionális Igazgatóság Székhely: Székesfehérvár	Fejér vármegye, Veszprém vármegye, Komárom-Esztergom vármegye
Nyugat-dunántúli Regionális Igazgatóság Székhely: Győr	Győr-Moson-Sopron vármegye, Vas vármegye, Zala vármegye

- Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság személyi állománya hivatásos állományú rendőrökből, rendvédelmi igazgatási alkalmazottakból, valamint munkavállalókból állhat (Rtv. 4/A. § (6) bek.).

Hatáskör:

Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság ellátja a jogszabályokban hatáskörébe utalt idegenrendészeti és menekültügyi feladatokat. (Korm.r. 4.§)

Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság tehát Magyarországon az általános idegenrendészeti és menekültügyi hatóság. Ennek értelmében legfontosabb (Rtv. 7/H. § szerinti) feladatai keretében

- ellátja a jogszabályban hatáskörébe utalt idegenrendészeti hatósági feladatokat,
- ellátja a jogszabályban hatáskörébe utalt menekültügyi hatósági feladatokat,

- ellátja a jogszabályban hatáskörébe utalt vízumhatósági, valamint útlevelhatósági feladatokat,
- végrehajtja a feladat- és hatáskörébe utalt nemzetközi szerződésekből adódó feladatokat.

Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság nyomozó hatósági jogkört nem gyakorol.

Összegezve:

Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság, mint rendőrség (idegenrendészeti szerv) a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal jogutód szervezeteként 2019. július 1-jétől működik. Szervezete egy központi szervre, valamint hét – egyenként több megyét magába foglaló illetékességi területen eljáró – regionális igazgatóságra tagolódik.

Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság hatáskörébe tartozik az Rtv-ben, valamint az egyes jogszabályokban meghatározott idegenrendészeti, menekültügyi, vízumhatósági, valamint útlevelhatósági, valamint nemzetközi szerződésekből eredő feladatok ellátása és végrehajtása, de nyomozó hatósági jogkört nem gyakorol.

III.

Bűnügyi szakterület

Bűnügyi szolgálati ág²²

A Rendőrség bűnügyi szolgálati ágának – az Alaptörvényben, valamint az Rtv.-ben meghatározott bűnmegelőzési, illetve bűnüldözési feladatkörén belül rögzített – alapvető feladata, hogy járjon el az általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkörben, végezze a bűncselekmények megelőzését, megakadályozását és felderítését, továbbá a bűncselekményből származó vagyont visszaszerzését.

Történeti kitekintés

A bűnügyi szakterületet a hazai több mint 100 éves hagyományokra visszatekintő rendészettudomány szempontjából, a mai felfogásunkhoz leginkább közelítően Magyary Zoltán adja meg, mikor az igazságügyi rendészet feladatául a büntettek kiderítésében és üldözésében való közreműködést jelöli meg. A nyomozás célja azoknak az adatoknak a kipuhatolása és megállapítása, amelyek a vád emelése vagy nem emelése kérdésében a vádló tájékoztatására szükségesek²³.

A Pest, Buda és Óbuda egyesítéséről szóló 1872. évi XXXVI. törvénycikk is már arról rendelkezett, hogy állami rendőrséget kell létrehozni a fővárosban, amely végül az 1881. évi XXI. törvénycikkben meghatározottak szerinti szervezeti formában öltött testet. Tisza Kálmán miniszterelnök és belügyminiszter engedélyezi a Budapest Fő- és Székesvárosi Magyar Királyi Állami Rendőrség „kebelén belül” – 1886. január elsejétől, ideiglenes jelleggel – a detektív intézmény létrehozását. 1886. április 17-én báró Splényi detektívfelügyelővé történt kinevezésével új lendületet kapott az egységes szervezetű, önálló detektív osztály létrehozásának folyamata. Sorban erősítették meg beosztásukban a detektíveket, megszületett az első szabályzat-tervezet, amely összefoglalta a feladatokat, a függelmi viszonyokat, a jogokat, illetve köteleességeket, és hamarosan létrejött a Főkapitányi Hivatal

²² Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve IV. rész 193-215. oldal, Második, bővített kiadás, Budapest, 2016.

²³ Sallai János: A magyar rendészettudomány története 63. oldal, NKE Budapest 2015.

segédintézményeként a civil- vagy áruhában figyelő, megelőző, felfedező tevékenységet folytató rendőrökből álló Detektív Osztály, azaz ahogy 1890-től nevezték, a Detektívtestület.

A XXI. század jelen szakaszában a magyar rendőrség egyik komoly feladata a szervezet tekintélyének, a számtalan kihívással és áldozattal járó hivatás – a rendőri munka – becsületének és az állampolgárok bizalmának helyreállítása²⁴. E kiemelkedő hivatásbéli feladat a magas szintű szakmai ismeretek megszerzése, alkalmazása.

A bűnügyi szolgálat 5 főbb részsakterületre bontható, így az általános nyílt bűnügyi szakismeretekre, a korrupció elleni és gazdaságvédelemi szakismeretekre, a bűnmegelőzési szakismeretekre, a felderítői szakismeretekre és az értékelő-elemző szakismeretekre. A bűnügyi szolgálati ág szakmai ismeretei a fentiekben jelölt fontosabb részsakterületre ugyan szétbonthatók, de a szolgálati ágban szolgálatot teljesítők rendfokozatai szerinti bontás nem lehetséges, mivel az eljárási szabályok nem tesznek és tehetnek kivételeket a jogalkalmazó számára.

A bűnügyi szolgálati ág szervezeti elemei, ezek feladatai, elhelyezkedésük a Rendőrség szervezetében

A helyi szervek (RK-k) bűnügyi tevékenysége

A helyi szintű szervek közül bűnügyi tevékenységet az RK-kon²⁵ folytatnak. A rendőrkapitányságok a helyi nyomozó hatóságok. Az RK-kon – a bűnügyi szolgálati feladatok körében – büntetőeljárásban a nyomozó hatóság feladatait látják el, illetve titkos információgyűjtő tevékenységet végezhetnek, körözési eljárás lefolytatására, továbbá bűnmegelőzési és áldozatsegítői tevékenység folytatására jogosultak, valamint a bűnözés okainak, körülményeinek feltárására vonatkozó értékelő feladatokat látnak el. Az RK-kon folytatják mindazon bűncselekmények miatti nyomozásokat (az ügyek túlnyomó többségét), amelyekről jogszabály nem rendelkezik úgy, hogy azokat másik, meghatározott nyomozó hatóság folytassa le. A bűnügyi szolgálati ág szervezeti elemei az RK-kon a bűnügyi és vizsgálati osztályok illetve alosztályok, esetlegesen csoportok.

²⁴ Dr. Szomor Sándor: Jubileumi emlékalbum a 125 éve alakult budapesti Detektívtestület tiszteletére előszó Budapest, 2011, Országos Rendőr-főkapitányság

²⁵ 129 városi rendőrkapitányság, 22 budapesti kerületi rendőrkapitányság, valamint 3 vízrendészeti rendőrkapitányság

A területi szintű szervek bűnügyi feladatai

A Rendőrség területi szintű szervei:

- a vármegyei (fővárosi) RFK,
- a KR,
- az RRI,
- a NEBEK.

A területi jogállású szervek egyrészt csoportosíthatók a részükre meghatározott feladatok alapján vármegyei (fővárosi) RFK-ra, illetve az általános rendőri szerv, a Rendőrség egyes feladatai ellátására létrehozott speciális szerveire (a felsorolt többi szerve).

Másfajta megközelítésben meg lehet köztük határozni a területi nyomozó hatóságokat, ide ugyanis a vármegyei (fővárosi) RFK, a KR és az RRI sorolható.

Vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság

Az RFK – a hatáskörébe tartozó ügyekben²⁶ – bűnügyi tevékenysége keretében, hasonlóan, mint az alárendeltségében működő helyi szervek,

- 1) nyomozó hatósági jogkört gyakorol,
- 2) titkos információgyűjtő tevékenységet végez,
- 3) bűnmegelőzési és áldozatsegítő feladatokat gyakorol,
- 4) az igazságszolgáltatást segítő Védelmi Programjáról szóló törvény szerint a hatáskörébe utalt feladatokat végez,
- 5) Körözési tevékenységet végez, továbbá
- 6) az alárendeltségébe tartozó szervek (RK, HRK) valamennyi eljárásával kapcsolatos szakirányító feladatokat, bűnmegelőzési, bűnüldözési adatszolgáltatást lát el, valamint
- 7) a nemzetközi rendőri együttműködés rá háruló feladatait látja el.

Készenléti Rendőrség

A KR széles feladat- és hatáskörrel rendelkező, országos illetékességű, önálló, közvetlenül az országos rendőrfőkapitány irányítása alatt álló szerv, melynek bűnügyi vonatkozású feladatai:

- a büntetőeljárásban résztvevők, az igazságszolgáltatást segítő **Védelmi Programjáról szóló törvény** szerinti feladatok teljesítése,

²⁶ lásd a Rendőrség nyomozó hatóságainak hatásköréről és illetékességéről szóló 25/2013. (VI. 24.) BM rendeletet

- a hatáskörébe utalt²⁷ bűncselekmények tekintetében ellátja a **nyomozó hatósági feladatokat**, ennek keretében feladataival összefüggésben titkos információgyűjtő tevékenységet végez, együttműködik – a vonatkozó törvény rendelkezései szerint – más országok hatóságaival a bűncselekményekből származó jövedelmek és más **vagyon felkutatása** és azonosítása érdekében végrehajtandó feladatokban,
- **vagyon-visszaszerzési hatósági feladatokat lát el**, ennek keretében titkos információgyűjtést végez,
- feladataival összefüggésben **körözési tevékenységet végez**.

2017. január 1-től Nemzeti Szakértői és Kutató Központ (a továbbiakban: NSZKK) néven igazságügyi szakértői intézményt alapított a kormány. Az NSZKK az Igazságügyi Szakértői és Kutató Intézetek (ISZKI) és a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet (BSZKI) összeolvadásával jött létre.

Repülőtéri Rendőr Igazgatóság

Az RRI – melynek elsődlegesen határellenőrzési és más határrendészeti feladatai vannak – a bűnügyi szolgálati ághoz tartozó feladatait (nyomozással és körözési eljárással kapcsolatos feladatok) a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren teljesíti. Az RRI hatáskörébe tartozó bűncselekményeket a már hivatkozott rendelet tartalmazza.

Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ

A NEBEK bűnügyi szolgálati ághoz kapcsolódó feladatai három, jól elkülöníthető részre oszthatók:

- nemzetközi kapcsolattartás és együttműködés külföldi, valamint nemzetközi bűnüldözési szervekkel,
- a Rendőrség titkos információgyűjtést folytató szervei számára támogató tevékenység folytatása (eszközök biztosítása, módszerek szakszerű alkalmazása, speciális működési kiadások biztosítása stb.),
- körözési eljárásokkal kapcsolatos feladatok (szakirányítás, nyilvántartás, adattovábbítás, a rendszer üzemzavara esetén jelzéskezelés) végrehajtása.

²⁷ lásd a Rendőrség nyomozó hatóságainak hatásköréről és illetékességéről szóló 25/2013. (VI. 24.) BM rendeletet

A központi bűnügyi szervek feladatai

A Rendőrség központi szerve az ORFK:

- 1) bűnmegelőzési, bűnüldözési feladatkörében jogosult nyomozás, valamint titkos információgyűjtés folytatására,
- 2) feladata továbbá, hogy a területi és a helyi nyomozó hatóságok ezirányú feladatainak tevékenységét szakirányítsa, illetve ellenőrizze,
- 3) bűnügyi értékelő-elemző tevékenységet végezzen, bűnügyi statisztikai feladatokat lásson el,
- 4) határozza meg az egyes nyomozó hatóságok közötti munkamegosztás és együttműködés kereteit,
- 5) gondoskodjon a bűnügyi adatkezelési rendszerek folyamatos működéséről, továbbá,
- 6) kezelje a Rendőrség birtokába kerülő kábítószeres, pszichotrop anyagok és egyes kábítószer-prekursorok nyilvántartását, azok elkobzása esetén eljárjon.

ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Főosztály

Az ORFK Bűnügyi Főosztály szakmai irányítást, felügyeleti jellegű ellenőrzést, titkos információgyűjtést, bűnmegelőzési tevékenységet ellátó, országos illetékességű szervezeti elem, az ORFK, mint központi nyomozó hatóság nyomozó szerve.

ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Elemző-Értékelő Főosztály

Az ORFK Bűnügyi Elemző-Értékelő Főosztály szakmai irányítást gyakorló, a bűnüldözési adatkezelések fejlesztésében és működtetésében szervező, irányító feladatokat ellátó, stratégiai és operatív bűnelemzést, valamint bűnüldözési adatok kezelését, szolgáltatását végző, főosztály jogállású szervezeti elem.

A bűnügyi szolgálati ág részszakterületei, szakmai prioritásai

Az általános bűnügyi szakterület szakmai prioritásai

A legszélesebb feladatkörrel rendelkező szakmai területet felügyelő szervezeti egységekre jellemző, általánosságban a területi és helyi bűnügyi/vizsgálati osztályok feladatrendszeré értendő alatta. E szakterület főbb prioritásai az életvédelem és rablás, gépjárműbűnözés, vagyonvédelem, kábítószerbűnözés, gyűlölet-bűncselekmények, gyermek- és ifjúságvédelem, illegális migráció elleni fellépés.

Az életvédelem és rablás

Az életvédelemi szakterület feladata, az élet és testi épség elleni bűncselekmények körébe eső nyomozások lefolytatása, az elkövetők azonosítása, elfogása. A kiemelten kezelt bűncselekmények közül a legfontosabb az emberölés alap és minősített esetei, a testi sértések alap és minősített esetei. Ugyancsak kiemelkedő szerep jut a rendkívüli halálokkal kapcsolatos vizsgálatoknak, melyek némelyike lehet látens emberölés is.

Az emberölés az új Büntető Törvénykönyvben (2012. évi C. törvény) a XV. fejezetben – az emberiség elleni és háborús bűncselekmények után – az élet, a testi épség és az egészség elleni bűncselekmények között került meghatározásra, ezzel is hangsúlyozva kiemelt jelentőségét az emberi élet sérthetlenségének.

A halál bekövetkezte a klinikai halálon (szívműködés és spontán légzés leállása) túl a biológiai halál beálltát jelenti, amely a központi idegrendszer leállítását, és a sejtrendszer lebomlásának kezdetét jelenti. Az emberölés olyan szélsőségesen agresszív cselekedet, amire nehéz racionális magyarázatot találni, és amire az esetek túlnyomó többségében nem találunk mentséget. Az élethez való jog Alaptörvényben meghatározott alapjog, amelynek védelme az állam kötelessége. A bűncselekmény megvalósulhat gondatlan és szándékos elkövetési magatartással, a jogalkotói akarattal az emberölés előkészületi szakaszban is büntetendő.

A bűncselekmény megállapítását követően az elsődleges nyomozási cselekmények bevezetése²⁸ – tanúk kihallgatása, szükséges adatgyűjtések, helyszíni szemle végrehajtása, helyszín szűkebb és tágabb környezetben kamerakutatása, mobilszolgáltatók megkeresése, stb. – követi.

Az emberölés miatt indult nyomozások jellemzően alapeseti emberölések, amelyek több mint 65 %-ában hozzátartozó, kisebb arányban alkalmi ismerőse, szexuális partnere az elkövető, ritkán pedig vagyon elleni bűncselekmény leplezése kapcsán követik el. (Az elmúlt években leszámolásos emberölés elkövetésére nem került sor.) Főbb elkövetési módszer a testi erővel, vagy szűrő- vágó eszközzel elkövetett bűncselekmények.

²⁸ a forrónyomos tevékenység egységes végrehajtásáról szóló 22/2017. (VI.22.) ORFK utasítás alapján

A büntethetőséget kizáró okokat a magyar jogban a Btk. 15. szakasza sorolja fel, melyek:

- 1) a gyermekkor,
- 2) a kóros elmeállapot,
- 3) a kényszer és a fenyegetés,
- 4) a tévedés,
- 5) a jogos védelem,
- 6) a végszükség,
- 7) a jogszabály engedélye és
- 8) a törvényben meghatározott egyéb ok.

Az emberölés esetében is valamennyi büntethetőséget kizáró ok fennálltát vizsgálni kell.

Az elrendelt nyomozások során, az ügyek nagy számában már az elsődleges nyomozati cselekmények eredményeként ismertté válik az elkövető, mert jellemzően a bűncselekmény elkövetője és az áldozata között hozzátartozói, baráti, ismerősi kapcsolat áll fenn. Ezekben az ügyekben időigényes a szakértői vélemények beszerzése, a tárgyi bizonyítási eszközök szakértői vizsgálata, és az elkövető szándékának (törvényi tényállás) bizonyítása. Ennek pontos tényeken alapuló megállapítása nemcsak a vádemelés érdekében szükséges, hanem az ilyen bűncselekmények iránti nagy társadalmi érdeklődés miatt is. Amennyiben az elsődleges nyomozási cselekmények eredményeként nem kerül beazonosításra az elkövető, úgy hosszadalmas nyomozati munkára kell felkészülni, mert általánosságban elmondható, hogy e cselekményeknek szemtanúi nincsenek. Éppen ezért kiemelt jelentőséggel bír az elhalálozást megelőző, közvetlen időszak rekonstruálása, az elhunyt kapcsolati rendszerének feltérképezése, munkahely, baráti kör, esetleges szexuális kapcsolatrendszer, napi rutin, útvonal, korábbi anyagi helyzet, annak változása. Szükséges továbbá más nyomozó szervekkel történő folyamatos információcsere, együttműködés. A fenti nehézségek leküzdésére gyakran a nyílt eljárás nem kínál lehetőséget, ezért megoldási lehetőséget csak a titkos információgyűjtésben találunk.

A rendkívüli halállal²⁹ kapcsolatos eljárás során az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (hatályba lépés: 2018. január 1.) rendelkezéseit kell alkalmazni a

²⁹ Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény
Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény
A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény
A temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény

halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról szóló 351/2013. (X.4.) Kormányrendelet II. fejezetben szabályozott eltérésekkel. A rendkívüli halállal kapcsolatos hatósági eljárást a halál rendkívüli jellegére utaló körülmény esetén hivatalból kell lefolytatni.

Legjellemzőbb helyszínei: balesetek helyszíne, vasútvonalak, építkezések, lakások, ahhoz tartozó egyéb helyiségek, kórházakban ismertté vált rendkívüli halálok esete (itt felmerülhet bűncselekmény elkövetésének a gyanúja: foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés), tavak, folyóvizek.

Előzetes vizsgálat: ha a rendkívüli halál törvényi feltételeinek fennállása nem egyértelmű, a hatóság előzetes vizsgálatot tart. Az előzetes vizsgálat során a hatóság szemlét tart, valamint – ha az elhunyt személyazonossága ismert – beszerzi az elhunyt ismert vagy ismertté váló házi orvosától és kezelő orvosától az elhunyt egészségügyi adatait. Az előzetes vizsgálatot a hatóság értesítésétől számított 24 órán belül kell lezárni.

Ha a halál rendkívüli jellege egyértelmű, a hatóság előzetes vizsgálat nélkül **elrendeli a helyszíni- és halottszemlét.**

A **rablást**³⁰, mint bűncselekményt az új Büntető Törvénykönyvben (2012. évi C. törvény) kiemelten a vagyon elleni bűncselekmények közül, külön fejezetben, a vagyon elleni erőszakos bűncselekmények között definiálja. Az új fejezetbe helyezéssel kinyilvánította, hogy a rablás kiemelten kezelendő vagyon elleni bűncselekmény, mert a vagyoni értéken túl, közvetlenül személy ellen irányuló bűncselekmény is. A bűncselekmény megvalósulása megköveteli az idegen dolog megszerzése érdekében megvalósuló erőszakot vagy közvetlen (azonnal beváltandó, minősített) fenyegetést tartalmazó elkövetői magatartást.

A halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról szóló 351/2013. (X. 4.) Korm. rendelet
A Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet
A rendkívüli halál esetén követendő rendőri eljárásról szóló 24/2014. (VII.11.) ORFK utasítás

³⁰ Rablás miatt indított nyomozásokban elsődleges jogforrásnak tekinthető a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény. Ajánlott megismerni a Kúria 19/2013. számú büntető elvi határozatát „Rablás valósul meg, ha az elkövető a fülbevalót a sértett füléből kitépve tulajdonítja el”.

A rablás megvalósulásának főbb jellemzői:

- 1) Kiskorú vagy fiatal felnőtt által kiskorú sérelmére közterületen vagy tömegközlekedési eszközön elkövetett rablás. Túlnyomó részt hétköznapi iskolába menet, jövet vagy hétvégén szórakozóhelyek környezetében. (Jellemző eltulajdonítási tárgy: készpénz, mobiltelefon, szórakoztató elektronikai eszköz).
- 2) Idős emberek sérelmére közterületen vagy lakóházak lépcsőházaiban, udvarain, folyosóin elkövetett rablás, ami rendszerint táska vagy ékszer (nyaklánc, fülbevaló, gyűrű) megszerzésére irányul.
- 3) Idősek sérelmére magánlakásban elkövetett rablás, amely többnyire nappali időszakban történik, a lakásba az elkövetők megtévesztő módszerek alkalmazásával jutnak be (önkormányzati dolgozónak, közműszolgáltató munkatársának, házaló kereskedőnek, szomszéd rokonának stb. adva ki magukat).
- 4) Magánlakásban az éjszakai órákban elkövetett rablás (általában fizikai erőszak – betörés – alkalmazásával jutnak be az elkövetők, és szinte minden esetben súlyos fizikai bántalmazással és/vagy kötözéssel járhatnak együtt az ilyen cselekmények).
- 5) Tehetős üzletemberek, vállalkozók sérelmére magánlakásban az éjszakai órákban elkövetett támadások.
- 6) Pénzintézetek (bank, takarékszövetkezet) sérelmére elkövetett fegyveres támadások.
- 7) Pénzszállító cégek gépjárművei, munkatársai sérelmére elkövetett fegyveres támadások (JNT, Trezex, Group4, Magyar Posta).
- 8) Kereskedelmi helyek (bolt, patika, játékterem, zálogház, üzemanyagkút stb.), speciális helyszín a Nemzeti Dohánybolt sérelmére fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett rablások.
- 9) Üzleti vállalkozások telephelyei, irodái sérelmére elkövetett támadások (jellemzően készpénzes fizetés osztáskor, vagy nagyobb egyéb készpénzforgalom – pl. futár cégek telepei – kapcsán).

A rablás bűntettek miatt ismeretlen tettessel szemben indított nyomozások során gyakran szembesülünk a bizonyítás nehézségeivel. A helyszíneken sokszor az elkövetőn kívül csak a sértett van jelen, más külső tanúja nincs a támadásnak. A sértett a támadás (erőszak, vagy éleletesti épsége elleni súlyos fenyegetés) következtében fellépő sokk, rettegés, pánik folytán az elkövetőt megfigyelni nem tudja, nem meri, így nagyon gyakran érdemi személyleírást sem tud adni támadójáról. Más esetekben a támadó arcát (símaszk, sál, napszemüveg, stb.) eltakarja, illetve a támadás hátulról éri a sértettet, így ezen okoknál fogva szintén nem áll rendelkezésre

pontos személyleírás, illetve a sértett a támadóját, a későbbiekben nem ismeri fel. Közterületi rablásoknál jellemzően nyomrögzítésre nem kerülhet sor, hisz az elkövető semmihez nem ér hozzá, az aszfaltos burkolatról pedig sem lábbeli-, sem szagnyom nem rögzíthető ezekben az esetekben. Némileg jobb csak a helyzet a kereskedelmi helyek, pénzügyintézetek sérelmére elkövetett támadásoknál, mivel itt általában több szemtanú van, akik jobban megfigyelhetik az elkövetőt (ruházat, testalkat, magasság, esetleg egyedi jellegzetességet, mint egy bicegő járás, stb.), valamint ezen helyek padlózatáról nagyobb eséllyel rögzíthető az elkövető lábbeli nyoma. Az elkövető ezeken a helyszíneken óhatatlanul érinti a bejárati ajtót, pultot, kasszát, ami újabb nyomrögzítésre (pl. DNS) nyújt lehetőséget. A magánlakásban elkövetett támadásoknál az elkövetők általában hosszabb időt, akár órákat is eltöltenek a helyszínen és bár mindent megtesznek a lebukás elkerülése érdekében (símaszk, kesztyű, váltó ruha, egyszer használatos szerszámok, stb.) általában ezeken a helyeken van legnagyobb esélye a nyomrögzítésnek, amelyek általában lábbelinyomok, szövetnyomok, ujjnyomok, DNS, szagnyom, mikroanyag maradványok. Általában az idős sértettek semmiféle személyleírást nem tudnak adni a támadókról, sokszor még azt sem tudják meghatározni, hogy hány elkövetővel állunk szemben. A fenti nehézségek leküzdésére gyakran a nyílt eljárás nem kínál lehetőséget, megoldási lehetőséget csak a titkos információgyűjtésben találunk.

A gépjárműbűnözés

A gépjárműbűnözés³¹ elleni fellépés célja a gépjárművekkel kapcsolatos bűnözés visszaszorítása és eredményesebb felderítése, a gépjárművekkel kapcsolatos bűncselekményre vonatkozó feljelentést követő rendőri intézkedések egységes gyakorlatának kialakítása, továbbá a gépjárműkörözések adatáramlásának felgyorsítása. A járművekkel kapcsolatos bűncselekményeket nem csak helyi szinten kell vizsgálni, mivel erre a kategóriára a határokon átnyúló jelleg jellemző. Magyarország az utóbbi években cél- és tranzitországnak is tekinthető.

A 90-es években és az ezredfordulót követően főként zártörés, kihúzás módszerével nyitották a járműveket, mára az elektronikus jelfogó és kulcs-dekóder használata terjedt el. Az interneten keresztül főként bolgár, líbiai és kínai oldalakról rendelhető meg jármű „lopó” elektronika (*jelfogók, jelblokkolók, indításgátló hatástalanítók, és GPS blokkolók*). Korábban a 17 karakteres alvázszám utolsó 6 karakterét hamisították (mely az adott jármű sorozatszám)

⁴ 36/2014. (X. 22.) ORFK utasítás a gépjárművekkel kapcsolatos bűncselekményeket követő rendőri intézkedésekről

feltöltéssel vagy átütéssel, kipontozással, addig napjainkban a teljes 17 karaktert kicsiszolják, majd újra gravírozzák és fényezik, vagy kivágják, és új sorozatot hegesztenek be.

A hatóságok előtt ismert módszer az ikresítés, amikor egy külföldön futó legális jármű azonosítóira hamisítják a bűncselekményből származó jármű azonosítóit, míg a klónozásnál egy legális forgalomból kivont (víz-tűz kár, totálkár stb.) gépkocsi azonosítói kerülnek beépítésre. A járműveket hamis dokumentumok felhasználásával forgalomba helyezik, mintha azokat most importálták volna.

A megváltoztatott alvázszámú járművek egyben történő értékesítésén túl megfigyelhető, hogy folyamatosan emelkedik a bűncselekményből származó járművek alkatrészként történő illegális kereskedelme, interneten keresztül értékesítése. A bontásos módszernél az elkövetők a kis- és középkategóriájú járműveket eltulajdonítják, majd pár utcával vagy egy kerülettel arrébb „pihentetik”. Ezt követően a bontóban eltávolítják az alkatrészekről az azonosítókat, melyeket értékesítenek. Vannak esetek, amikor „jammert” (GSM blokkoló) alkalmaznak és az elkövetést követően az eltulajdonított járművet azonnal szétbontják.

Napjainkban még mindig jellemző a járműlopásnak álcázott csalás. Szervezett, elsősorban román nemzetiségű bűnbandák az unión belül főként olasz, német, osztrák kölcsönzőkből, lecsúszott egzisztenciájú egyénekkel járműveket béreltetnek, majd azokat Magyarországra csempészik. Ezek egy részét új azonosítókkal és hamis külföldi okmányokkal forgalomba helyezik, másik részét Ukrajnába, Romániába, Szerbiába viszik. A kölcsönző és a nyomozó hatóság felé bejelentik a jármű ellopását.

Vagyon elleni bűncselekmények

A lopás, mint jelenség már a legkorábbi büntetőjogi szabályozásban (Mezopotámia) is szankcionált a társadalmilag és törvényileg is elítélt cselekmény volt. A bűncselekmény büntetésének szabályai a teljes európai történelmet végig kísérik, az őskortól a modern korig. Hazánkban is az egyik legrégebben – már az Árpád-házi királyok törvényeiben is – büntetett cselekmény. Magyarország demokratikus fejlődése magával hozta a vagyoni javak elosztásának természetes egyenlőtlenségét, egyes társadalmi rétegek gazdagodtak, mások szegényedtek, ezért az elkövetők/elkövetői körök meglátták a lehetőséget a gyorsan elkövethető, különösebb szakértelmet nem igénylő, de többnyire kiemelkedő hasznot hozó bűncselekménytípusban.

A lopások tehát a múltban is meglévő, jelen társadalmunkban is kiemelkedő mértékű és mennyiségű jogsértések, annak ellenére, hogy 2012 évben jelentős mértékben megváltozott a kormányzati büntetőpolitika.

Az összes ismertté vált deliktum **mintegy 60-70 %-át évek óta a vagyon elleni bűncselekmények teszik ki.** Ezek azok a jogsértések, amelyek az állampolgárok szubjektív biztonságérzetét leginkább befolyásolják. A betöréses lopások struktúrájában mind előfordulásuk, mind az állampolgárok megítélése szempontjából előkelő helyet foglalnak el a lakásbetörések. A **betörések elkövetési tárgya** a korábban általánosan jellemző készpénz, ékszer, híradástechnikai, műszaki és élvezeti cikkek, művészeti alkotások (régiségek, műtárgyak), a mezőgazdaságban használatos különböző vegyszerek (permetezőszerek, műtrágya, stb.), a mezőgazdaságban termesztett növények (gabonafélék, szálas és szemes takarmány), tenyésztett állatok (liba, szarvasmarha, juh, baromfi), valamint az élelmiszerek mellett kiegészült az állam és a gazdálkodó szervek, hitelintézetek által kibocsátott értékpapírokkal, készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel. Az idős, egyedül élő személyek és lakásaik változatlanul a bűnözők potenciális célpontjait képezik. Közülük is legveszélyeztetettebbek az ún. zsákfalvakban, külterületeken és tanyavilágban élők. A bűnügyi statisztikai adatok szerint a bűncselekmények elkövetését elősegítő okok közül messze legelső helyen szerepel az óvatosság hiánya, utána következik a szükséges vagyonvédelem elmulasztása és a környezet közömbössége, illetve a víkendházak, tanyák esetében jelentős szerepe van a terület infrastruktúrájának – lakónépeség mennyisége, közvilágítás stb. – is. Tekintettel arra, hogy a betöréses lopások alakulása az állampolgárok szubjektív biztonságérzetét jelentősen befolyásolja, e területre továbbra is fokozott figyelmet kell fordítani.

Kiemelkedő fontosságú az elsődleges helyszíni intézkedések vezetői kontrolljának és a személyes jelenlét gyakorlata. Felderítési szempontból rendkívüli jelentőséggel bírnak a helyszíni szemlék, és azok minősége, a nyomkutatások minősége és a rögzített nyomok hasznosulása. Ugyancsak fontos a bűncselekmény elkövetésének helyszínén és annak környezetében a lehető legrövidebb időn belül adatgyűjtések, tanúkutatások végrehajtása, a beszerezhető bizonyítékok (kamerarendszerek, híváslisták, bv. intézetből szabadultak nyilvántartása stb.) begyűjtése, kiértékelése. Ugyancsak **fontos a helyi kapcsolatrendszerrel rendelkező rendőri állomány (pl. KMB) bevonása a forrónyomos intézkedések során.**

Kihasználható együttműködési és információszerzési pozíciókat rejt magában a polgárőrségekkel, a szerv működési területén tevékenykedő **biztonsági, vagyonvédelmi szolgálatokkal történő együttműködés**, az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyekkel (2012. évi CXX. tv.) történő folyamatos együttműködés.

Ugyancsak található **kihasználatlan információs bázisok az iskola rendőre programban és az iskolai bűnmegelőzési tanácsadói programban**. E két elsődlegesen bűnmegelőzési tevékenység keretében elvárásként kell támasztani az abban részt vevő állomány részére, hogy a preventív tevékenység keretei között a részükre érkező információkat, adatokat jelentés formájában rögzítsék. Az így megszerzhető adatokat értékelni kell, illetve egyes eljárásokban szükségszerűen fel is kell használni.

Az elvárt teljesítmény eléréséhez fel kell mérni a legális és illegális értékesítésben résztvevő személyeket, gazdasági társaságokat, útvonalakat. Az orgazdaság bűncselekményét elkövető személyeket szoros ellenőrzés alá kell vonni operatív pozíciók kiépítésével, és haladéktalanul fel kell dolgozni. A „falu rossza” programot ki kell egészíteni a feltérképezett a betöréses lopásokat elkövetők, az orgazdák és hálózataik vonatkozásában. Nyílt eszközökkel (igazoltatás, szabálysértési eljárások kezdeményezése, más bűncselekmény miatt eljárások indítása stb.) folyamatos kontrollt kell gyakorolni az elkövetői körök felett.

A nyomozások során aktívan kell használni a rendészeti szervek és más hatóságok kezelésében lévő adatbázisokat, így a sebességmérő berendezések által rögzített adatokat, a szabálysértési, közigazgatási, szabálysértési előkészítő eljárások adatbázisait, útdíj fizetési rendszerek, útforgalmi, közlekedésbiztonsági képi berendezések stb. adatait.

Jelentős a szerepe a helyi, területi szervek közötti folyamatos koordinációs tevékenységnek, valamint a központi bűnügyi szakirányítás által lefolytatott országos koordinációs tevékenységnek.

A kábítószerbűnözés

Jelenleg Európában a kábítószerekkel kapcsolatban különösen dinamikus időszak zajlik. Új, egyre veszélyesebb szerek megjelenését, a különböző típusú anyagok nagyfokú, sőt, egyes területeken növekvő mértékű térhódítását tapasztaljuk. Kihívás továbbá a jórészt a globalizációval és az új technológiával összefüggő interneten keresztüli forgalmazás, amely jól példázza, hogy miként történhet gyors változás ezen a területen, kihívások elé állítva a

rendészeti szerveket a kábítószer nyomon követése terén. Az Europol adatai szerint az online értékesítés aránya a tiltott kábítószer piacának egészéhez képest viszonylag csekély, de növekvő tendenciát mutat. A Darknet szerepe egyre jelentősebb a klasszikus kábítószer piacán, ugyanakkor nyilvánvaló, hogy az új pszichoaktív anyagok és a gyógyszerekkel való visszaélés esetén ugyanilyen fontos lehet a közösségi média és a nyílt internet.

Európába a kábítószer vagy belföldi előállítással, vagy a világ más régióiból történő csempészetrel kerül be. Dél-Amerika, Nyugat-Ázsia és Észak-Afrika az Európába érkező kábítószer fontos forrásterületei, Kína pedig az új pszichoaktív szerek forrásországa. Ezenkívül a kábítószer és prekursorok³² egy részét Európán keresztül más kontinensekre szállítják tovább. A kannabisz és a szintetikus kábítószer szempontjából egyes európai országok (Hollandia, Csehország) jelentős előállítónak számítanak. A kokain és heroin előállítása továbbra is a latin-amerikai, illetve az ázsiai országokban összpontosul. A világszerte összesített adatok alapján az előállítás mindkét anyag esetében fokozódik. A heroin esetében – a kábítószer viszonylag nagy tisztasága ellenére – az utcai használat általában véve továbbra is stagnál, hazánkban szinte teljes egészében megszűnt. Új fejlemény, hogy több európai országban (Hollandia, Spanyolország) is felfedeztek és felszámoltak olyan laboratóriumokat, ahol morfint heroinná alakítottak át. Európában a kokain esetében továbbra is megfigyelhető a másodlagos feldolgozás és „hordozóanyagokból” való kivonás, csakúgy, mint a kábítószer nagy mennyiségben, konténerekbe rejtve történő behozatala.

Pszichoaktív szerek/dizájner drogok/új pszichoaktív anyagok/ÚPA

Jelenleg több mint 800 új, Európában azonosított új pszichoaktív anyagot kísér figyelemmel. Ezekre az anyagokra nem vonatkoznak a nemzetközi kábítószer-ellenőrzések, és az anyagok széles köre tartozik ide, mind a szintetikus kannabinoidok („herbál”), mind pedig a szintetikus katinonok („kristály”). A legtöbb esetben ezeket az anyagokat használják kábítószerhelyettesítő szerként. Az anyagokat sok esetben kínai vegyipari és gyógyszercegek állítják elő, és innen szállítják Európába, ahol termékké alakítják, csomagolják és értékesítik.

Magyarországon az új pszichoaktív szerek (dizájner drog) érzékelhetően átalakították az elkövetői kört, valamint a kínálati piacot, de módosították a vásárlók igényeit is. Az új pszichoaktív anyagokra vonatkozó jogi szabályozási csomag 2012-ben lépett hatályba, amely mind a büntetőjogi, mind a háttérszabályozás tekintetében (anyagok listára vétele, dizájner

³² prekursoron olyan anyagot értünk, amelyből kábítószer lehet előállítani, vagy amely szükséges a kábítószer előállításához

drogokat tartalmazó lista) lehetőséget teremtett a rendészeti fellépésre. Ezek jelenleg jellemzően az elszegényedő vagy szegénységben élő fogyasztók kábítószerre.

Az új pszichoaktív anyagok forgalmazásával foglalkozó bűnözői csoportok szinte mindig Kínából, kismértékben Indiából rendelik meg az alapanyagot és azt, vagy az értékesítés helyére, vagy a határhoz közeli szlovákiai vagy esetleg lengyel településekre kérték, ahonnan beszállítják az országba. Ezeknél a szereknél nagyon elterjedt módszer a csomagküldő szolgálatok alkalmazásával történő terjesztés. Az említett szerhez köthető kereskedelmet folytató csoportok főleg rokon alapokon szerveződnek, egymás tevékenységét segítve, kiegészítve. A helyi bűnözést azáltal generálják, hogy a szer ellenértekeként a készpénz mellett bármilyen értékkel bíró dolgot elfogadnak, amelyek jellemzően vagyon elleni bűncselekményekből származnak.

A fogyasztók többnyire nincsenek tisztában azzal, hogy mit fogyasztanak, jellemzően csak „kristály” (szintetikus katinonok) és „herbál” (szintetikus kannabinoidok) fantáziánéven ismerik a fogyasztás céljából megvásárolt szereket.

Jogi szabályozás

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 2013. július 1-én lépett hatályba. A Btk. elismerve a kábítószerre és új pszichoaktív anyagokra (a továbbiakban: ÚPA) elkövethető bűncselekmények különös súlyosságát és társadalomra veszélyességét, külön, „Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények” című XVII. Fejezetben gyűjti össze ezeket. A Btk. hat tényállásban rendelkezik a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményekről: kábítószer-kereskedelem, kábítószer birtoklása, kóros szenvedélykeltés, kábítószer készítésének elősegítése, kábítószer-prekurzorral visszaélés, új pszichoaktív anyaggal visszaélés.

A kábítószer-kereskedelem (176-177. §) tényállása a kábítószer kínálását, átadását, forgalomba hozatalát, illetve az azzal való kereskedést, valamint az ezekhez az elkövetési magatartásokhoz történő anyagi eszköz szolgáltatását szankcionálja. A kábítószer birtoklását (178-180. §) megvalósító elkövetői magatartások magukban foglalják a termesztést, előállítását, megszerzést, tartást, az ország területére behozatalt, onnan kivitelt, illetve az ország területén való átszállítást. A kóros szenvedélykeltés tényállásának (181. §) jelentősége, hogy az elkövetés tárgyai azok a pszichoaktív hatás kifejtésére alkalmas anyagok, amelyek nincsenek listán. A bűncselekmény

magvalósulásának a feltételei, hogy az elkövető 18. életévét betöltött személy, és akit az anyagok használatára rábír (sértett) 18. év alatti legyen. A kábítószer készítésének elősegítése (182. §), illetve a kábítószer prekuzorral visszaélés (183. §) olyan vegyi anyagok megszerzését, birtoklását, illetve ezen anyagokból kábítószer előállítását rendeli büntetni, amelyekből kábítószert lehet előállítani, vagy az előállításához szükséges.

A Btk. önállóan nevesíti a kábítószerfogyasztást, és a büntetőeljárású útról való elterelés eseteit, illetve feltételeit is szabályozza (180. §) a magyar büntetőjogi dogmatika rendszerének megfelelően, ún. büntethetőséget megszüntető okokként.

A bűncselekmény tárgyaként szereplő kábítószerekre a Btk. négy mennyiségi mutatót határoz meg, amelyek a kábítószerek tiszta hatóanyagtartamára vonatkoznak. A csekély mennyiségű kábítószerre történő elkövetés privilegizált esetként jelenik meg az alapeseti szabályozáshoz képest. A minősítő körülményként megjelenő jelentős mennyiséget a törvény a csekély mennyiség felső határának hússzorosában állapította meg, míg a különösen jelentős mennyiséget a csekély mennyiség felső határának kétszázszorosában.

A Btk.-ban szereplő bűncselekményekhez rendelt büntetési tételt a bűncselekmény elkövetésének több körülménye is befolyásolhatja, beleértve a kábítószer mennyiségét, azonban a kábítószer típusa sem a jogszabály, sem a bírói gyakorlat szerint nem befolyásolja a büntetés mértékét.

Az új pszichoaktív anyagok rohamos terjedése a hazai döntéshozókat is arra készítette, hogy egy új monitorozási, kockázatértékelési rendszert dolgozzanak ki.

Az új pszichoaktív anyaggal (ÚPA) visszaélés elnevezésű bűncselekmény 2012-ben került be az akkor hatályos Büntető Törvénykönyvbe, és azóta többször módosították a törvényi tényállását. A csekély mennyiség „büntetlen” birtokban tartása esetén szükség volt valamilyen szankció kilátásba helyezésére, mert az akkori szabályozás visszatartó ereje nem volt megfelelő. Ezért került bevezetésre 2016. január 1-jétől a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 153/B. pontjában foglalt szabályozás.

A kábítószerrel elkövetett visszaélésekkel szemben az ÚPA esetében a megszerzés és a tartás a korábbi tényállások alapján nem volt bűncselekmény.

Az új pszichoaktív anyagokra vonatkozó – 2014. január 1-je óta hatályos – módosítás eredményeként az ÚPA esetében az elkövetési magatartások azonosak a kábítószerrel elkövetett cselekmények esetében szabályozottakkal, azonban – az arányosság szem előtt tartásával – a büntetési tételek alacsonyabb szinten lettek meghatározva. 2021. január 1-jétől kezdődően a – kábítószerre hasonlóan – az új pszichoaktív anyagok esetében is bevezetésre került a csekély mennyiség mellett a jelentős és különösen jelentős mennyiség.

2023. január 1-je óta a büntetőjogilag kábítószernek minősülő anyagok és az új pszichoaktív anyagok egy listán vannak kihirdetve, az ellenőrzött anyagokról szóló 78/2022 (XII. 28.) BM rendelet mellékletein, így ez a jogszabály határozza meg, hogy mit kell hazánkban ellenőrzött anyagoknak tekinteni, vagyis azt, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 176-178. és 184. §-ai alapján mit kell büntetni.

Gyűlölet-bűncselekmények, gyermek és ifjúságvédelem

Gyűlölet-bűncselekmények

A hazai álláspontok, valamint a nemzetközi gyakorlat tapasztalatai arra ösztönözték az ORFK Bűnügyi Főigazgatóságot, hogy 2012-től önálló szakvonal keretében kezelje a **gyűlölet-bűncselekményeket**. A specializálódás első lépéseként mára megyei szinten is létrejöttek a szakvonal végpontjai. A szakmai ismeretek fejlesztése, célirányos konzultációk (közös esetértékelések, magyarországi szélsőségek tevékenységének megismerése, együttműködési lehetőségek társszervekkel stb.) az egyéni képességfejlesztés mellett a felderítő és nyomozati munka színvonalának emelését is szolgálja.

A Rendőrség a társadalmi szerepvállalás részeként szakmai – rendőr-civil egyeztető – fórum kialakításában vesz részt. A kezdeményezés konstruktivitása magában foglalja az álláspontok kölcsönös megismerését és szükség esetén ütköztetését. A párbeszédre, partnerségre és nyitottságra épülő kommunikáció során az eddigi eredmények, a tervezett intézkedések, valamint szakmai szempontrendszer bemutatása, elfogadtatására is lehetőség nyílik e fórumon.

A civil jogvédő szervezetekkel kialakított párbeszéd a Rendőrség korábbiakat meghaladó elismertségét eredményezte egy rendkívül konfliktusos területen. A médiában is teret nyerő „üzengetés” helyett párbeszéd alapú együttműködés alakult ki.

A gyűlölet-bűncselekmények kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtásáról szóló 30/2019. (VII. 18.) ORFK utasítás 2019. augusztus 1-jén lépett hatályba. Az Utasítás meghatározza a gyűlölet-bűncselekmény fogalmát, rögzíti az ezen bűncselekmények felismerését segítő indikátorokat. Részletesen rendelkezik az elsődleges helyszíni rendőri intézkedésekről, valamint az ehhez kapcsolódó és ezt segítő szolgálatparancsnoki feladatokról. A büntetőeljárások során elvégzendő feladatokról és a szakszerű eljárási cselekmények vonatkozásában is tartalmaz rendelkezéseket.

Gyermek- és ifjúságvédelem

A kiskorúak sérelmére elkövetett bűncselekmények, valamint a gyermekkorúak és fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények gyanúja miatt indult büntetőeljárások szakmai feladataival foglalkozik. A szakvonal célja a gyermekek mindenek felett álló érdekét tiszteletben tartó, azt központba helyező eljárási cselekmények törvényes és szakszerű foganatosítása a büntetőeljárás és más vonatkozó jogszabályok betartásával, betartatásával. A gyermeki jogok védelme kiemelt hangsúlyt kap az ENSZ, az Európai Unió, a civil jogvédő szervezetek munkájában is, akik állandó monitorozás alatt tartják a rendőrséget is.

Kiemelt figyelmet kap a büntetőeljárás törvény rendelkezésének betartása az érintett ügyekben, valamint a szakvonal részt vesz a pályakezdő tisztek, és az alosztályvezetők képzésén, illetve a területi szerveknél folyamatosak az oktatások.

Minél fiatalabb életkorban fordul elő a bűnelkövetés, annál nagyobb az esély a bűnismétlésre, a bűnözői életmód kialakulására, valamint a gyermekkorban elszenvedett bántalmazás, a bűncselekmény sértettjévé válás fokozza a jövőbeni ismételt áldozattá válás esélyét. A gyermekkori tapasztalatok meghatározók a felnőttkori életre, mivel ekkor alapozódik meg az igazságszolgáltatási rendszerbe vetett bizalom. A gyermekáldozatokat – és a gyermekkorú elkövetőket is – különösen sérülékeny és kiemelten védendő csoportként kell kezelni, akik számára feltétel nélkül és széles körű segítséget és támogatást kell nyújtani. A gyermekbarát igazságszolgáltatási rendszer középpontjában maga a gyermek áll, a gyermek érdekei.

A gyermekbarát igazságszolgáltatás olyan igazságszolgáltatási rendszer, amely az elérhető legmagasabb szinten biztosítja a gyermekek jogainak tiszteletben tartását és hatékony érvényesítését, figyelembe véve az alapvető elveket, megfelelően tekintetbe véve a gyermek érettségét, értelmi szintjét és az ügy körülményeit. Olyan igazságszolgáltatás, amely hozzáférhető, az életkornak megfelelő, gyors, gondos, a gyermekek jogaihoz és szükségleteihez igazodó és azokra koncentrál, tiszteletben tartja a gyermekek jogait, beleértve a tisztességes eljáráshoz való jogot, az eljárásban való részvétel és az eljárás megértésének jogát, a magánélet, a családi élet, az integritás és a méltóság tiszteletben tartásához fűződő jogot. Az említett alapvető elvek: részvétel, a gyermek legfőbb érdekei, méltóság, védelem a diszkriminációval szemben és a jogállamiság. Minden esetben kerülni kell az indokolatlan késedelmet, természetesen a jogállamiság tiszteletben tartása mellett, de ügyelve arra, hogy – a gyermek speciális szükségleteit szem előtt tartva – a lehető legrövidebb idő alatt lezáruljanak azok az eljárások, melyekben kiskorú érdekelt szerepelnek.

A gyermekvédelmi jelzőrendszert a gyermekvédelmi törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó intézmények és személyek alkotják. A jelzőrendszer tagjait alkotó intézmények és személyek kötelesek jelezni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

A gyermek- és ifjúságvédelem programok egységes végrehajtásáról szóló 16/2016. (VII. 21.) ORFK utasítás 2016. július 22-én lépett hatályba.

Az illegális migráció elleni fellépés, embercsempészség, terrorizmus

A tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő büntetőjogi és büntetőeljárásjogi szabályozás 2015. szeptember 15-től 3 új törvényi tényállást és speciális eljárási szabályokat fogalmazott meg. Az új tényállások büntetni rendelik **a határzár tiltott átlépését, a határzár megrongálását, valamint a határzárval kapcsolatos építési munka akadályozását.** A büntető és büntetőeljárásjogi szabályozás speciális illetékességet és hatáskört határozott meg.

Az illegális migrációval kapcsolatos bűnügyi helyzet folyamatos értékelése alapján, – figyelemmel a Magyar Közlöny 92. számában megjelent, a határon lefolytatott menekültügyi eljárás széles körben való alkalmazhatóságának megvalósításához szükséges törvények módosításáról szóló 2016. évi XCIV. törvény rendelkezéseire – a migrációs útvonalak

eltolódása a délkeleti és délnyugati határokat is érintheti, ezért folyamatos rendészeti és bűnügyi jelenléttel biztosítható az illegális határátlépések megakadályozása.

Az illegális migrációval kapcsolatos törvényi szabályozás, valamint a folyamatos rendőri jelenlét az embercsempészás bűncselekményének jelentős csökkenését eredményezte. A terrorizmus elleni küzdelem részben érinti az illegális migráció elleni hatékony fellépés kérdéskörét, részben pedig önálló szakmai tevékenységként is folytatni kell e témakörben a bűnügyi feladatokat. A rendelkezésünkre álló, az illegális migrációval, valamint az embercsempészéssel kapcsolatban érkező adatok értékelése alapján hazánk veszélyeztetettsége jelenleg kismértékűnek mondható, elsődlegesen tranzit és nem célországként minősíthetjük Magyarországot.

Bűnmegelőzési szakterület

A bűnmegelőzés alapelvét elsősorban Cesare Beccariahoz köthetjük, akinek büntetőjogi főműve **Dei delitti e delle pene** címmel 1764-ben jelent meg (magyarul: A bűnökről és büntetésekről, 1834, majd 1999). A műben megfogalmazza, hogy „jobb megelőzni a büntetteket, mint büntetni azokat. Ez a fő célja minden jó törvényhozásnak...” „Meg akarjátok előzni a büntetteket? Tegyétek, hogy a törvények világosak, egyszerűek legyenek, és hogy a nemzet egész ereje azok védelmére összpontosuljon, s egyetlen része se használtassék fel megsemmisítésükre. Tegyétek, hogy a törvények ne annyira az emberek osztályait, mint inkább magukat az embereket szolgálja. Tegyétek, hogy az emberek tartsanak tőlük, de csakis tőlük tartsanak.”

E tézis folyamatosan áthatotta és áthatja az államok büntetőpolitikáját, hazánkban e szakterület³³ ugyancsak kiemelt jelentőséggel bír. Az emberi társadalmaknak már a kezdetektől fogva célja, hogy a társadalmi normákkal ellentétes magatartásokat – jellemzően különböző szankciók alkalmazásával – visszaszorítsa. A kriminológia fejlődésével lehetőség nyílt a bűnözés jellemzőinek, különösen annak okainak megismerésére. A represszív (megtorló és

³³ A rendészeti bűnmegelőzés jelenlegi szervezetrendszer 2013-ban alakult át, amely szakmai indokok alapján történt. 2010-ben született meg az az ORFK utasítás (OT.10.), amely teljes egészében bemutatja a Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységét és lefedti a bűnmegelőzési feladatokat.

ezáltal elrettentő) megoldások mellett, az okok ismeretének birtokában nagyobb hangsúlyt kapott a bűnözést kiváltó okok befolyásolása, vagyis a preventív, bűnmegelőző tevékenység. A bűnmegelőzés a bűnözés társadalmi és egyéni okainak, valamint a bűnelkövetés feltételeinek pozitív irányú befolyásolására alkalmas intézmények, eszközök és stratégiák rendszere.

A legjobb bűnüldözés alapja a hatékony bűnmegelőző munka. A bűnmegelőzés ösztársadalmi feladat, amelyben az érintett állami szerveknek, civil szervezeteknek, a polgárok önszerveződéseinek, végső soron maguknak a polgároknak is szerepet kell vállalniuk. Ebben a társadalmi szintű bűnmegelőzésben meghatározó szerepet tölt be a Rendőrség.

A bűnmegelőzés irányai lehetnek:

- a **szituációs bűnmegelőzés**, amely a bűnalkalmak csökkentésére koncentrál. Ennek érdekében a bűncselekmény elkövetését lehetővé tevő vagy azt elősegítő körülményeket igyekszik megszüntetni vagy csökkenteni,
- a **társadalmi bűnmegelőzés**, amelynek lényege, hogy azokba a társadalmi folyamatokba avatkozik bele, amelyek az elkövetővé válást eredményezhetik,
- a **szociális bűnmegelőzés** esetében a bűncselekmények elkövetésének oka mindig az elkövető személyéhez köthető. Az eredményes bűnmegelőzés érdekében meg kell határozni azokat a szociális és pszichikai kockázati tényezőket, amelyek fennállása növeli egy személy elkövetővé válásának kockázatát. A szociális bűnmegelőzés ezekre a kockázati tényezőkre fókuszál.

A bűnmegelőzés alapelvei:

A rendőrségi bűnmegelőzésnek valós problémákra kell reagálni, ez a megalapozottság. Ehhez ki kell alakítani egy olyan információgyűjtési és -értékelési modellt, amely segítségével átfogó és valós képet kaphatunk egy adott földrajzi terület problémáiról. Az intézkedéseket célzottan, a helyi sajátosságoknak megfelelően kell kialakítani. A rendelkezésre álló információ alapján a tevékenységeket meg kell tervezni. Ehhez ismerni kell a szervezet lehetőségeit: erőforrásokat, hatásköröket, alkalmazható módszereket. Prioritásokat, célokat, célkitűzéseket (eredményeket), és az ezek elérése érdekében végrehajtandó feladatokat (tevékenységeket) meg kell határozni. A gondos tervezés biztosítja, hogy a rendelkezésre álló erőforrások megfelelően kerüljenek felhasználásra, az egyes intézkedések pedig erősítsék, és ne gyengítsék egymás hatását. Az alkalmazott bűnmegelőzési intézkedéseknek alkalmasnak kell lenniük a kívánt hatás elérésére (hatékonyság). Az intézkedéseknek elsősorban a bűncselekmények okaira kell koncentrálni, mivel a tüneti kezelések esetén rövidtávú eredmények érhetőek el, jellemzően, amíg az

intézkedések fennmaradnak. Az intézkedések kiválasztásánál mérlegelni kell a ráfordítást és a várható eredményt, és ezek figyelembevételével kell dönteni az alkalmazásukról. Tekintve, hogy a bűnözés társadalmi jelenség, így a rá adott válaszoknak (ti. a bűnmegelőzésnek) is széles körűnek – együttműködőnek – kell lennie. A rendőrség önmagában nem képes megoldani a közbiztonsági problémákat, ezért tevékenységébe be kell vonni azokat a szervezeteket, akiknek a segítségével bővülnek a lehetőségek. A bűnmegelőzés a rendőrségen minden szervezeti egység feladata, így a szervezeti egységeknek is együtt kell működniük.

A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia

A bűnözés megelőzése és visszaszorítása, a közbiztonság javítása a társadalom közös érdeke és feladata.

A stratégia átfogó céljai:

- 1) rendszerszintű bűnmegelőzés,
- 2) koordinált bűnmegelőzési munka,
- 3) a bűnmegelőzés hasznosságának tudatosítása,
- 4) hatékony beavatkozások,
- 5) szabálysértések megelőzése,
- 6) a pályázati források koncentrált felhasználása,
- 7) együttműködők azonosítása,
- 8) eredményes kommunikáció.

A stratégia prioritásai:

- 1) a településbiztonság,
- 2) a gyermek- és ifjúságvédelem,
- 3) a bűncselekmények áldozatainak segítése,
- 4) az áldozattá válás megelőzése,
- 5) a bűnisméltés megelőzése.

A Rendőrség bűnmegelőzési tevékenysége³⁴

Az RK-k és területi bűnmegelőzési egységek folyamatosan értékelik – **általános bűnmegelőzés** – a lakosságot leginkább érintő bűncselekmények, szabálysértések alakulását, különös tekintettel valamely bűncselekmény elkövetési gyakoriságának ugrásszerű

³⁴ A Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló 20/2010. (OT 10.) ORFK Utasítás

növekedésére vagy sorozatos elkövetésére. A központi és területi bűnmegelőzési egységek működtetik a közbiztonsági tanácsadással összefüggő, Elektronikus Lakossági Bűnmegelőzési Információs Rendszert. A bűnügyi szolgálati ág feladata az ismételt áldozattá válás megelőzése érdekében a sértett tájékoztatása a bűncselekmény megelőzési lehetőségeiről, más intézkedésre jogosult szerv, szervezet értesítése (szignalizáció). **Speciális bűnmegelőzési** feladat a család-, gyermek- és ifjúságvédelem, kábítószer-megelőzés, megelőző vagyon- és gazdaságvédelem, kiemelt kockázatú csoportok áldozattá válásának megelőzése, a közösségi életterek rendjének védelme.

A rendőrség biztonságra nevelő iskolai programjai

A rendőrség több iskolai programot működtet. A **DADA** program az általános iskolákban, az **ELLEN-SZER** a középiskolákban van jelen, az **Iskolai Bűnmegelőzési Tanácsadók (IBT)** állandó jelleggel a középiskolákban dolgoznak.

A központi, területi és helyi szervek feladatait a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egységes végrehajtásáról szóló **16/2016. (VII. 21.) a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egységes végrehajtásáról szóló ORFK utasítás** tartalmazza.

1. A DADA program

Célja, hogy a gyermekek mindenkor felismerjék a veszélyhelyzeteket, meg tudják különböztetni a pozitív és negatív befolyásolásokat. Ki tudják számítani döntéseik, cselekedeteik következményét, eredményét. Képesek legyenek ellenállni még a kortársaiktól érkező csábításnak, kínálásnak is, konfliktushelyzeteiket úgy oldják meg, hogy abból kikerülve ne érezzék vesztesnek magukat. A Program fő mondanivalója: tanuld meg a veszélyhelyzetet mindenkor **FELISMERNI**, a következményeket jól átgondolva helyesen **DÖNTENI**, ha kell **ELUTASÍTANI**, a neked ártó dolgokat, mindenképpen **MONDD EL**, hogy mi történt, és ha lehet, próbáld meg **ELKERÜLNI** az ilyen helyzeteket.

2. Az ELLEN-SZER program

A fiataloknak segítséget nyújt a különféle viselkedésformák, deviáns magatartásformák megismerésében és azok megfelelő módon történő kezelésében. A kamasz korosztály számára számos krízishelyzetet hoznak egyrészt az életkori sajátosságok okozta változások, másrészt a külvilág szinte megemészthetetlen és szüretlen ingergazdagsága, amelyet nagyon nehéz

sérülések nélkül átvészalni. Az ELLEN-SZER kiemelt célja tehát, hogy segítse a felnövekvő gyermek társadalmi elvárásoknak megfelelő szocializációját.

A program alaptétele, hogy **emelje a fiatalok biztonságát** a legsúlyosabb devianciákkal, a bűnözéssel és a szerfogyasztással szemben. **Tudatosítsa** bennük, hogy a bűncselekményekkel szemben fel lehet és kell lépni, **ne tűrjék el**, hogy áldozat válják belőlük, **kérjenek segítséget**, illetve áldozattá válásuk elkerülése érdekében **alkalmazzák** az oktatás során megismert technikákat. **Ne szimpatizáljanak** olyan kihívásokkal, amelyekről tudják, hogy másoknak kárt okoznak, és saját magukra nézve is veszélyeket rejtnek.

3. Az „Iskolai bűnmegelőzési tanácsadói hálózat” (IBT)

Az iskolai prevenció tiszt feladata a részére kijelölt iskolába járó fiatalok bűncselekményekkel szembeni fokozott védelme mind az elkövetői, mind pedig a sértetti oldal tekintetében, kiemelt figyelemmel a kábítószerrel visszaélés típusú bűncselekményekre. Ennek érdekében szolgálati ideje túlnyomó részét az iskolában tölti, folyamatos, élő kapcsolatot tart a diákokkal, a pedagógusokkal és a szülőkkel. A fiatalok biztonságának érdekeit szem előtt tartva együttműködik a rendőrkapitányság illetékességi területén tevékenykedő, az ifjúságvédelemben szerepet játszó állami, önkormányzati, társadalmi és civil szervezetekkel. Ismernie kell a területen található szórakozóhelyeket és szeszes italt forgalmazó üzleteket, valamint a fiatalok csoportképző helyeit. Naprakész információval kell rendelkeznie a rendőrkapitányság illetékességi területén elkövetett jogsértésekről, a nagyobb közérdeklődésre számot tartó bűncselekmények publikus körülményeiről és az azokra adható bűnmegelőzési válaszlépésekről. A tanácsadók munkájukat a tankerületekkel egyeztetett éves munkaterv alapján az iskolák vezetőivel együttműködésben látják el.

A program lényege:

- folyamatos kapcsolattartás az iskola, a tanácsadó rendőrtiszt és az egyéb gyermekvédelmi szervezetek között;
- meghatározott, helyi sajátosságokat szem előtt tartó tematika alapján oktatás diákok és pedagógusok részére;
- rendőri részvétel az iskolai rendezvényeken, szülői értekezleteken és esetmegbeszéléseken;

- bizalmi légkör kialakítása a szülők, diákok, tanárok és rendőrök között;
- szakmai fórum alapjainak és szellemi háttérének megteremtése;
- folyamatos rendőri jelenlét a tanintézetekben

A családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos rendőri feladatok

*A hozzátartozók közötti erőszak kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtása*³⁵

A családon belüli, hozzátartozók közötti erőszak nem a modern kor találmánya. A mai európai jogrendszer alapját képező római jogban a patria potestással (apai hatalom) összefüggő családapai végrehajtói hatalom a gyakorlatban ritkán jutott el az erőszak alkalmazásáig, de gyakorolhatta a családi fegyelmezés jogát. A patria potestas az ősi időkben éppoly korlátlan volt, mint a rabszolgák feletti hatalom. Az idők előrehaladtával a családot, mint vérszerinti rokonok közösségét ismerték el, és ez a család gazdasági funkcióinak előtérbe kerülését is maga után vonta. A magyar társadalom alappillére a család, amelynek vezetője sok esetben még ma is a férj, az apa, a férfi.

A hozzátartozók közötti erőszak elkövetői, sem pedig áldozatai nem rendelkeznek speciális pszichológiai profillal. „Nincs egyetlen ok, ami megmagyarázná, hogy az egyik ember miért válik erőszakossá, bántalmazóvá, míg egy másik személy nem. Az erőszaknak összetett okai vannak, szerteágazó gyökerekkel – biológiai, társadalmi, kulturális, gazdasági, érzelmi és politikai.”³⁶ A kutatások egyértelműen utalnak arra, hogy léteznek bizonyos kockázati és ellenállási faktorok, melyek a családi erőszak komplex jelenségkörét befolyásolják. A kockázati faktorok közül elsősorban azokat a szociokulturális hagyományokat emeljük ki, melyek egyes társadalmi csoportok számára elfogadottá teszik a családtagok „bántalmazását”. A társadalom főként szokásjogával hat a családra, de természetesen a család is hat a társadalomra. A családban megtanult viselkedési formák, az agresszió kezelése kihat más interperszonális kapcsolatokra, az ott előforduló konfliktusokra is.

³⁵ A hozzátartozók közötti erőszak kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtására kiadott 2/2018. (I. 25.) ORFK utasítás

³⁶ (WHO World Report on Violence and Health, 2002)

Szociológiai jellegű vizsgálatok, felmérések elsősorban a nők sértettségét és bántalmazását fogalmazzák meg. Természetesen van példa arra is, hogy a nők a bántalmazók.

A hozzátartozók közötti erőszak áldozatai igen gyakran rejtve maradnak mind a felmérések, kutatások, mind a rendőrség látóköre előtt, mindenekelőtt azért, mert az áldozatok képtelenek a családon belüli agressziót bűncselekménynek érzékelni. Néha az áldozat egyszerűen letagadja a bántalmazást, például azért, hogy megőrizze a család egységét, vagy azért, mert emocionálisan és anyagilag is kiszolgáltatott az elkövetőnek. Ha a bántalmazott csecsemő, vagy magatehetetlen idős ember képtelen bármiféle – statisztikailag regisztrálható – jeladásra, így azután a hivatalos szervek számára igen gyakran csak a súlyosabb bűncselekmény teszi nyilvánvalóvá, hogy brutalitás áldozata volt. Előfordul az is, hogy az áldozat úgy véli: a rendőrség, vagy más hivatalos szervek úgysem nyújtanak hathatós segítséget, jobban jár,

A helyszínrre érkező rendőröknek elsődleges célja az, hogy megállapítsa a konkrét eset milyen eljárás megindítását alapozza meg. Ebben a körben felmerülhet az ideiglenes megelőző távollattás meghozatala, illetve mind szabálysértési, mind büntetőeljárás megindításának lehetősége. Vizsgálandó továbbá az is, hogy a cselekmény milyen további intézkedéseket von maga után, például nem áll-e a bántalmazott vagy a bántalmazó körözés hatálya alatt. Fontos hangsúlyozni, hogy az ideiglenes megelőző távollattás elrendelése nem zárja ki, hogy azzal párhuzamosan az előbbieken említett eljárások bármelyikének elrendelésére is sor kerüljön, hiszen sem a szabálysértési, sem pedig a büntetőeljárás nem feltétlenül nyújt azonnali megoldást arra, hogy a bántalmazottat a bántalmazótól távol lehessen tartani. Fontos, hogy folyamatosan értékelésre kerüljön az, hogy milyen eljárásjogi szabályok alapján indokolt a helyszíni eljárás lefolytatása, amelynek során természetesen a vonatkozó eljárásjogi törvény garanciális szabályainak betartása mellett kell eljárni.³⁷

Hozzáttartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távollattás elrendelése

A hozzáttartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távollattásról szóló 2009. évi LXXII. törvény (a továbbiakban: Hketv) 1.§ alapján a méltóságot, az életet, a szexuális önrendelkezéshez való jogot, a testi és lelki egészséget közvetlenül és súlyosan veszélyeztető tevékenységet tekintjük hozzáttartozók közötti erőszaknak. 2014. március 15-től a hozzáttartozók közötti erőszakot megvalósíthatja a volt élettárs is. A Hkev. 6. § (1) bek. alapján

³⁷ 29000/4816-60/2018. ált. számon kiadott Módszertani útmutató az ideiglenes megelőző távollattással kapcsolatos szabályok egységes alkalmazásához

a rendőrség rendeli el az ideiglenes megelőző távoltartást, mely alapvetően **rendészeti feladat**. A rendőrség az ideiglenes megelőző távoltartást akkor rendeli el, ha az eset összes körülményéből, így különösen a bántalmazott és bántalmazó által előadott tényekből, a hozzátartozók közötti erőszak helyszínéből, a hozzátartozók közötti erőszakra utaló jelekből, a bántalmazó és a bántalmazott magatartásából és egymáshoz való viszonyából a hozzátartozók közötti erőszak elkövetésére megalapozottan lehet következtetni.

A rendőrség az ideiglenes megelőző távoltartó határozatot **helyszíni intézkedés során** elrendelheti. A rendőrség az esetről a sértett, a sértett hozzátartozója, a gyámhivatal munkatársa, egészségügyi alkalmazott vagy más személy bejelentése alapján értesül. Az ideiglenes megelőző távoltartó határozatot haladéktalanul, a helyszínen meg kell hozni (7.§ (1))³⁸. A határozat elrendelésével egyidejűleg a határozat megküldésével az illetékes bíróságnál a rendőrség kezdeményezi a megelőző távoltartás elrendelését (7.§ (2))³⁹. **A rendőrség** köteles jelezni a családvédelmi koordinációért felelős szervnek, ha hozzátartozók közötti erőszak veszélyét észlelik. Köteles kiskorú veszélyeztetettsége, családon belüli erőszak jelenléte, valamint gyermek- és fiataikorú által és sérelmére elkövetett bűncselekmény és szabálysértés esetén tájékoztatni és együttműködni az érintett jelzőrendszeri tagokkal.

Áldozatvédelem

A ma büntetőpolitikájának elengedhetetlen célja és feladata, hogy a bűnözés okozta káros hatásokat csökkentse. Ennek egyik stratégiai pontja az áldozatok sérelmeinek – erkölcsi, anyagi stb. – kezelése, enyhítése. A rendőrségi áldozatvédelemről 1999. óta beszélünk. Amikor is az országos referenci hálózat kialakítása történt meg a rendőrség bűnmegelőzési rendszerén belül. Kiemelt feladatként határozták meg részükre

- 1) a bűncselekmények áldozatainak való segítségnyújtás,
- 2) az eljárás különböző szakaszaiban történő tájékoztatás, információval történő ellátás,
- 3) a kárenyhítéssel kapcsolatos lehetőségek, technikai feltételek átadása,
- 4) a segítőszervezetek irányába történő kiközvetítés,
- 5) ugyanakkor hangsúlyozott részt képezett a feladatok között az ismételt áldozattá válás kockázatának csökkentése,
- 6) a különösen veszélyes potenciális áldozati kör védelmének megszervezése.

³⁸ A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény

³⁹ A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény

A bűncselekmény áldozata a törvény⁴⁰ értelmében a bűncselekmény sértettje, vagy olyan személy, aki bizonyíthatóan a bűncselekmény közvetlen következtében szenvedett sérelmet. Sérelem különösen a testi vagy lelki sérülés (súlyos félelem, szorongás) és az érzelmi megrázkódtatás (trauma, pszichés zavar), valamint olyan vagyoni kár, amely a bűncselekménnyel ok-okozati összefüggésben áll.

A rendőrség áldozatsegítő feladatai⁴¹

Az Országgyűlés 2005. november 29-én fogadta el a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló törvényt⁴². A törvény célja a társadalmi szolidaritás és méltányosság elvei alapján a bűncselekményt elszenvedett és emiatt életminőségükben veszélybe került személyek társadalmi, erkölcsi és anyagi sérelmeinek enyhítése⁴³.

A rendőrség minden sértettnek – akkor, amikor az adott ügyben a rendőrséggel először kerül kapcsolatba – átadja az áldozatsegítő szolgálatok által a rendőrségre eljuttatott áldozatok jogairól szóló tájékoztatót, egyúttal szóban felhívja figyelmét az áldozatsegítés lehetőségére.

A rendőrség az alábbiakról tájékoztatja a sértettet:

- a feljelentésről készített jegyzőkönyvről, illetve a feljelentés megtételét igazoló iratról térítésmentesen másolatot kaphat, amely egyes áldozatsegítő szolgáltatások igénybevétele során felhasználható,
- egyes áldozatsegítő szolgáltatások igénybevétele feltételhez kötött,
- ha az adott támogatás igénybevételéhez igazolás szükséges, akkor azt a rendőrség a kérelmére díjmentesen kiállítja, ugyanakkor az igazolás az áldozatsegítő szolgálat útján is beszerezhető,
- továbbá segítő szervezetek irányába közvetíti, tájékoztatja az állami és civil áldozatsegítő szolgáltatásokról, azok elérhetőségéről.

⁴⁰ A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény

⁴¹ A rendőrség áldozatsegítő feladatairól szóló 2/2013. (I. 31.) ORFK utasítás

⁴² 2005. évi CXXXV. tv. A bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről (Ást)

⁴³ Áldozatsegítő támogatásra jogosult a Magyar Köztársaság területén elkövetett bűncselekmény áldozata, ha

- 1) magyar állampolgár,
- 2) az Európai Unió bármely tagállamának állampolgára,
- 3) az Európai Unióon kívüli államnak az Európai Unióban jogszerűen tartózkodó állampolgára,
- 4) a Magyar Köztársaság területén jogszerűen tartózkodó hontalan személy,
- 5) emberkereskedelem áldozata,
- 6) az állampolgársága szerinti államnak a Magyar Köztársasággal kötött nemzetközi megállapodása vagy viszonyosság alapján erre jogosult.

A törvény értelmében a bűncselekmények áldozatai számára a járásokban működő áldozatsegítő szolgálatok nyújtanak támogatást, szolgáltatást (azonnali pénzügyi segély, érdekvéleményesítés elősegítése, pszichológiai segítségnyújtás, szakjogászai segítségnyújtás,) vagy állami kárenyhítés formájában. Az áldozatsegítő szolgálat minden hozzá fordulónak tájékoztatást nyújt függetlenül attól, hogy bűncselekmény áldozata-e.

- amennyiben a sértett nem tiltakozik ellene, akkor az áldozatok közvetlen elérésén alapuló „opt-out rendszerben” – jogszabályban⁴⁴ definiált bizonyos szabálysértés, és bűncselekmények esetén – automatikusan átadásra kerülnek a sértett (vagy képviselőjének) személyes adatai az Igazságügyi Minisztérium számára, hogy az általuk nyújtott támogatásokban, szolgáltatásokban, segítségnyújtásban részesülhessen a rászoruló.

Értékelő-elemző szakterület

Történeti kitekintés

A bűnügyi felderítés érdekében végzett elemző, értékelő munka (továbbiakban: bűnügyi elemzés) mindig is döntő fontossággal bírt a bonyolult, szerteágazó, nagy adatmennyiséget magában foglaló bűnügyek nyomozása során. Az adatok rendszerezése, a személyek és események közötti logikai összefüggések vizsgálata az 1800-as évek vége óta jelen van a bűnüldöző szervek repertoárjában.

A modern időkben, a 70-es években az USA megkezdte egy egységes elemző rendszer felállítását. Kanada, Anglia és Hollandia azonnal követte a példát. 1985-ben az értékelő-elemző módszert hivatalosan is elismerték a holland rendőri szerveknél. Az Amszterdami Városi Rendőrség és a Rendőri Ezred berkein belül felállították az első bűnügyi értékelő osztályt. Felvették a kapcsolatot más országok bűnüldöző szerveivel, információs adatbankokkal, többek között például a New Scotland Yard-dal. Majd 1987-ben egy nyomozást segítő munkacsoportot hoztak létre a Holland Rendőrségen belül, és Zutphenben a nyomozóképző iskolán megindult az első elemző képzés a holland rendőrség különböző szekciói számára.

Belgiumban 1989-től 1991-ig a Központi Bűnügyi Elemző Irodán tesztelték a bűnügyi elemző-értékelő technikákat. Ezt követően a csendőrség szervezetén belül létrehozták az első elemző csoportot és 1992-ben megszületett a toborzásról, képzésről és a nagyobb csendőri szolgálatokhoz rendelt elemzők felállításáról szóló határozat. Az 1990-es évek végére a Belga Csendőrségnél a központban 15, a területi szerveknél 60 bünelemző foglalkozott operatív bűnügyi elemzéssel.

⁴⁴ 2005. évi CXXXV. tv. A bűncselekmények áldozatainak segítségéről és az állami kárenyhítésről (Ást)

A bűnügyi elemzés fogalmi meghatározásának, típusok és formák szerinti felosztásának számos megközelítési módja van. A Hollandiában 1992. májusában tartott nemzetközi bűnügyi elemzési konferencián résztvevő tizenkét Interpol tagország meghallgatta a holland Paul Minnebo előadásában előterjesztett meghatározásokat és felosztásokat.

Az Interpol 1994-ben hozta létre hivatalosan az első bűnügyi elemző munkacsoportot, és az általuk kezdeményezett 1. Bűnügyi elemzési Konferenciáján (1995. szeptember 12-13.) a résztvevő tagországok hallgatólagosan elfogadták a terminológiára vonatkozó ajánlást, majd a 2. Bűnügyi elemzési Konferencián (1997. szeptember 16-17.) már természetes volt, hogy a résztvevő országok (48) delegátusai (128 fő) előadásaikban azonos módon fogalmazták meg a bűnügyi elemzéssel kapcsolatos mondanivalójukat. Hivatalosan az Interpol 1997-es 26. Európai Regionális Konferenciáján, Pozsonyban erősítették meg a bűnügyi elemzés területeinek és a hozzá tartozó módszereknek a leírását, majd kiadták az Interpol Bűnügyi elemző Kézikönyvet, melyet 1998-ban fordítottak magyarra.

A kialakulófélben levő hazai gyakorlat nem mondott ellent a megalkotott fogalmi rendszereknek, ezért a Kunos Imre által 1997-ben megalkotott Bűnelemzés tananyag és példatárban, majd később a 2001-ben megalkotott Bűnelemzési szabályzatban⁴⁵ is ezt a felosztást és meghatározásokat követték.

A bűnügyi elemzés fogalma, célja és alapjainak bemutatása a 13/2001. (X. 2.) ORFK utasításon keresztül (első magyar bűnelemzési szabályzat):

A bűnügyi elemzés fogalma: a bűnügyi és más potenciálisan érdemleges adatok, vagyis a **bűnügyileg releváns adatok közti kapcsolatok felismerése**, azonosítása és azok **értékelése** az eredményes bűnüldözés érdekében.

A bűnügyi elemzés célja: a lehető legtöbb, rendezett, érdemi információ kinyerése a különböző forrásokból gyűjtött adathalmazból és ezek alapján döntések előkészítése.

A bűnügyi elemzés felhasználási területeit kizárólag az határozza meg, hogy milyen célt szolgálnak. Ennek figyelembevételével a **jellemző területek** a következők:

- 1) információgazdag bűncselekmény ismeretlen elkövetőjének felderítése,

⁴⁵ 13/2001. (X. 2.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrsége Bűnelemzési Szabályzatának kiadásáról

- 2) sorozat jellegű bűncselekmények ismeretlen elkövetőinek felderítése, ismert elkövetőkhöz kapcsolható, ez idáig felderítetlen bűncselekmények beazonosítása,
- 3) bűnöző személyek, csoportok azonosítása, az ellenük folytatott felderítő munka lépéseinek tervezése,
- 4) nyomozási cselekmények végrehajtásának megtervezése,
- 5) bűncselekmények felderítési módszereinek meghatározása,
- 6) vezetői döntések előkészítéséhez szükséges jelentések (beszámoló, összefoglaló, témavizsgálati, stb.) összeállítása,
- 7) oktatás, képzés,
- 8) bűnüldözési stratégiai, taktikai tervek készítése,
- 9) rövid távú felderítési feladatok meghatározása,
- 10) az állam közbiztonsági politikájának kialakítása,
- 11) költségvetési terv elkészítése,
- 12) szervezeti és technikai fejlesztési terv elkészítése.

A célok elérése érdekében - a célok szerint differenciáltan - az alábbi **ismeretek szükségesek** a bűnügyi elemzésben:

- a bűncselekmény(ek) személyi és tárgyi oldalának megismerése, a bizonyítékok rendszerezése,
- a bűnözés ismerete (az ismertté vált bűncselekmények és elkövetők, bűnöző személyek és csoportok, a bűnözést gerjesztő és gátló körülmények),
- a bűnüldözés teljesítőképességének ismerete (erőforrások és alkalmazásuk hatékonysága),
- szakmai elvárások ismerete.

Az ismeretek birtoklásához, a bűnügyi elemzésben is elengedhetetlenül szükséges:

- a rendszeres információgyűjtés,
- a gyűjtött információk elemzése,
- az adatok szelektálása, rendezése, összehasonlítása,
- a jelenségek közti összefüggések, kapcsolatok vizsgálata.

A klasszikus bűnügyi elemzési struktúra majdnem húsz éven keresztül képes volt kiszolgálni az elemzéssel szemben támasztott követelményeket, azonban mind a technikai vívmányok

robbanásszerű fejlődése, mind pedig az elemzés alapjául szolgáló adatok szinte exponenciális mértékű növekedése új módszerek bevezetését és új elemzési technikák megjelenését kívánta meg. A hosszú távú trendek, a globális szintű adatok elemzése mellett, megjelent az igény a helyi szintű, szűkebb időintervallumban vizsgált információk elemzésére is, valamint a nyomozásokat támogató elemzések esetében a kommunikációs kapcsolatok kiszélesedése (internetes kommunikációs formák) újfajta megközelítést tettek indokolttá.

Ebben a megközelítésben elsősorban nem az a lényeges, hogy az alább látható felosztásban mely csoportba tartoznak az egyes elemzési módszerek, hanem az, hogy a megoldandó problémához pontosan melyik elemzési módszerre és azon belül melyik elemzési technikára van szükség.

A fentiek miatt szükségessé vált a 2001-ben megalkotott Bűnelemzési Szabályzat aktualizálása, amely a Bűnügyi Elemzés Szabályzatáról szóló 23/2018. (VI. 21.) ORFK utasítással történt meg.

A Bűnügyi Elemzés Szabályzatáról szóló 23/2018. (VI. 21.) ORFK utasítással hozott újítások az bűnügyi elemzés területén:

- Az elemzési típusok felosztása:

Adminisztratív elemzés: a rendőrség **adminisztratív igényeinek kielégítésére** irányuló elemzés, amely támogatja az erők, eszközök és módszerek, továbbá a költségvetés megfelelő tervezésére, csoportosítására irányuló vezetői döntéseket. Ebbe a körbe tartoznak továbbá a különböző rendőrségi műveletek és programok tervezésére, várható költség-haszon alakulására és értékelésére irányuló, illetve a média vagy más nem rendőri szerv által megfogalmazott adatkérések érdekében végzett elemzések.

Stratégiai elemzés: olyan bűnelemzési tevékenység, amely meghatározott elemzési módszerekkel a bűnözés terjedelmének, dinamikájának és struktúrájának, valamint egyes bűncselekmények jellemzőinek, elterjedtségének **hosszabb távon** érvényesülő mintázatát, tendenciáit vizsgálja, elősegítve a nem ügyhöz kötött bűnüldözési feladatok meghatározását tartalmazó vezetői döntések megalapozását és ezzel együtt a bűnmegelőzési stratégia kidolgozását.

Taktikai elemzés: a rendőrségi adatokra alapozott, a bűnözés rövidtávú fejlődésének vizsgálatára irányuló, a közterületi- és bűnügyi tevékenység hatékonyságát célzó, az erők és források optimális elosztását – többnyire lokális szinten – megalapozó vezetői döntések támogatásához alkalmazott elemzési formák összessége. Célja, hogy **egy viszonylag rövidebb időszak** bűnügyi adataiból meghatározható legyen az adott terület fertőzöttségének, bűncselekményi mintáinak, valamint a bűncselekmények elkövetésének módszereiben, tárgyában, az alkalmazott segédeszközben, viktimológiai jellemzőiben, az elkövetői kör összetételében bekövetkező változások iránya és minősége, valamint azonosíthatók legyenek az azonos tettes által elkövetett sorozatba tartozó bűncselekmények.

Nyomozást támogató elemzés: az egyes nyílt eljárások és a titkos információgyűjtések során beszerzett adatok vizsgálatával foglalkozó tevékenység, amely segítséget nyújthat az ismeretlen elkövető felderítéséhez, a nyomozati cselekmények tervezéséhez, az eljárásokban résztvevő **személyek és a hozzájuk kapcsolható objektumok közti kapcsolatok** felismeréséhez, a szervezett bűnelkövetői csoportok és tevékenységük felderítéséhez, és a csoportok ellen folytatott bűnüldöző munka feladatainak meghatározásához.

A bűnügyi elemzés módszerei:

– Az 1997 óta alkalmazott módszerek:

- 1) bűncselekményi mintaelemzés,
- 2) általános profilelemzés;
- 3) felderítési módszerek elemzése,
- 4) összehasonlító ügyelemzés,
- 5) elkövetői csoportelemzés,
- 6) specifikus profilelemzés,
- 7) nyomozáselemzés.

– Új bűnügyi elemzői módszerek:

- 1) trend (tendencia) elemzés;
- 2) kockázatelemzés;
- 3) piac vagy áramlási elemzés,
- 4) kapcsolati háló/hálózat elemzés,
- 5) kommunikációs kapcsolatelemzés;
- 6) pénzügyi tranzakcióelemzés;
- 7) speciális profilelemzés.

A bűnügyi elemzés új módszertana a bűnügyi elemzési módszereket a felhasznált adatok fajtája és minősége alapján rendeli az egyes bűnügyi elemzési fajtákhoz. Így például egy bűncselekményi mintaelemzés attól függően, hogy hosszabb, vagy rövidebb távú időbeli, illetve tágabb vagy szűkebb területi adatokat használ, tartozhat a stratégiai vagy taktikai bűnelemzések közé.

Az elemzés folyamata az adatok összegyűjtésén és felhasználásán alapul. Ugyanakkor az első és legalapvetőbb probléma, megbirkózni az adatok gyűjtésével és tárolásával, amelyek a legkülönbözőbb formákban érkeznek, az elektronikusan kinyerhetőktől a papír alapúig.

Az adatforrások hozzáférhetőség szerinti felosztása:

- **nyílt adatforrás** (OSINT – open source intelligence) – ahonnan az információ bárki számára, nyilvánosan elérhető. A nyílt forrású információk jelentős részét az úgynevezett „szürke irodalom” tartalmazza. Ebben megtalálhatók a kutatások anyagai, technikai és gazdasági jelentések, „fehér könyvek” (olyan kiadvány, amely egy szervezet/párt/mozgalom hivatalosnak tekinthető véleményét fogalmazza meg valamely témáról), konferenciák dokumentációja, disszertációk és szakdolgozatok, vitairatok, tantárgyi hírlevelek, közösségi hálókön közzétett információk, stb. Az ilyen típusú forrásból származó információk értékelésének fő nehézsége abban rejlik, hogy a rendelkezésre álló információforrások gyakran pontatlanok, elfogultak vagy szenzációhajhászok.
- **zárt adatforrás** – egy adott célra létrehozott, a nagyközönség számára csak korlátozott módon hozzáférhető információk tára. A zárt adatforrások gyakran strukturált adatbázisként jelennek meg. A bűnügyi információk elemzésével összefüggésben ezek az adatbázisok tartalmazzák egyrészt a folyamatos operatív műveletek eredményeképp összegyűjtött személyes adatokat, vagy a szélesebb körű bűnügyi adatokat, másrészt a különféle nyilvántartásokat (pl. járműnyilvántartást, fegyvernyilvántartást stb.).
- **minősített** az információ, ha azokat a titkos információgyűjtő tevékenység során, humán- vagy technikai eszközök segítségével szerzik be. A minősített információk jelentősen emelhetik az elemzések minőségét, azonban a korlátozott felhasználhatóságuk miatt az elemzések a nyílt büntetőeljárásban nehezebben érvényesíthetők.

Bűnügyi elemzésekhez használt főbb adatbázisok és nyilvántartások:

A bűnügyi elemzésben – annak típusa és módszere által befolyásoltan – különböző tartalmú és megjelenési formájú adatbázisok használhatók, ezek többsége zárt adatforrásnak minősül.

A Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer⁴⁶ (tartalmazza az egyes bűncselekmények eljáró szervre, elkövetőre, sértettre, tanúkra vonatkozó adatait, valamint az események kriminalisztikai jellemzőit, mint pl. elkövetés helye, ideje, módszere, tárgya stb., illetve az egyes ügyekben rögzített, valamint beérkezett iratokat).

A TIAR (Titkos Információgyűjtés Adatkezelési Rendje)⁴⁷ feladata, hogy biztosítsa a titkos információgyűjtés során keletkezett bűnügyi információk és adatok visszakereshetőségét, és segítséget nyújtson az összefüggések feltárásához. Feladata továbbá a rendszer által biztosított információk koordinálása, folyamatos értékelése, valamint, hogy hatékonyabbá, tervszerűbbé formálja a rendőrség titkos információgyűjtő tevékenységét. Segítséget nyújt az „S”, „B” és „C” adatlapok kitöltéséhez, amelyek közül az „S” adatlap a titkos információgyűjtés statisztikai adatait tartalmazza, a „B” adatlap a titkos információgyűjtések során érintett, a „D” adattárban nyilvántartottak, míg a „C” adatlap a titkos információgyűjtések során együttműködő, „F” adattárban nyilvántartott személyek adatait tartalmazza.

A nyomozó hatóságok bűnüldözési tevékenységük ellátásához a nyilvántartás teljes adattartalmát érintően igényelhetnek adatot a **személyi adat- és lakcímnnyilvántartás**⁴⁸, a **közúti közlekedési nyilvántartás**⁴⁹, a **központi útiokmány-nyilvántartás**⁵⁰, a **kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás kötvénnyilvántartás**⁵¹, a **bűnügyi nyilvántartás**⁵² adataiból.

A bűnügyi nyilvántartási rendszer a személyazonosító adatok és fényképek nyilvántartásából, valamint a bűnügyi nyilvántartásokból áll. A nyilvántartás alrendszerei: a büntettesek nyilvántartása, amely azoknak az adatait tartalmazza, akivel szemben a bíróság bűnösséget megállapító jogerős ítéletet hozott, és az ítélet jogerőre emelkedésének napján a Btk. alapján nem mentesült (A). A hátrányos jogkövetkezmények alatt álló, büntetlen előéletű személyek nyilvántartása (H), a büntetőeljárás hatálya alatt állók nyilvántartása (BE), a kényszerintézkedés hatálya alatt állók nyilvántartása (KI), a tagállami ítéletek nyilvántartása (TAG).

⁴⁶ 18/2011. (IX. 23.) ORFK utasítás a Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer egységes és kötelező használatáról, jogosultsági rendjéről, az adatvédelem, valamint a rendszerfejlesztés előírásairól

⁴⁷ A Titkos Információgyűjtés Adatkezelési Rendjével, valamint a „D” és „F” adattárakkal kapcsolatos feladatokról szóló 35/2018. (VI. 26.) ORFK utasítás

⁴⁸ 1992. évi LXVI. törvény a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról

⁴⁹ 1999. évi LXXXIV. törvény a közúti közlekedési nyilvántartásról

⁵⁰ 1998. évi XII. törvény a külföldre utazásról

⁵¹ 2009. évi LXII. törvény a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról

⁵² 2009. évi XLVII. törvény a bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról

További rendszer a **Körözési Információs Rendszer**⁵³, a **HERMON**, melynek elemei a Körözési Tájékoztató Rendszer (KTR) és a Körözési Alapnyilvántartás (KA). **Kriminalisztikai Archiváló Rendszer**⁵⁴ (**MODUS OPERANDI** nyilvántartás), az **elektronikus Modus Operandi Nyilvántartás (eModus)**, egy olyan bűnüldözési adatkezelés, amely a Robotzsaru rendszerből, automatikus adatátvétellel, emberi ellenőrzést követően tárol személyes és bűnügyi személyes adatokat, kriminalisztikai jellemzőket. Az eModus az adatbázisban tárolja a gyűjtőkörébe tartozó felderítetlenül maradt vagy felderített bűncselekmények kriminalisztikai szempontból fontos jellemzőit, az ügyekhez kapcsolódó szándékos bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt kihallgatott személyek adatait, személyleírását, különös ismertetőjelét, gúny- vagy álnevét, fényképét, kriminalisztikai jellemzőit, valamint a kapcsolódó ügyiratok meghatározott részét. Tartalmazza továbbá valamennyi szándékos bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt kihallgatott, tetoválással rendelkező személy adatait, személyleírását és tetoválásának képét és leírását.

Az adatok megőrzési ideje a felderítetlen bűncselekmények esetében a bűncselekmény büntethetőségének elévüléséig, vagy az elkövető felderítéséig, a gyanúsítottak esetében a bűncselekmény büntethetőségének elévülésétől, vagy elítélés esetén a büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli mentesítéstől számított húsz év, vagyis az eModus-ban minden más rendőrségi adatkezelésnél hosszabb ideig tárolhatók az elkövetőkre és ügyeikre vonatkozó adatok.

Kiemelkedő fontosságú az **Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztikai Rendszer (ENyÜBS)**⁵⁵. Az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programról szóló kormányrendeletben⁵⁶ nyilvántartott egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztikában a nyomozó hatóság, illetve az ügyészség a rendelet rendelkezései szerint látja el a büntetőeljárásról szóló törvény alapján a feljelentés elutasításával, a nyomozási, a nyomozás-felügyeleti, illetőleg a vádelőkészítési és vádemelési tevékenységgel összefüggő statisztikai feladatokat. A büntetőeljárás befejezését követően a Robotzsaru ENyÜBS moduljában rögzített

⁵³ A körözési nyilvántartási rendszerről és a személyek, dolgok felkutatásáról és azonosításáról szóló 2013. évi LXXXVIII. tv.

⁵⁴ Az elektronikus Modus Operandi Nyilvántartás működtetésével kapcsolatos egyes feladatokról szóló 12/2014. (V. 16.) ORFK utasítás

⁵⁵ Az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztikai rendszerről, az adatgyűjtés- és feldolgozás részletes szabályairól szóló 12/2018. (VI. 7.) BM rendelet

⁵⁶ Az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program kötelező adatszolgáltatásairól szóló 388/2017. (XII. 13.) Kormányrendelet

B, B-T, B-A, T statisztikai adatlapon szereplő olyan, a bűncselekménnyel, sértettel, vagy elkövetővel összefüggő, személyazonosításra alkalmatlan adat, amely a bűnügyi statisztikai adat rögzítésére okot adó büntetőeljárás döntés meghozataláig keletkezett.

Rendőrszakmai szempontból fontos a **daktiloszkópiai nyilvántartás**, mely tartalmazza a bűncselekmény helyszínén és a bűncselekmény elkövetésének nyomait hordozó tárgyon rögzített ujj- és tenyéryomatok nyilvántartását, a büntetőeljárás alá vont személyek ujj- és tenyéryomatainak nyilvántartását, valamint a bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen elítélt személyek ujj- és tenyéryomatainak nyilvántartását. A DNS-profil-nyilvántartás a bűncselekmény helyszínén és a bűncselekmény elkövetésének nyomait hordozó tárgyon rögzített DNS-profilok nyilvántartásából, a büntetőeljárás alá vont személyek DNS-profiljainak nyilvántartásából, valamint a bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen elítélt személyek DNS-profiljainak nyilvántartásából áll.

A nyomozások során felhasználhatók más **állami-, illetve szolgáltatói nyilvántartási és statisztikai rendszerek** (pl.: a Központi Statisztikai Hivatal adatai, Takarnet, telekommunikációs cégek lekérdező rendszerei), továbbá az értékelő, szakirányítási, ellenőrzési jelentések, illetve a rendőri szervezet működésével kapcsolatos adatbázisok (személyzeti, pénzügyi, stb.) statisztikai adatai.

IV.

Rendészeti szakterület

Közrendvédelmi szakterület

A csapaterő szervezeti felépítése, valamint a sportrendezvények

Csapaterőt ideiglenes szervezettel, elsősorban a közrendvédelmi és a közlekedési állomány, valamint a szükséges mértékben a többi szolgálati ág, szolgálat és szakszolgálat erőinek és eszközeinek bevonásával a rendőr-főkapitányságokon kell szervezni. A csapaterő alapvető alegysége a század, amely szakaszokból és rajokból áll.

- A rajba a rajparancsnok és 5-7 fő rendőr,
- a szakasz állományába a szakaszparancsnok, a szakaszparancsnok-helyettes és három raj,
- a századba a századparancsnok, a századparancsnok-helyettes és 3-4 szakasz tartozik.

A század állományát alapfelszerelésként el kell látni védőruházattal (bevetési ruházattal), egyéni védőeszközökkel (bevetési sisak, pajzs, rendőrbot, gázárc, vegyi anyagok elleni védőruházat), valamint gondoskodni kell megfelelő számú lövedékálló mellény, kiegészítő testvédő eszközök készletezéséről.

A századok képzése, alkalmazása és összetétele a tömegkezelési taktikák fejlődéséhez igazodva – az együttes intézkedésben foglaltaktól eltérően – jelenleg 6+88 fő, mely a századparancsnokból, a századparancsnok-helyettesből, továbbá négy 1+22 fős szakaszból áll. A szakaszt 1 fő szakaszparancsnok, 2 fő bevetési (raj) parancsnok és 1-1 10 fős bevetési csoport (raj) alkotja.

A sportrendezvények biztonságáról szóló 54/2004. (III. 31.) Korm. rendelet 1. §-a alapján biztonsági kockázat szerint minősíteni kell a labdarúgás, a kézilabda, a kosárlabda, a vízilabda, a jégkorong sportágak országos sportági szakszövetsége által, illetve közreműködésével szervezett versenyrendszer legmagasabb bajnoki osztályában szervezett mérkőzések, a legmagasabb bajnoki osztályban szereplő sportszervezetek részvételével megtartott nemzeti kupamérkőzések, a nemzetközi kupamérkőzések, valamint a nemzeti válogatottak mérkőzéseit.

A sportról szóló 2004. évi I. törvény 68/A. § (2) bekezdése alapján a sportrendezvény biztonsági minősítése normál, fokozott vagy kiemelt biztonsági kockázatú lehet.

Közlekedésrendészeti szakterület

Forgalomellenőrzés

A közúti közlekedésrendészeti ellenőrzés a Magyarországon közlekedő személy és áruszállító járművekre és vontatmányaikra, azok személyzetére, rakományára és annak rögzítésére terjed ki. A közúton végzett ellenőrzéskor a jármű, a gépjárművezető, a jármű üzemtartójának azonosítása, a rakomány és a szállító egység műszaki állapotának vizsgálatára, valamint az okmányok ellenőrzésére kerül sor.

Amennyiben az adott jármű vezetése jogosultság megszerzéséhez kötött, úgy először arról kell meggyőződni, hogy az intézkedés alá vont személy egyáltalán rendelkezik-e bármiféle vezetési okmánnyal. Az engedély-nyilvántartásban kell ellenőrizni, hogy az intézkedés alá vont személy rendelkezik-e valamilyen vezetési jogosultsággal.

Ezt követően kell az okmányból (nyilvántartásból) megállapítani, hogy az intézkedés alá vont személy vezetési jogosultsága valójában milyen jármű kategóriára szól. A két adat összevetésével lehet azt megállapítani, hogy az intézkedés alá vont személy a jogosultságának megfelelő járművet vezet-e. Amennyiben az intézkedés alá vont személy nem rendelkezik vezetési jogosultsággal, vagy nem az általa vezetett jármű kategóriára rendelkezik jogosultsággal, az jogellenes, és ebben az esetben a járművel nem közlekedhet tovább.

Ellenőrizni kell még a járművezető vezetési jogosultságának egészségügyi érvényességét is. Amennyiben lejárt az jogellenes, azonban a járművel tovább lehet közlekedni.

Fentiekén túl ellenőrizni szükséges az esetleges korlátozásokat. Ennek során meg kell állapítani, hogy a kódnak megfelelő feltételeknek a járművezető eleget tett-e, illetve az olyan feltételek esetén, amely a járművet is érinti, az általa vezetett jármű megfelel-e.

Ha mindez megtörtént, a nyilvántartásban minden esetben ellenőrizni kell, hogy az intézkedés alá vont személy nincs-e a járművezetéstől eltiltva, illetve nem szünetel-e a vezetési

jogosultsága. A járművezetéstől eltiltás, illetve a vezetési jogosultság szünetelésének hatálya alatti vezetés jogellenes.

A vezetési okmány helyszíni meglétének hiánya önmagában nem jelenti azt, hogy ne lehetne a járművel tovább közlekedni. Ellenben a járművezetéstől való eltiltásnak, illetve a vezetési jogosultság szünetelésének a megállapítása esetén a járművezető a járművel tovább nem közlekedhet.

A járműhöz tartozó okmányok közül a forgalmi engedély érvényességi idejétől függően lehet állandó vagy ideiglenes. Az érvényességi idő a forgalmi engedély „H” rovatába van bejegyezve. Amennyiben ez a rovat üres, úgy a forgalmi engedély érvényessége korlátlan. Ezen túlmenően az ideiglenes forgalomban tartási engedély meghatározott időre kerül kiadásra, vagyis az engedélybe be van jegyezve az érvényessége, egyes típusnál a meghosszabbított érvényessége. Ezen adatok a járműnyilvántartásban is ellenőrizhetők.

Amennyiben az okmány érvényessége lejárt, azt a vonatkozó jogszabály alapján, ha rendelkezésre áll a helyszínen elismervény ellenében el kell venni és a forgalomban való részvétel jogosultságának azonnali felfüggesztését a járműnyilvántartásba be kell jegyezni. A forgalomban való részvétel jogosultságának azonnali felfüggesztését akkor is be kell jegyezni, ha az okmány a helyszínen nem áll rendelkezésre.

A járművel a járművezető lakcíméig vagy az üzembentartó telephelyéig lehet az elismervénnyel közlekedni.

A forgalmi engedély és a jármű összetartozásának ellenőrzésére elsősorban a rendszám és az alvázszám szolgál. Ezen túlmenően a jármű gyártmányának, típusának az okmányban (nyilvántartásban) szereplő adatokkal való összevetése segítheti annak megállapítását, hogy a helyszínen lévő jármű okmányát adták át az ellenőrzés során. Amennyiben a forgalmi engedély a helyszínen nem áll rendelkezésre, az jogellenes.

A közúti forgalom-ellenőrzés során a gépjármű megállításkor a rendőrnek különös gondot kell fordítania a biztonságra. A forgalomban részt vevők megállításának módját alapvetően a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) szabályozza. A KRESZ alapján a rendőr a járművek megállítására karjának vagy fehér szegélyű piros tárcsának függőleges feltartásával, piros vagy fehér fény körbeforgatásával, illetőleg síppal ad jelzést. Menet közben a megkülönböztető fényjelzést használó gépkocsiból, illetve motorkerékpárról ad jelzést a rendőr karjának, fehér szegélyű

piros tárcsának, piros vagy fehér fényű lámpának fel-le mozgatásával, illetőleg hangszórón vagy a megállásra felhívó szövegű felirattal. A megkülönböztető fényjelzést használó gépkocsiból vagy motorkerékpárról, illetőleg rendőrségi helikopterről hangszórón keresztül adott, a követendő közlekedési magatartásra vonatkozó utasításnak megfelelő módon kell az úton közlekedő jármű vezetőjének eljárnia.

Attól függően, hogy a rendőr gyalogosan, motorkerékpárral, illetve gépkocsival hajtja végre a feladatot, különböző módszereket kell alkalmazni. A megállítási helyét úgy kell megválasztani, hogy a szolgálati-, illetve a leállított jármű más járművek forgalmát indokolatlanul ne akadályozza, és ne veszélyeztesse. A megállításkor fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a járművezető a jelzést kellő időben észlelje. A láthatóság elősegítésére jó láthatósági átvető, és a rendelkezésre álló eszközöktől függően nappal jelzőtárcsa vagy fényvisszaverő kezelő, fehér kesztyű használata, éjjel és korlátozott látási viszonyok között, fényvisszaverő öv, fényvisszaverő sapkaszalag, jelzőtárcsa, illetve elemlámpa alkalmazása szükséges („látni és látszani”). Éjjel, illetve korlátozott látási viszonyok esetén elsősorban megfelelően megvilágított helyen kerüljön sor a megállításra.

A jelzést adó rendőr és a megállítandó jármű közötti optimális távolságot a rendőr személyes biztonsága határozza meg. Leállítás esetén a forgalom sűrűségét és a járművek sebességét is figyelembe véve kell megfelelő (optimális) távolságból „Állj!” jelzést adni.

Párhuzamos közlekedésre alkalmas úton a menetirány szerint jobb szélső sávban haladó jármű vezetője részére adjon a járőr „Állj!” jelzést. Ettől eltérni abban az esetben lehetséges, ha a forgalmi sávban a járművek már állnak és a megállítási ideje alatti álló helyzetben maradásuk biztosított, illetve belátható útszakaszon belül jármű a forgalmi sávban nem közlekedik, és irányába más jármű irányváltoztatási szándékot nem jelez.

Ügyelni kell arra, hogy a jelzés ne legyen túl korai, mert adott esetben a járművezető a rendőri intézkedés elkerülésének érdekében megfordulhat, vagy ha arra lehetősége van, mellékútra letérhet.

Előfordulhat műszaki hiba, illetve, hogy (a lopott, vagy jogtalanul használt járművel közlekedők, ittas vezetők, vezetői engedéllyel nem rendelkezők, valamilyen bűncselekményt elkövetők stb.) szándékosan nem tesznek eleget a rendőr „Állj!” jelzésének. Arra minden

megállítást során fel kell készülni, hogy ha szükséges, legyen elég ideje és lehetősége kitérni a jármű haladási irányából a forgalommal nem érintett, biztonságos terület felé.

Gyalogosan autópályán általában nem kerülhet sor rendőri intézkedésre. Kivételesen indokolt esetben (tömeges közúti közlekedési baleset, az úton bekövetkezett elemi kár, katasztrófahelyzet stb.) azonban szükségessé válhat, ha az autópálya más módon nem közelíthető meg. Azokban az esetekben, amikor a gépjármű nem áll meg, a rendőr lehetőség szerint jegyezze meg a megállást elmulasztó jármű rendszámát, gyártmányát, típusát, színét, esetleges ismertető jegyeit, a vezető nemét (férfi, nő), utasok számát. Amennyiben a járművezető bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható, a rendőr szolgálati feladat ellátása során – a megkülönböztető jelzések használata és a rá vonatkozó szabályok megtartása mellett, a közlekedésbiztonságot is figyelembe véve – a járművel menekülő elfogása érdekében a járművet követheti.

A pénzkövetelés biztosításának megfizetéséig elrendelt ideiglenes biztosítási intézkedés keretében történő járművisszatartásról

A közúti forgalomban történő ellenőrzés esetén a pénzkövetelés biztosításának biztosítási intézkedésként történő elrendelése esetén a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 20. § (7) bekezdésében meghatározott járművisszatartás foganatosításakor az eljáró hatóság a járművezetővel szemben kezdeményez intézkedést.

A letétként megfizetett összeg egyrészt képezheti később a Kkt. 21. § (1) bekezdés *h)* pontjának megsértése okán kiszabandó közigazgatási bírság fedezetét, mely eljárásban a jármű üzemben tartójával szemben kerül sor a közigazgatási bírságot kiszabó döntés meghozatalára, másrészt a Kkt. 20. § (1) bekezdés

- a)* a meghatározott engedélyhez és meghatározott okmány meglétéhez kötött belföldi vagy nemzetközi közúti közlekedési szolgáltatásra (áru fuvarozásra és személyszállításra),
- b)* a meghatározott okmány meglétéhez kötött saját számlás áru- és személyszállításra,
- k)* a közúti közlekedési szabályok közül
 - a megengedett legnagyobb sebességre („gyorshajtás”),
 - a biztonsági öv használatára,
 - a járműforgalom irányítására szolgáló fényjelző készülék jelzéseire,

- a járművezető szervezetében a szeszes ital fogyasztásából származó alkohol tilalmára („ittas vezetés”)
- a vasúti átjárón való áthaladásra,
- a behajtási tilalomra, a korlátozott övezetre (zóna), a kötelező haladási irányra
- az autópálya leálló sávjának igénybevételére,

m) az útdíjköteles útszakaszok használatáért fizetendő, megtett úttal arányos útdíjra, vonatkozó előírások megsértése esetén a járművezetővel szemben a helyszínen a Kkt. 20. § (4a) pontja alapján döntéshozatal nélkül, tájékoztató közigazgatási bírság kiszabásáról elnevezésű nyomtatvány átadásával a közigazgatási bírság fedezetét is.

A Kkt. 20. § (8) bekezdése előírja, hogy a jármű részére a visszatartás idejére várakozó helyet kell kijelölni, és a jármű forgalmi engedélyét és hatósági jelzését – az átvételét igazoló elismervény egyidejű kiállítása és annak a járművezető részére történő átadása mellett – a visszatartás időtartamára el kell venni. A külföldi hatóság által kiadott forgalmi engedélyt és hatósági jelzést – ha azt a jogosult a visszatartás időtartamának lejáratát követő három napon belül nem veszi át – a kiállító hatósághoz kell megküldeni.

A jármű vezetőjét az Európai Unió hivatalos nyelvén, továbbá – a jármű honossága szerint – orosz, szerb, török vagy ukrán nyelven írásban tájékoztatni kell a kijelölt várakozási helyről, valamint annak megközelítési útvonaláról, továbbá a bírságolási eljárás lefolytatására, illetve a hatósági ellenőrzés során foganatosítható intézkedésekre vonatkozó jogszabályi rendelkezésekről.

Amennyiben az eljáró hatóság a közúti ellenőrzés során megállapítja, hogy a jármű vezetőjének, vagy üzemben tartójának közigazgatási bírság tartozása áll fenn, úgy szintén a jármű visszatartásának van helye.

Az Országos Rendőr-főkapitányság - Országos Balesetmegelőzési Bizottság tevékenysége

Az 1992-ben létrejött ORFK - Országos Balesetmegelőzési Bizottság (a továbbiakban: ORFK-OBB) a közúti közlekedésbiztonság javításával összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtására létrehozott olyan – a közlekedésbiztonsági kérdésekben tanácsadó, javaslattevő és véleményező – szervezet, amely koordinálja a rendőrség balesetmegelőzéssel összefüggő feladatait. Az ORFK-OBB tevékenysége sokrétű, a balesetmegelőzés csaknem valamennyi területére

kiterjed. Munkájának központi eleme az a tájékoztató, felvilágosító és kommunikációs tevékenység, amelyet gyakorlatilag a közlekedők valamennyi rétegére kiterjesztve, tervszerűen végez. Főbb intézkedései és kampányai alapvetően a legveszélyesebb közlekedési magatartások ellen irányulnak (sebességtúllépés, ittas járművezetés, biztonsági öv használatának elmulasztása, közúti közlekedés legvédtelenebb résztvevőinek védelme). Az ORFK-OBB a rendszeres média kapcsolatok tartása mellett közreműködik rendezvények szervezésében, tudományos kutatásokban, jogszabály-módosítási javaslatok kidolgozásában, valamint hazai és nemzetközi közlekedésbiztonsági projekteken.

Az ORFK-OBB nemzetközi szinten kapcsolatban áll a ROADPOL (Európai Közlekedésrendészeti Hálózat) nemzetközi szervezettel (korábbi elnevezés: TISPOL) és teljesíti a Salzburg Fórum tagállamok együttműködéséből adódó feladatokat.

Az ORFK-OBB folyamatos koordinációval, rövid, közép és hosszútávú stratégiák mentén hajtja végre azokat a feladatokat, melyek a magyar és az uniós közlekedésbiztonsági célok elérését szolgálják.

Igazgatásrendészeti szakterület

A Rendőrség szabálysértési közigazgatási és rendészeti tevékenységének nagy részét az igazgatásrendészeti szolgálati ág látja el helyi, területi és központi szinten egyaránt.

Szabálysértés

Szabálysértésért kiszabható szankciók:

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) a szankciókat büntetésekre és intézkedésekre osztja. A büntetések inkább represszív, megtorló jellegű negatív jogkövetkezmények, míg az intézkedések helyreállító karakterű szankciók. A szabálysértés elkövetéséért a büntetés és/vagy intézkedés kiszabásakor a szabálysértési hatóság mérlegelési jogkörben jár el.

Büntetések

Szabálysértési elzárás

Az elzárás legrövidebb tartama egy, leghosszabb tartama hatvan, halmazat esetén kilencven nap. Fiatalkorú tekintetében a leghosszabb tartam harminc nap, halmazat esetén negyvenöt nap. A szabálysértési elzárás mellett közérdekű munka büntetés kiszabására nem kerülhet sor. Az elzárással is büntethető szabálysértéseket a Szabs. tv. XXIII. fejezete tartalmazza. Ezen szabálysértések esetén a tényállás felderítése, az elkövető kilétének megállapítása, a bizonyítási eszközök felkutatása érdekében a Rendőrség előkészítő eljárást folytat le.

Az előkészítő eljárás szabályai:

- 1) a feljelentést a Rendőrségnél kell megtenni, illetve oda kell továbbítani,
- 2) határideje 30 nap, a szerv vezetője 30 nappal meghosszabbíthatja, ezen határidő nem jogvesztő,
- 3) az eljárás eredményeként a Rendőrség az iratokat – haladéktalanul – a bíróságra továbbítja, vagy büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok fennállása esetén az eljárást megszünteti.

Amennyiben az elzárással is büntethető szabálysértés elkövetésével gyanúsítható személy lakóhelye, illetve tartózkodási helye ismeretlen, lakóhelyének, illetve tartózkodási helyének megállapítása, valamint előállítása érdekében a bíróság vagy az előkészítő eljárást folytató szerv a körözését rendelheti el. Elzárás büntetéssel is sújtható szabálysértés elkövetésén tetten ért és őrizetbe vett személyt a Rendőrség gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából a szabálysértés elkövetésének helye szerint illetékes bíróság elé állíthatja. Gyorsított eljárásra csak akkor kerülhet sor, ha a bizonyítékok rendelkezésre állnak. Az őrizet időtartama maximum 72 óra lehet. Elzárással is büntethető szabálysértés esetén lehetőség van az ügy közvetítői eljárásra utalására, az előkészítő eljárást folytató rendőri szervnek kell e tárgyban döntést hoznia.

Pénzbírság

A legalacsonyabb összege ötezer, legmagasabb összege százötvenezer, az elzárással is fenyegetett szabálysértéseknél háromszázezer forint. Fiatalkorúval szemben kiszabható pénzbírság legmagasabb összege ötvenezer, szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértések esetén százezer forint. A Szabs. tv. XXVII. és XXVIII. fejezetében meghatározott egyes közlekedési szabályszegések esetén kormányrendelet [63/2012. (IV. 2.)

Korm. rendelet] határozza meg a pénzbírság kötelező mértékét. A pénzbírság megfizetésére nyitva álló határidő 30 nap.

Közérdekű munka

A közérdekű munka mértékét órákban kell meghatározni. Legkisebb hat, legmagasabb mértéke száznolcvan óra. A közérdekű munka kiszabására csak meghallgatást követően kerülhet sor. Amennyiben a szabálysértési hatóság közérdekű munkát kíván kiszabni, az eljárás alá vont személyt nyilatkoztatni kell, hogy azt vállalja-e. A fiatalkorú esetén a közérdekű munka vállalásán túl további feltétel, hogy a határozat meghozatalakor a tizenhatodik életévét betöltse.

Intézkedések:

Járművezetéstől eltiltás

A járművezetéstől az az eljárás alá vont személy tiltható el, aki a szabálysértést az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követte el. Az eltiltás legrövidebb tartama egy hónap, leghosszabb tartama egy év. A szabálysértési hatóság, bíróság az eljárás alá vont személyt eltilthatja valamennyi engedélyhez kötött jármű vezetésétől, de az eltiltás korlátozható meghatározott fajtájú, kategóriájú járműre is.

Az elrendelése kötelező abban az esetben, ha

- közveszély színhelyén, a 7500 kg-ot meghaladó megengedett legnagyobb össztömegű tehergépkocsival, vontatóval, valamint e járműből és pótkocsiból álló járműszerelvénnyel az úton való haladásra, az előzésre, kikerülésre, valamint a lezárt útszakaszra történő behajtásra vonatkozó szabályok megszegésével követték el a szabálysértést, vagy
- az eljárás alá vont személyt a Szabs. tv. XXVII. és XXVIII. fejezetében meghatározott, engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével elkövetett szabálysértés miatt hat hónapon belül legalább két ízben jogerősen felelősségre vonták és újabb, ugyanezen fejezetekben meghatározott engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követte el a szabálysértést.

Elkobzás

Az elkobzás önállóan, büntetés, intézkedés mellett, illetve büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok esetén is alkalmazható.

Kitiltás

A legrövidebb tartama hat hónap, leghosszabb tartama két év. Kitiltani sportrendezvényről, sportlétesítményből és kereskedelmi egységből lehet.

Figyelmeztetés

Nevelő jellegű intézkedés, amellyel a hatóság a rosszállását fejezi ki, rámutat egy jogsértés helytelen voltára, egyben felhívja az eljárás alá vont személy figyelmét arra, hogy a jövőben tartózkodjon hasonló cselekményektől. Figyelmeztetés mellett csak elkobzás alkalmazható, egyéb büntetés és intézkedés nem.

A Szabs. tv. alapján alkalmazható kényszerintézkedések: elővezetés, szabálysértési őrizet, lefoglalás, rendbírság.

Az elővezetés esetei:

- Az eljárás alá vont személy vagy a tanú a szabálysértési hatóság, illetve bíróság idézésére a szabálysértési hatóság, a bíróság vagy a szakértő előtt nem jelenik meg és távolmaradását előzetesen nem menti ki.

Az eljárás alá vont személy a szabályszerűen kézbesített felhívás ellenére a szabálysértési elzárás letöltése érdekében, vagy a pénzbírság, a közérdekű munka, a helyszíni bírság helyébe lépő szabálysértési elzárás végrehajtására a kijelölt büntetés-végrehajtási intézetben a megadott határnapon nem jelenik meg és a pénzbírságot nem fizeti meg.

Engedélyügyi eljárások

A Rendőrség engedélyügyi tevékenységét az adott engedélyezési eljárásra vonatkozó anyagi jogszabályok rendelkezései és a közigazgatási tevékenységgel kapcsolatos hatósági ügyekben az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény rendelkezései szabályozzák.

Fegyverengedélyezés

A fegyver engedélyügyi eljárásokban [2004. évi XXIV. törvény, 253/2004. (VIII. 31.) Korm. rendelet] az ügyfelek beadványait a kérelmező lakóhelye, szervezet esetén a tevékenység helye szerint illetékes RK, Budapesten a BRFK bírálja el. A fegyverek megszerzésének és tartásának speciális és általános feltételei vannak. Általános feltételek közé tartoznak az életkorra, a büntetlen előéletre, az egészségügyi alkalmasságra, a megfelelő jártasságra vonatkozó vizsgák meglétére, a biztonságos tárolási feltételekre vonatkozó előírások, míg a speciális feltételek a tartási céltól függően változnak.

Magánbiztonsági tevékenység engedélyezése

A személy- és vagyonvédelmi, a tervező-szerelő és a magánnyomozói tevékenység személyes végzésére jogosító igazolvány kiadását [2005. évi CXXXIII. törvény] a kérelmező természetes

személy lakóhelye, tartózkodási helye, ennek hiányában értesítési lakcíme szerint illetékes rendőrkapitányság igazgatásrendészeti szervezeti egysége engedélyezi. Szervezetek esetében a kérelmező vállalkozás székhelye, telephelye, fióktelepe szerint illetékes rendőrkapitányság igazgatásrendészeti szervezeti egysége engedélyezi a vállalkozás keretében végzett személy- és vagyonvédelmi tevékenység folytatásához szükséges működési engedély kiadását, illetve végzi a vállalkozás tervező-szerelő vagy magánnyomozói tevékenység végzésére irányuló szándékának bejelentése esetén a tevékenység nyilvántartásba vételét, melyről hatósági bizonyítvány kerül kiállításra. A személy- és vagyonvédelmi, a magánnyomozói, valamint a tervező-szerelő tevékenységgel kapcsolatos eljárás kérelemre, illetve bejelentésre indul. A kérelmet, bejelentést az ügyfél személyesen, vagy meghatalmazottja útján (ügyfélfogadási időben), postai vagy elektronikus úton is előterjeszheti. A kiadott engedélyekhez, illetve hatósági bizonyítványokhoz kapcsolódó adatokat a SZEVPOL nyilvántartási rendszerben rögzíteni kell. Fontos a vállalkozásoktól beérkező változásjelentések pontos és naprakész rögzítése is.

Pirotechnikai tevékenység engedélyezése

A pirotechnikai tevékenység végzése Rendőrség által kiadott engedély birtokában, illetve a Rendőrséghez tett bejelentés alapján történhet [173/2011. (VIII. 24.) Korm. rendelet].

A bejelentéshez kötött pirotechnikai tevékenység végzésének helye szerint illetékes RK igazgatásrendészeti szerve jár el a forgalmazás, és felhasználás bejelentésével összefüggésben. A tevékenység tudomásul vételét, valamint a tevékenység megtiltását tartalmazó döntést a kiadmányozással egyidejűleg, elektronikus úton továbbítani kell a területileg illetékes TIK-nek. A bejelentéshez kötött forgalmazás esetében a helyszínen vizsgálni kell a biztonságos forgalmazás és tárolás feltételeinek meglétét. A helyszíni vizsgálat megállapításairól jegyzőkönyvet vagy egyszerűsített jegyzőkönyvet kell felvenni. A bejelentéshez kötött felhasználásnál indokolt esetben a területileg illetékes RK közrendvédelmi szakterületének álláspontját is be kell szerezni az esetleges akadályozó körülményekre vonatkozóan.

Ügyeleti szakterület

A tevékenység-irányítási központok ügyeletvezetőinek hivatali munkaidőn kívül a vármegyei rendőrfőkapitány jogkörében teendő intézkedései

A tevékenység-irányítási központ (a továbbiakban: TIK) ügyeletvezető szolgálati tevékenységével összefüggésben jogosult az illetékes VMRFK, valamint az RK-k személyi állománya részére a vármegyei (fővárosi) rendőrfőkapitány és a rendőrkapitány jogkörében eljárva utasítást adni.

A TIK ügyeletvezetője hivatali munkaidőn kívül az illetékes VMRFK vezetőjének jogkörében (a vármegyei rendőrfőkapitány részére jelentési kötelezettséggel tartozik) az alábbi elsődleges intézkedéseket teheti meg:

- 1) panaszügyekben megteszi az elsődleges és szükséges intézkedéseket, amelynek során megadja a felvilágosítást a jogorvoslat előterjesztéséhez, rendőri intézkedés elmulasztása esetén intézkedik annak utólagos foganatosítására, intézkedik a szakszerűtlen rendőri intézkedés hibáinak megszüntetésére, illetve a rendőr mulasztására, jogsértő magatartására utaló panasz esetén a panaszra okot adó körülmények megszüntetésére, továbbá a közvetlen szolgálati előljáró, az ügyész, az NVSZ és a fegyelmi munkatárs szükség szerinti tájékoztatására,
- 2) a jogszabályokban meghatározott esetekben elrendelheti az útzár, valamint a csapaterő alkalmazását,
- 3) indokolt esetben berendelheti az érintett szervezeti egység(ek), elem(ek) vezetőjét, a készenléti szolgálatban lévő személyeket, intézkedhet a társszervek azonos szintű vezetőjének tájékoztatására, valamint kérheti e szerveket a szükséges intézkedések megtételére,
- 4) jogosult az esemény helyszínén lévő parancsnoktól a tett intézkedésekről jelentést kérni,
- 5) jogosult és köteles a VMRFK vagy a helyi szervek állománya által foganatosított intézkedéseket - jogszabálysértés vagy szakszerűtlenség észlelése esetén, az irányadó jogszabályi keretek között - felülbírálni, indokolt esetben a VMRFK és a helyi szervek intézkedő parancsnokának további feladatokat meghatározni,
- 6) jogosult az VMRFK, valamint a helyi szervek állományának bevonásával részleges és fokozott körözési akció elrendelésére,
- 7) jogosult a következő tárgykörökben és esetekben írásbeli rendelkezést kiadni, és azt az érintett szervek részére továbbítani (eseti adatszolgáltatás elrendelése, az állomány értesítése, berendelése, jogszabályban vagy közjogi szervezetszabályozó eszközben meghatározott ellenőrzések, akciók elrendelése, erők, eszközök biztosítása, átcsoportosítása, kíséresi, biztosítási feladatok ellátása esetén),
- 8) fokozott ellenőrzést rendelhet el,

- 9) kivételesen indokolt esetben körözést rendelhet el,
- 10) dönt a fogvatartás helyéről, férőhely hiányában a rendőrségi szabad fogdai férőhelyek átcsoportosítására utasítást adhat,
- 11) a TEK Műveleti Igazgatóság egységeinek kirendelése érdekében halaszthatatlan esetben a TEK ügyeletével, akár hivatali munkaidőben is felveheti a kapcsolatot,
- 12) jogosult a szolgálati gépjárművek telephelyen kívüli tárolásának engedélyezésére.

A TIK ügyeletvezetőinek jogköre, feladatai

A TIK ügyeletvezetője feladatainak végrehajtása során, illetve jogkörében:

- 1) irányítja, felügyeli és ellenőrzi a főügyeletesek és az ügyeletesek munkáját, összehangolja a szakmai munkavégzést, teljesíti jelentési kötelezettségeit az ORFK Főügyelete és a VMRFK vezetője, valamint a VMRFK vezetője által meghatározott vezetők részére.
- 2) a főügyeletessel megosztva irányítja, felügyeli és ellenőrzi a szolgálat átadás-átvétel folyamatát,
- 3) végrehajtja a Robotzsaru NOVA Tevékenység-irányítási Rendszerben, valamint a határrendészeti feladatok ellátásához szükséges rendszerekben történő adatrögzítési feladatokat, folyamatosan vezeti az ügyeleti nyilvántartásokat, összeállítja és továbbítja a statisztikai adatokat, a meghatározott ügyeleti nyilvántartásokat vezeti, illetve a VMRFK tekintetében összeállítja és az ORFK Főügyelet részére továbbítja a statisztikai adatokat;
- 4) irányítja, felügyeli és ellenőrzi a számítógépes rendszerekből történő ki- és belépés ütemezését és végrehajtását,
- 5) irányítja, felügyeli és ellenőrzi a CCCBar-ba történő bejelentkezés megtörténtét;
- 6) összehangolja a szakmai munkavégzést,
- 7) figyelemmel kíséri a felelősségi körébe tartozó a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszköz elektronikus adatait megjelenítő Attenti webes alkalmazást és a TIR integrált felületet. Riasztás esetén gondoskodik a feladat végrehajtásának ellenőrzéséről (a szükséges intézkedések megtétele tekintetében),
- 8) a megkülönböztető és figyelmeztető jelzést adó készülékek felszerelésének és használatának szabályairól szóló IRM rendelet alapján az egyéb szervektől érkező bejelentés szerint az egyéb szerv megkülönböztető jelzést adó készüléke használatának kezdetét és végét, valamint a szerv megnevezését főnyilvántartó számmal ellátott nyilvántartásban rögzíti,

- 9) a szolgálat kezdetekor köteles megismerni az előző szolgálata óta keletkezett Napi Jelentéseket, továbbá köteles a Robotzsaru rendszer szolgálatvezénylésben rögzített eligazítást tudomásul venni,
- 10) szolgálatának megkezdésekor köteles a TIK-ben lévő technikai eszközöket, szolgálati okmányokat és nemzeti minősített adatokat tartalmazó iratokat, adathordozókat tételesen átvenni,
- 11) teljesíti jelentési kötelezettségeit az ORFK Főügyelete és a VMRFK vezetője, valamint a VMRFK vezetője által meghatározott vezetők részére,
- 12) végrehajtja a VMRFK személyi állományának készenlétbe helyezésével és értesítésével kapcsolatos feladatokat,
- 13) a TIK osztályvezetője, valamint a BRFK főosztályvezetője akadályoztatása esetén gyakorolja azok meghatározott jogköreit,
- 14) irányítja a VMRFK állományát, a VMRFK szolgálatparancsnokának akadályoztatása esetén figyelemmel kíséri a VMRFK állományának mozgását, elvégzi az ezzel kapcsolatos nyilvántartási, rögzítési feladatokat,
- 15) hivatali munkaidőn kívül a VMRFK elektronikus rendszerébe, valamint a postai, hivatali kézbesítés, futárszolgálat útján érkező küldeményeket fogadja és nyilvántartja, illetve végrehajtja az ebből adódó elsődleges intézkedéseket,
- 16) a TIK ügyeletvezetője végrehajtja a TIR-ben, valamint a határrendészeti feladatok ellátásához szükséges rendszerekben történő adatrögzítési feladatokat, folyamatosan vezeti az ügyeleti nyilvántartásokat, összeállítja és továbbítja a statisztikai adatokat,
- 17) a TIK ügyeletvezetője a rendőri intézkedések összehangolása során – amennyiben a késedelem veszéllyel jár – dönthet az erők, eszközök ideiglenes átcsoportosításáról és megfelelő alkalmazásáról, azonban ebben az esetben a TIK ügyeletvezetőjének a veszély elhárítása után azonnal jelentenie kell az engedélyezőnek az átcsoportosítás tényét, okát és előre látható időtartamát,
- 18) a TIK ügyeletvezetője kizárólag hétvégén és munkaszüneti napokon intézkedik a TIK elhelyezésére szolgáló objektumban működő fogda ellenőrzésére,
- 19) 19. elkészíti a 0.00 órától 24.00 óráig tartó időszakra vonatkozó VMRFK Napi Jelentést (a továbbiakban: NJ), amelyet e-mailen keresztül minden nap 6.00 óráig megküld vagy hozzáférhetővé tesz az VMRFK vezetője által meghatározott személyeknek, valamint e-mailben megküldi az NVSZ területileg illetékes szervezeti eleme vezetőjének. A személyes adatot tartalmazó NJ-t a rendőrfőkapitány által meghatározott személyek ismerhetik csak meg. A rendőrfőkapitány döntése alapján az NJ korlátozott

adattartalommal is elkészíthető. A korlátozott adattartalommal elkészített NJ-ben nem szerepelhet személyes adat, valamint olyan esemény, amellyel kapcsolatban valamely jelentésre kötelezett rendőri szerv „sajtóban nem közölhető” kritériumot fogalmazott meg.

Határrendészeti szakterület

Schengeni Határellenőrzési Kódexhez kapcsolódó főbb alapfogalmak:

„EGT-országok”: Norvégia (NO), Izland (IS) és Liechtenstein (LI).

„Belső határellenőrzés nélküli térség”: a schengeni vívmányokat teljeskörűen alkalmazó schengeni államok területe által alkotott térség (amely következésképpen nem terjed ki Bulgáriára, Horvátországra, Ciprusra és Romániára).

„A szabad mozgás uniós jogával rendelkező személyek”: az EU-tagállamok, az EGT-országok és Svájc állampolgárai, valamint az őket kísérő vagy hozzájuk csatlakozó családtagjaik, állampolgárságuktól függetlenül.

„Az uniós polgároknak, valamint az EGT és Svájc állampolgárainak a szabad mozgás uniós jogával rendelkező családtagjai” állampolgárságuktól függetlenül:

- a házastárs (a házastárs nemétől függetlenül), valamint azon élettárs, akivel az uniós polgár, az EGT vagy Svájc állampolgára valamely uniós tagállam vagy schengeni állam joga alapján bejegyzett élettársi közösségben él, és amely közösséget a fogadó uniós tagállam vagy schengeni állam joga a házassággal egyenértékűnek ismer el,
- a 21. életévüket be nem töltött vagy eltartott egyenes ági leszármazottak, beleértve a házastárs vagy a bejegyzett élettárs egyenes ági leszármazottait is,
- az eltartott egyenes ági felmenők, beleértve a házastárs vagy a bejegyzett élettárs eltartott egyenes ági felmenőit is,
- bármely egyéb, az alábbiakban felsorolt családtag, akinek beutazását és/vagy tartózkodását a nemzeti joggal összhangban kedvezően bírálták el és ezt vízummal vagy tartózkodási kártyával igazolták:
 - eltartottak,

- az uniós polgárral, az EGT vagy Svájc állampolgárával egy háztartásban élnek,
- olyan családtagok, akik súlyos egészségügyi okokból szigorúan az uniós polgár/EGT-állampolgár általi személyes gondozásra szorulnak,
- olyan élettársak, akikkel az uniós polgár/EGT-állampolgár tartós, megfelelően igazolt kapcsolatot tart fenn.

„Uniós polgár”: az Európai Unió valamely tagállamának állampolgárságával rendelkező személy.

„Harmadik ország állampolgára”: a szabad mozgás uniós jogával nem rendelkező személy

„Határőr”: olyan tisztviselő, aki a nemzeti joggal összhangban a határátkelőhelyen, az államhatáron vagy az államhatár közvetlen közelében teljesít szolgálatot, és aki az uniós és a nemzeti joggal összhangban határellenőrzési feladatokat végez.

„Határellenőrzés”: a határon végzett, határforgalom-ellenőrzésből és határőrizetből álló tevékenység, kizárólag a határ átlépésére irányuló szándék vagy átlépés esetén, minden más októl függetlenül.

„Határforgalom-ellenőrzés”: a határátkelőhelyeken végzett ellenőrzés annak megállapítására, hogy a személyek, beleértve az azok birtokában lévő közlekedési eszközöket és tárgyakat, beléptethetőek-e a schengeni államok területére, illetve elhagyhatják-e azt.

A releváns adatbázisok szisztematikus lekérdezése”: a külső határokat átlépő valamennyi személynek (a szabad mozgás uniós jogával rendelkező személyek vagy harmadik országok állampolgárai) a releváns adatbázisok határőrök általi lekérdezésével végzett ellenőrzése be- és kiutazáskor.

„Releváns adatbázis”: a külső határokat átlépő személyek tekintetében végzett szisztematikus ellenőrzés keretében a határőrök által kötelezően lekérdezendő adatbázisok. Ezek magukban foglalják a következőket:

- a Schengeni Információs Rendszer (SIS),
- az Interpol elloptott és elvesztett úti okmányokat tartalmazó adatbázisa (a továbbiakban: az SLTD-adatbázis),

- az ellopott, jogellenesen használt, elvesztett és érvénytelenített úti okmányokkal kapcsolatos információkat tartalmazó nemzeti adatbázisok.

A határőrök más nemzeti vagy Interpol-adatbázisokba is betekinhetnek.

„A releváns adatbázisok nem teljes körű lekérdezései”: a megfelelő adatbázisok olyan, kockázatelemzés alapján történő lekérdezésével végzett ellenőrzések, amelyeket kizárólag a szabad mozgás uniós jogával rendelkező bizonyos személyek tekintetében bizonyos határátkelőhelyeken hajtanak végre, eltérve a szisztematikus ellenőrzés elvétől.

„A szabad mozgás uniós jogával rendelkező személyek tekintetében végzett egyéb ellenőrzések”: a szabad mozgás uniós jogával rendelkező olyan személyek tekintetében végzett ellenőrzések, akiket nem vetnek alá a releváns adatbázisok nem teljes körű lekérdezésének, amikor a szisztematikus ellenőrzéstől átmeneti eltérést kell alkalmazni; nevezetesen az úti okmány birtokosa személyazonosságának ellenőrzése, valamint az úti okmánya érvényességének és eredetiségének ellenőrzése.

„Alapos ellenőrzés”: harmadik országbeli állampolgárok ellenőrzése.

„Elkülönített helyen történő ellenőrzés”: a megkezdett ellenőrzés folytatása, amelyet a valamennyi ellenőrzött személy ellenőrzésének helyétől („ellenőrzési pont”) elkülönített helyen végezhetnek.

„Előzetes utasinformáció (API)”: a 2004/82/EK tanácsi irányelvvel összhangban gyűjtött adatok.

„Határőrízet”: a határok őrizete a határátkelőhelyek között, valamint a határátkelőhelyeknek a hivatalos nyitvatartási időn túli őrizete, a határforgalom-ellenőrzés megkerülésének megakadályozása érdekében.

„Menedékkérő” vagy „menedékjogot kérelmező személy”: harmadik ország olyan állampolgára vagy olyan hontalan személy, akinek menedékjog iránti kérelme tárgyában még nem hoztak végleges határozatot.

„Nemzetközi védelem iránti kérelem”: harmadik ország állampolgára, illetve hontalan személy által valamely schengeni államnál előterjesztett, védelem iránti olyan kérelem, amely a menekült jogállás, illetve az oltalmazotti jogállás kérelmezéseként értelmezhető.

„Menekült”: harmadik ország olyan állampolgára vagy olyan hontalan személy, aki faji, illetőleg vallási okok, nemzeti hovatartozása, politikai meggyőződése vagy meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása miatti üldöztetéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, és nem tudja, vagy az üldöztetéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni; vagy olyan hontalan személy, aki korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti országon kívül tartózkodva a fenti okoknál fogva nem tud vagy az üldöztetéstől való félelmében nem akar oda visszatérni.

„Kiegészítő védelemre jogosult személy”: harmadik ország olyan állampolgára, illetve olyan hontalan személy, aki nem minősül menekültnek, de akivel kapcsolatban megalapozott okokból azt kell feltételezni, hogy származási országába, illetőleg hontalan személy esetében a korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti országba való visszatérése esetén a 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 15. cikke szerinti súlyos sérelem elszenvedése tényleges veszélyének lenne kitéve, és nem tudja vagy az ilyen veszélytől való félelmében nem kívánja ezen ország védelmét igénybe venni.

„Hontalan személy”: olyan személy, akit egyik állam sem tekint hatályos joga alapján állampolgárának.

„Közegészségügyi veszély”: bármely olyan betegség, amely az Egészségügyi Világszervezet Nemzetközi Egészségügyi Szabályzata szerint járvány lehetőségét rejti magában, valamint más fertőző betegségek vagy ragályos parazitás megbetegedések, ha a tagállamok állampolgáira vonatkozó védelmi rendelkezések hatálya alá tartoznak. Részletesebben lásd a közegészségügyi veszélyekre vonatkozó iránymutatásokat.

„Vízum”: valamely, a schengeni vívmányokat teljeskörűen alkalmazó schengeni állam által kiadott engedély a következőkre vonatkozóan:

a) a belső határellenőrzés nélküli térség területén bármely 180 napos időszakban 90 napot meg nem haladó tervezett tartózkodás;

b) a schengeni vívmányokat teljeskörűen alkalmazó schengeni államok repülőtereinek nemzetközi tranzitterületén történő áthaladás.

„Rövid távú tartózkodásra jogosító nemzeti vízum”: a schengeni vívmányokat még nem teljeskörűen alkalmazó schengeni állam által kiadott engedély az érintett állam területén bármely 180 napos időszakban 90 napot meg nem haladó tervezett tartózkodás céljából.

„Korlátozott területi érvényességű vízum”: a schengeni vívmányokat teljeskörűen alkalmazó egy vagy több – de nem valamennyi – schengeni állam területére érvényes vízum.

„Repülőtéri tranzitvízum”: a schengeni vívmányokat teljeskörűen alkalmazó schengeni államok egy vagy több repülőterének nemzetközi tranzitterületén történő áthaladásra jogosító vízum.

„Nemzeti repülőtéri tranzitvízum”: a schengeni vívmányokat még nem teljeskörűen alkalmazó valamely schengeni állam egy vagy több repülőterének nemzetközi tranzitterületén történő áthaladásra jogosító vízum.

„Hosszú távú tartózkodásra jogosító vízum”: a schengeni vívmányokat teljeskörűen alkalmazó schengeni államok egyike által a 265/2010/EU rendelettel, az uniós joggal vagy saját nemzeti jogával összhangban három hónapot meghaladó tartózkodásra kiadott, legfeljebb egy évig érvényes nemzeti vízum.

„A kilépésről rendelkező megállapodás kedvezményezettje”: az Egyesült Királyság azon állampolgárai és családtagjaik, akik *a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodás* második részének (A polgárok jogai) kedvezményezettjei. A kilépésről rendelkező megállapodás kedvezményezettjei a továbbiakban csak a fogadó államban gyakorolhatják a szabad mozgáshoz való jogukat, amelyet korábban uniós polgárként élveztek. A schengeni államokban (a fogadó államon kívül) való mozgás tekintetében jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárként kell őket kezelni.

Védelmi igazgatási szakterület

A tananyag főbb jogszabályi háttere

- **2/2016. (II. 25.) BM utasítás** a Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek értesítési rendjéről;
- **3/2016. (II. 25.) BM utasítás** a Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek készenlétbe helyezésének, különleges jogrendi feladatokra való felkészülésének és ellenőrzésének rendjéről;
- **17/2016. (VII. 29.) ORFK utasítás** az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv készenlétbe helyezéséről, a különleges jogrend bevezetésére történő felkészülésének szabályairól, valamint személyi állományának értesítéséről.

A személyi állomány értesítésének szabályai, gyakorlása

A személyi állomány tekintetében külön nyilatkozatban kell megjeleníteni a személyi állomány hozzájárulását az értesítéshez szükséges személyes adatok (név, lakó- vagy tartózkodási hely, vezetékes és mobil telefonszám) rögzítéséhez, melyeket csak az értesítési feladat végrehajtásához lehet felhasználni.

A személyi állomány értesítése a „SZOLGÁLATI (MUNKA-) HELYÉRE VONULJON BE!” szöveg közlésével történik. Az írásban elrendelt értesítésen fel kell tüntetni az elrendelés időpontját. A szóban, a hírközlő eszközön keresztül vagy kiértesítő útján történő értesítés megtörténtének időpontjáról kimutatást kell vezetni.

Gyakorlat elrendelése esetén a személyi állomány értesítése a „GYAKORLAT! SZOLGÁLATI (MUNKA-) HELYÉRE VONULJON BE!” szöveg közlésével történik.

A bevonulás mellőzésével végrehajtott értesítési gyakorlat az alábbi közléssel veszi kezdetét "BEVONULÁS MELLŐZÉSÉVEL VÉGREHAJTOTT ÉRTEŚÍTÉSİ GYAKORLAT!" „A SZOLGÁLATI (MUNKA-) HELYRE NEM KELL BEVONULNI!” Amennyiben az értesítési feladat gyakorlása az értesítési helyre történő bevonulás mellőzésével történik, úgy elég

nyilatkoznia arról, hogy amennyiben tényleges bevonulása válna szükségessé, abban az esetben mennyi idő alatt tudna beérkezni.

Sikertelen értesítés esetén az értesítést legalább egyszer meg kell ismételni.

Az értesítés elrendelése esetén a beérkezés normaideje maximum 6 óra, amely az elrendelés időpontjától kezdődik. A beérkezés normaidejét a 2/2016. (II. 25.) BM utasítás 20. §-ában rögzítettekre figyelemmel, a rendőri szerv vezetője - a feladat indokoltságának és jellegének függvényében - csökkentheti.

Ha a berendelt személy beérkezése a meghatározott normaidőn belül nem lehetséges, vagy az értesítésben foglaltak teljesítésében akadályoztatva van, arról haladéktalanul tájékoztatnia kell szolgálati elöljáróját vagy vezetőjét.

V.

Szolgálati jog és etika: a hivatásos szolgálati jogviszony alapvető szabályai, jogok és kötelezettségek rendszere, valamint a hivatásos állomány tagjával szembeni magatartási és etikai szabályok

Hivatásos szolgálati jogviszony létesítésének követelményei a Hszt. alapján⁵⁷

Hazánk rendőrségének **hivatásos állományába önkéntes vállalás alapján** az a **cselekvőképes, állandó magyarországi lakóhellyel rendelkező magyar állampolgár** jelentkezhet, aki legalább a **18. életévét betöltötte** és életkora a rá irányadó **öregségi nyugdíjkorhatárnál** (amely megegyezik a hivatásos szolgálat felső korhatárával) legalább **10 évvel kevesebb**.

A jelentkezés további feltétele a tervezett szolgálati beosztáshoz megfelelő **egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelményeknek**⁵⁸ való megfelelés, a tervezett beosztás ellátásához feltételként rendelt **iskolai végzettség és szakmai képzettség**⁵⁹ közokirattal történő igazolása, valamint a Nemzeti Védelmi Szolgálat **kifogástalan életvitelt** megállapító határozata.

⁵⁷ Felhasznált forrásanyag: Tananyag a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvényhez. Belügyminisztérium 2016. június

⁵⁸ Az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelményeket a 57/2009. (X. 30.) IRM-ÖM-PTNM együttes rendelet az egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, közalkalmazotti és köztisztviselői munkaköri egészségi alkalmasságáról, a szolgálat-, illetve keresőképtelenség megállapításáról, valamint az egészségügyi alapellátásról tartalmazza. Forrás: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a0900057.irm internetes oldal tartalma, a letöltés ideje: 2017. január 11.

⁵⁹ A Hszt. végrehajtási rendeleteként kiadott, a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálati beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges követelményekről szóló 30/2015. (VI. 16.) BM rendelet és annak 9-es számú melléklete tartalmazza az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervnél, a belső bűnmegelőzési és büntelődítési feladatokat ellátó szervnél és a terrorizmust elhárító szervnél rendszeresített szolgálati beosztások képesítési követelményeit. Forrás: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1500030.BM#lbj83id58b7 internetes oldal tartalma, a letöltés ideje: 2017. január 11.

A jelentkezőnek írásban kell elfogadnia **egyres alapvető jogainak korlátozását**, a hivatásos szolgálati jogviszonyból fakadó kötelezettségek és elvárások tudomásulvételét, valamint hozzá kell járulnia a szolgálati viszony fennállása alatt kifogástalan életvitele ellenőrzéséhez, illetve jogszerű szolgálat ellátásának ellenőrzésére szolgáló **megbízhatósági vizsgálat** tudta és beleegyezése nélkül történő lefolytatásához.

A szolgálati viszony hivatásos állományba történő kinevezéssel és annak elfogadásával határozatlan, vagy határozott időre – legfeljebb **12 hónap**, meg nem hosszabbítható **próbaidő** kikötésével - jön létre. Az állományba tervezett személy kinevezésekor esküt köteles tenni.

A hivatásos állomány tagja részére legkésőbb a szolgálatának megkezdésekor a kinevezési okmányát, munkaköri leírását át kell adni, tájékoztatni szükséges a szolgálatteljesítés rendjéről, és a szolgálat biztonságos ellátásához szükséges munkavédelmi szabályokról.

A hivatásos állományba vételre lehetőség van közszolgálati, közalkalmazotti, igazságügyi alkalmazotti jogviszonyból és a Magyar Honvédség hivatásos katonai állományából történő áthelyezéssel, továbbá visszavétel jogcímén.

Szolgálati viszony – más egyéb feltételek konjunktív teljesülése mellett – azzal létesíthető⁶⁰, aki rendelkezik a jogszabályban meghatározott iskolai végzettséggel és szakképzettséggel.

A hivatásos szolgálati jogviszony alapvető szabályai, jogok és kötelezettségek rendszere a Hszt. alapján⁶¹

A szolgálati jogviszonyra vonatkozó alapelvek:

- 1) az együttműködési kötelezettség,**
- 2) a joggal való visszaélés tilalma,**
- 3) az egyenlő bánásmód követelménye,**
- 4) a jognyilatkozatok megtétele,**
- 5) a szolgálati viszonnal kapcsolatos igény elévülése.**

⁶⁰ A Hszt. 33. § (1) b) pontban megfogalmazottak alapján

⁶¹ A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvényhez kiadott Tananyag II. Fejezet, 14-19. oldal, Budapest, Belügyminisztérium, 2015. június.

A szolgálati jogviszony jellege:

A szolgálati viszony az állam nevében eljáró rendvédelmi szerv és a hivatásos állomány tagja között létrejött **különleges közszolgálati jogviszony, amelyben mindkét felet a sajátos szolgálati körülményeknek megfelelő, a Hszt-ben és más jogszabályokban meghatározott kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg.**

A többletkötelezettségeket jelzi, hogy **a hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó kötelmeit**, a rendvédelmi szerv rendeltetés szerinti feladatainak megvalósítása érdekében:

- 1) önkéntes vállalás alapján,**
- 2) élethivatásként,**
- 3) szigorú függelmi rendben,**
- 4) életének és testi épségének kockáztatásával,**
- 5) egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti.**

A rendvédelmi szerv e vállalásért cserébe köteles biztosítani:

- **a kötelezettségek teljesítéséhez szükséges feltételeket,**
- **a törvényben megállapított díjazást, juttatásokat és kedvezményeket.**

Az alapvető jogok korlátozása

Magyarország Alaptörvénye alapján az alapvető jog, más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, **a feltétlenül szükséges mértékben**, az elérni kívánt céllal arányosan, **az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.**

A szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztása: a hivatásos állomány tagja kötelezhető arra, hogy:

- szolgálatteljesítési időn kívüli elérhetőségét bejelentse,
- a tartózkodási helyéről a szolgálati előljárót tájékoztassa,
- szolgálatképes állapotát fenntartsa,
- a külföldre utazását szolgálati előljárójának bejelentse.

A hivatásos állomány tagját a tartózkodási helyéről – szabadsága ideje alatt is – a szolgálati előjáró szolgálatteljesítési helyére visszarendelheti, feltéve, hogy a visszarendelés által okozott jog-, vagy érdeksérelem arányban áll a szolgálati feladat végrehajtásával.

A véleménynyilvánítás szabadsága: a kiadott parancsot, intézkedést a hivatásos állomány tagja fő szabályként nem bírálhatja, arról véleményt nem mondhat, a szolgálati rendet és a fegyelmet veszélyeztető sajtótermék előállítását, terjesztését, ilyen tartalmú plakát kifüggesztését nem megengedett. A rendőr nyilvános szereplésével kapcsolatos szabályok a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 73. címében, míg a hivatásos állomány tagjának az internetes felületen a hivatásos állományba tartozására vonatkozó adatok nyilvánosságra hozatalának szabályozására a 11/2015. (VII. 10.) ORFK utasításban került sor.

Gyülekezési jog: szolgálati helyen gyülekezési jog hatálya alá tartozó nyilvános rendezvény csak az állományilletékes parancsnok engedélyével tartható. A Hszt. tartalmazza azokat az eseteket, amikor ilyen engedély nem adható, továbbá meghatározza az ilyen rendezvényeken az egyenruha viselésének szabályait.

Egyesülési jog: az egyesülési jog korlátozásával kapcsolatos szabályok:

- 1) az érdekképviselői szervek létrehozása, az azokhoz történő csatlakozás (Hszt-ben meghatározott kivétellel) biztosított,
- 2) az érdekképviselői szervek (Hszt-ben meghatározott kivétellel) szabadon működhetnek, és gyakorolhatják jogosítványukat,
- 3) az érdekképviselői szervek sztrájkot nem szervezhetnek,
- 4) a hivatásos állomány tagja nem csatlakozhat olyan szervezethez, amelynek tevékenysége a rendvédelmi szerv feladataival ellentétes, ennek megsértése esetén magatartása fegyelmi eljárás keretében vizsgálendő,
- 5) a hivatásos állomány tagja köteles a hivatásával össze nem függő civil szervezettel fennálló, illetve létesülő tagsági viszonyát előzetesen bejelenteni, a tagsági viszony létesítése vagy fenntartása (indokolással) megtiltható.

Az anyanyelv használata: a rendvédelmi szerveknél a szolgálati érintkezés nyelve a magyar, amely korlátozáson túl a hivatásos állomány tagja anyanyelvét szabadon használhatja.

Választójog: a hivatásos állomány tagja nem lehet országgyűlési, európai parlamenti, önkormányzati vagy kisebbségi önkormányzati képviselő, illetve főpolgármester, polgármester, alpolgármester. A jelöltként történt nyilvántartásba vétel, a jelöltségtől való visszalépés, illetve a megválasztás vagy annak elmaradása továbbra is bejelentési kötelezettség alá esik. A jelöltség ideje alatt a hivatásos állomány tagjának szolgálati viszonya szünetel. A Hszt. garanciális jelleggel rögzíti, hogy a választásokon, népszavazáson történő szavazás lehetőségét a hivatásos állomány tagja részére biztosítani kell.

A munka és foglalkozás szabad megválasztása:

- polgári szakképzettség gyakorolható,
- más kereső tevékenység pedig a Hszt. 109. §-ban megfogalmazott összeférhetlenségi és bejelentési szabályok szerint folytatható.

A tulajdonjog gyakorlásának korlátozása: az országos rendőrfőkapitány vagy az állományilletékes parancsnok munkabiztonsági okból, vagy a szolgálatellátás rendjének fenntartása és ellenőrizhetősége érdekében megtilthatja, hogy a hivatásos állomány tagja a szolgálatban:

- magáncélú telekommunikációs eszközöket,
- a tízezer forintot vagy ennek megfelelő összegű külföldi fizetőeszközt meghaladó készpénzt,
- a bankkártya kivételével készpénz-helyettesítő fizetési eszközt magánál tartson,
- továbbá korlátozhatja a magáncélú telekommunikációs eszközöknek a szolgálatellátás során történő használatát.

Ha a hivatásos állomány, korlátozással érintett tagja esetében olyan egyedi méltánylást érdemlő körülmény merül fel, amely miatt indokolt biztosítani a hivatásos állomány tagjának a magáncélú telekommunikációs eszköz útján történő elérhetőségét, azt a hivatásos állomány tagjának erre irányuló írásbeli kérelmére, a szolgálati előjárója meghatározott időszakra írásban engedélyezheti.

A rendőrrel szembeni követelmények⁶²

Általános követelmény a rendőrrel, a rendőrtiszttel, a vezetővel szemben, hogy beosztásához igazodóan **közjogi ismeretei teljes körűek legyenek** a magyar jogrendszer tagozódásáról, a jogforrások hierarchiájáról, legyen képes abban elhelyezni és jellemezni az egyes jogforrásokat. Értse a jogalkotás helyét, szerepét és folyamatát, a jogalkalmazás alapjait, általános elveit. Értelmezni tudja az alapvető jogok katalógusát, az egyes jogok tartalmi elemeit, érvényesülésük garanciáit, valamint az Alaptörvényben nevesített alapvető kötelességek rendszerét.

Ismerje a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai alapvető jogainak törvényi korlátait, a közigazgatás, mint végrehajtó-rendelkező tevékenység rendeltetését és feladatait az állami funkciók rendszerében.

Ismerje a büntetőjog fogalmát, feladatait és alapelveit, az általános törvényi tényállás elemeit. Legyen képes meghatározni a bűncselekmény stádiumait és megkülönböztetni az egyes elkövetői kategóriákat, továbbá a helyszíni bírságolás lényegi elemeit, az objektív felelősség alkalmazásának szabályait.

Rendelkezzen átfogó ismeretekkel a szabálysértésekre vonatkozó általános anyagi jogi rendelkezésekről, a szabálysértési felelősségre vonás feltételeiről, valamint a szankciórendszerről. Ismerje a szabálysértési eljárás menetét, a szabálysértési hatóságokat, az eljárásban alkalmazható kényszerintézkedéseket, továbbá a jogorvoslati és a végrehajtási rendszer lényegi elemeit.

Ismerje az Európai Unió jogrendjét, valamint a schengeni joganyag elemeit, a szabályozás megjelenési formáit, az Európai Unió migrációs és menekültügyi politikáját. Értse a schengeni határellenőrzési rendszer lényegét, a kompenzációs intézkedéseket, valamint a rendőri együttműködés főbb elemeit.

A rendőrnek **alkalmasnak kell lennie** a társszervek azonos vagy hasonló munkakörben lévő munkatársaival a kommunikációra és az együttműködésre. Ismernie kell a rendészetre jellemző irányítási, felügyeleti, ellenőrzési és vezetési folyamatokat, valamint képesnek kell lennie ezek viszonyrendszerének beazonosítására.

⁶² Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve 34-38. oldal 3.2 pont, Második, bővített kiadás, Budapest, 2016.

Legyen képes a rendészeti szervezési és vezetési ismeretek alkalmazására, és ismerje a rendőrségi szervek működéséhez szükséges alapvető ellenőrzési, humán, egészségügyi-pszichológiai, gazdasági-pénzügyi, műszaki, technikai, informatikai és hivatali igazgatási tudnivalókat.

A rendőrrel szembeni követelményrendszer főbb tartalmi elemei

Minőségi munkavégzés, felelősségvállalás és professzionalizmus

Alapvető elvárás, hogy szakmai és általános ismereteit, jártasságait, készségeit és képességeit folyamatosan fejlessze, munkáját szakszerűen és színvonalasan lássa el. A hatékonyság és eredményesség javítása érdekében kezdeményezően lépjen fel, munkáját hassa át a professzionalizmus. Vállaljon felelősséget tevékenységéért, döntéseiért, valamint fogadja el és tegye magáévá – a szervezeti célkitűzések napi végrehajtása során is – a minőségi munkavégzés követelményrendszerét. A változó környezethez való sikeres alkalmazkodás érdekében legyen nyitott az újdonságok befogadására, azok alkalmazására.

A testületi szellem erősítése, motiváltság, együttműködés, törődés a munkatársakkal

Alapvető követelmény a rendőri szervre jellemző hierarchikus viszonyrendszerhez igazodó, jó munkatársi kapcsolatok kiépítése és fenntartása, a közös célok eléréséért segítőkészséggel párosuló, folyamatos együttműködés, a kollegialitás, illetve a bajtársiasság megteremtése.

A megbízhatóság, az elkötelezettség, a lojalitás és a társadalmi elfogadottság erősítése

A hivatásos állomány tagja fegyelmezett és etikus munkavégzéssel, illetve az általánosan elfogadott normák szerinti életvitellel járuljon hozzá a Rendőrség jó hírnevének öregbítéséhez, értékeinek megismertetéséhez és tudatos közvetítéséhez. A rá bízott javakkal, értékekkel, eszközökkel, a megismert szakmai fogásokkal, módszerekkel, információkkal a „jó gazda gondosságával” járjon el. Munkaidejét hatékonyan, értékteremtésre és eredményességre törekedve, a minőségi és a mennyiségi elvárásoknak eleget téve, lelkiismeretesen, aktív munkavégzéssel töltse ki. Tekintse tevékenységét olyan hivatásnak, amely nélkülözhetetlen szolgáltatást nyújt a társadalom egészének és az egyes polgárnak. A tisztesség, a gondosság és a jóhiszeműség szerint járjon el, legyen tudatában hivatása társadalmi szerepe, elvégzendő feladatai fontosságának, felelőssége súlyának.

Az állampolgár szolgálata, a törvényesség és a tisztesség követelménye

Tevékenysége során érvényesüljön a szolgáltató jelleg, kapjon megfelelő hangsúlyt a köz szolgálata. Munkáját, mint szolgálatot, a Rendőrség feladatrendszerének szem előtt tartása mellett, a köz és az egyes polgár érdekeinek, jogainak és igényeinek figyelembevételével lássa el. Alapvető követelmény, hogy a hivatásos állomány tagjaként az Alaptörvényben, a jogszabályokban és a közjogi szervezetszabályozó eszközökben foglaltaknak megfelelően éljen és dolgozzon.

A magánélettel és a megjelenéssel kapcsolatos követelmények

A rendőr külső megjelenése legyen alkalomhoz illő, egyenruha-viselete előírászerű és tiszteletet parancsoló, polgári ruházata pedig rendezett és tiszta. Öltözködésében kerülje a szélsőségeket, munkahelyén, környezetében tartson rendet és tisztaságot. Tekintse személyes ügynek önmaga és munkatársai egészségének, biztonságának, valamint az élő és a természetes környezet állapotának védelmét. Életvitelével vívja ki környezete tiszteletét és megbecsülését. Ne adjon okot tisztességében való kételkedésre, a társadalom rosszállására, baráti körét úgy válassza meg, illetve kapcsolatrendszerét úgy alakítsa ki, hogy a szolgálati helyén vállalt kötelezettségeivel, esküjével ne kerülhessen szembe, továbbá ne alakulhasson ki elvtelen, törvénybe ütköző elkötelezettségi, függőségi helyzet.

A rendőr mindig legyen figyelemmel arra, hogy a polgárok személyén, életvitelén keresztül a Rendőrség tevékenységét is megítélik, szabadidejében ne folytasson munkájához, szolgálatához méltatlan tevékenységeket. Tartózkodni kell minden félreérthető és félrevezető, a munkahelyi feladataival összefüggő – írásban vagy szóban tett – nyilatkozattól és információadástól, a „jóléti hírtelenség” látszatának keltésétől, valamint a belső, szolgálati jellegű nehézségek, problémák, kapcsolatrendszerek, információk, adatok szükségtelen részletezésétől. Személyes és családi pénzügyei legyenek rendezettek, életvitele álljon összhangban vagyoni, jövedelmi helyzetével, mindenkori jövedelme és teherbíró képessége alapján vállaljon anyagi terheket.

A polgárokkal való érintkezés követelményei

A rendőr hivatalos eljárása során tegyen eleget annak az elvárásnak, miszerint a társadalom védelme érdekében igénybe vett legitim erőszak alkalmazása során a jogsértő polgárok sem veszíthetik el emberi méltóságukat. Oltalmazza a fogvatartottak személyét és egészségét,

biztosítsa részükre a védelem jogát, a hozzátartozókkal való kapcsolattartás – előírások szerinti – elősegítését.

Szolgálati munkáját a törvényesség, a szakszerűség, a tárgyyszerűség, a pontosság, a gyorsaság és a határidők pontos betartása jellemezze. A rendőr legyen udvarias, türelmes, részrehajlástól és előítéletektől mentes, ugyanakkor következetes és határozott. A jogszabályok által biztosított hatalommal, befolyással semmilyen körülmények között ne éljen vissza. Törekedjen a polgárok gondjainak, problémáinak megoldására még abban az esetben is, ha ez nem lenne munkaköri kötelessége.

A rendőr a munkája során kezelt nyilvántartások adatait csak jogszabályokban meghatározott célra és módon használhatja fel. Titoktartási kötelezettsége kiterjed minden olyan ismeretanyagra, amely szolgálati tevékenysége során, illetve hivatásával összefüggésben jutott tudomására, különösen a hivatásával összefüggő bizalmas adatnak minősülő információkra, a szerv működésére, szervezetére, tevékenységére vonatkozó, jogszabályokban nem szereplő előírásokra, ismeretekre.

Az összeférhetlenséggel kapcsolatos követelmények

A rendőr tartsa be a Hszt. összeférhetlenséggel kapcsolatos rendelkezéseit, és tartózkodjon attól, hogy munkahelyén, szolgálati, hivatali tevékenységében, megjelenésében és megnyilvánulásaiban kifejezésre juttassa párthoz, egyéb politikai szervezethez kötődését, szimpátiáját. Beosztását, hatáskörét saját, családja vagy más személy anyagi, egzisztenciális, illetve erkölcsi érdekeinek előremozdítására nem használhatja fel.

A véleménynyilvánítás

A rendőr – a törvényben meghatározott esetet kivéve – nem bírálhatja a részére kiadott parancsot, intézkedést, arról a jog- és érdekérvényesítő tevékenysége körén kívül véleményt nem mondhat, nem tehet a szolgálati rendet és fegyelmet sértő nyilatkozatot, továbbá nem nyilváníthat magánvéleményt a sajtónyilvánosság igénybevételével hivatalos eljárásban. Nem állíthat elő és nem terjeszthet a szolgálati rendet és a fegyelmet veszélyeztető sajtóterméket, ilyen tartalmú plakátot, hirdetményt vagy emblémát nem függeszthet ki.

A hivatásos állomány tagja az internetes felületen magánszemélyként való megnyilvánulásakor és magánvélemény nyilvánításakor a hivatásos állományba tartozására vonatkozó adatot nem hozhat nyilvánosságra.

A rendőr által betartandó etikai normák⁶³

A Rendőrség hivatásos állományú tagjai szolgálati viszonyát sajátos közjogi helyzet jellemzi a tágabb költségvetési szféra foglalkoztatás-jogi rendszerében. Tevékenységüket elsősorban jogszabályok és közjogi szervezetszabályozó eszközök határozzák meg. Funkciójukból, feladatrendszerükből adódóan a társadalom – indokoltan – az átlagosnál magasabb szintű erkölcsiséget vár el. Azért, hogy az érintettek – minden vonatkozásban – eleget tudjanak tenni a társadalom által támasztott követelményeknek, valamint hivatásuk jó színvonalú teljesítésének, indokolt meghatározni a rájuk vonatkozó, illetve az általuk betartandó etikai alapelveket. Az etikai alapelvekben összefoglalt normarendszer betartását meghatározóan az érintett szervezetek szervezeti kultúrája, morálja, szakmai és emberi lelkiismerete valósítja meg.

A hivatásetikai alapelvek általános célja

Az alapelvek célja összefoglalni és meghatározni mindazon magatartási és viselkedési normákat, amelyek:

- morális alapot kínálnak a fokozott igénybevétellel járó közszolgálat ellátásához, a hivatástudat, a bajtársiasság, a segítőkészség, a testületi kötődés kialakulásához, illetve elmélyítéséhez,
- segítséget nyújtanak a helyes döntések, állásfoglalások kialakításához, az érintett szervek eredményes működésének biztosításához, ezen keresztül pedig tekintélyük megőrzéséhez, illetve folyamatos emeléséhez,
- megfelelő támpontokat, útmutatásokat adnak a beosztottnak és vezetőiknek az etikailag kifogásolható magatartások, az erősítendő, illetőleg a szankcionálandó cselekedetek felismeréséhez, azok pártatlan megítéléséhez és minősítéséhez,
- tartalmazzák mindazon előírásokat, követelményeket, amelyek zsinórmértékül szolgálnak az érintettek számára munkahelyi és magánéleti kapcsolatrendszerük működtetéséhez, továbbá a munkahelyen és a magánszférában elvárható életvitel kialakításához, problémáik megoldásához, illetve konfliktusaik kezeléséhez.

⁶³ Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve 38-41. oldal 3.3 pont, Második, bővített kiadás, Budapest, 2016.

A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei

A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei a **hivatásos állomány tagjai** tekintetében különösen:

- 1) a **hűség,**
- 2) a **nemzeti érdek előnyben részesítése,**
- 3) a **méltóság és a tisztesség,**
- 4) **az előítéletektől való mentesség,**
- 5) a **pártatlanság,**
- 6) a **felelősségtudat,**
- 7) a **szakszerűség,**
- 8) **az együttműködés és**
- 9) **az arányosság.**

A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei a **rendvédelmi szerv közalkalmazottai** tekintetében különösen:

- 1) **az elkötelezettség,**
- 2) a **nemzeti érdek előnyben részesítése,**
- 3) a **tisztesség,**
- 4) **az előítéletektől való mentesség és**
- 5) **az együttműködés.**

Mindezekon túlmenően **vezetői beosztást betöltőkkel és a közalkalmazotti jogviszonyban álló vezetőkkel szemben támasztott további etikai alapelv:**

- a **példamutatás,**
- a **szakmai szempontok érvényesítése és**
- a **számonkérési kötelezettség.**

A Rendőri Hivatás Etikai Kódexe⁶⁴

2007. július 4-én került kiadásra a Rendőri Hivatás Etikai Kódexe, mely azon etikai alapszabályokat tartalmazza, amelyek igazodnak a rendőr különleges közszolgálati hivatásának alapkövetelményeihez, és annak kötelező jogi előírásaival együtt, egymást erősítve érvényesülhetnek. Célja, hogy erkölcsi iránymutatásul szolgáljon mind a szolgálatban, mind a szolgálaton kívül tanúsítandó magatartások tekintetében, morális alapot biztosítson a felmerülő

⁶⁴ Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve 39. oldal, Második, bővített kiadás, Budapest, 2016.

szakmai döntésekhez, egyben megfelelő védelmet nyújtson mindazok számára, akik normakövető módon járnak el, továbbá mértékül szolgáljon a kifogásolható, a hivatáshoz nem méltó magatartások felismeréséhez, az alábbi tartalommal.

A köz szolgálatáról és a testülethez tartozásról

A rendőr szolgálatát a törvényekben kifejeződő társadalmi akaratnak megfelelően, a köz érdekében, a társadalom által biztosított lehetőségek között látja el. Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie. Hivatását az előírások és a vezetők utasításainak betartásával, az esküjében foglaltak szerint gyakorolja, tudása legjavát nyújtja. Cselekedeteivel erősíti a testület belső egységét és a szervezet jó hírnevét.

A tisztességről

A rendőr becsületes, fegyelmezett, kötelességtudó, visszautasít minden olyan tartalmú nyílt vagy burkolt kérést, amely az előírásoktól való eltérésre irányul. Elutasítja a korrupciót, annak valamennyi formája ellen fellép. Elutasít minden olyan ajándékot, előnyt vagy szívességet, ami alkalmas lehet elfogulatlanságának kétségbevonására. Rendőri mivoltát, a tudomására jutott információkat jogtalan előny szerzésére, hátrány okozására nem használja, annak még a látszatát is elkerüli.

Az erőszakról

A rendőr erőszakot kivételesen, kizárólag a törvényes cél elérése érdekében, jogszerű formában és szükséges mértékben alkalmaz, törekszik a következmények mérséklésére. Kerüli a hatalmaskodást és az önkényes erőszak minden formáját.

A hátrányos megkülönböztetés tilalmáról

A rendőr elismeri és védi az emberi méltóságot, tiszteletben tartja az emberi és a személyiségi jogokat. Elfogulatlanul jár el nemre, korra, állampolgárságra, etnikai hovatartozásra, vallási és politikai meggyőződésre, társadalmi és vagyoni helyzetre tekintet nélkül.

Az emberségről és a segítségnyújtásról

A rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit előítéletektől és indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz kínzást, könyörtelen, embertelen vagy megalázó bánásmódot és ezt

mástól sem túri el. Empátiával fordul embertársai felé, védelmet és segítséget nyújt a rászorulóknak.

A bajtársiasságról

A rendőr együttműködik munkatársaival, velük kulturáltan, a kölcsönös tisztelet és megbecsülés szellemében érintkezik. Önzetlen támogatást nyújt, a problémák megoldását elősegítő légkör kialakítására törekszik. Tudását, gyakorlati tapasztalatait megosztja munkatársaival. Áldozatkészen védi társai életét, testi épségét, óvja jó hírnevüket. Követi a jó példával előjárókat, elítéli az erkölcstelen magatartást tanúsítókat.

A felelősségről

A rendőr szolgálati feladatai végrehajtásáért, döntéseiért jogi, erkölcsi és anyagi értelemben is felelősséggel tartozik. Döntési, cselekvési kötelezettségét mindenkor késedelem nélkül, aktívan vállalja, a felelősséget másra alaptalanul nem hárítja át. Hibás döntései következményeit lehetőségei szerint orvosolja. Tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.

A munka minőségéről

A rendőr jól ismeri a tevékenységét szabályozó előírásokat, munkáját lelkiismeretesen, magas színvonalon, törvényesen, szakszerűen, hatékonyan végzi. Bővíti szakmai ismereteit, fejleszti képességeit. Az elkövetett hibák elemzésével mindent megtesz azért, hogy azok ne ismétlődjenek meg.

Az információról

A rendőr betartja a titok- és adatvédelmi rendelkezéseket, szolgálatban és a magánéletben egyaránt. Kerül minden olyan megnyilvánulást, ami a szervezetről, annak tevékenységéről, feladatairól, valamint tagjairól félreérthető, félrevezető vagy szükségtelen információk nyilvánosságra jutását teszi lehetővé.

A megjelenésről

A rendőr megjelenésével is emeli a testület társadalmi megbecsültségét, tiszteletet és bizalmat ébreszt. Egyenruhája és polgári öltözéke tiszta, rendezett. Munkahelyén kerüli a szélsőséges, kihívó, alkalomhoz nem illő viseletet, rendben és tisztán tartja környezetét.

A vezetőkről

A vezető tiszteletben tartja beosztottjai emberi méltóságát, gondoskodik róluk, megbecsüléssel és részrehajlás nélkül irányítja őket. Személyes példamutatásával is ösztönzi munkatársait, igényli és meghallgatja véleményüket, tanácsaival és iránymutatásaival segíti a munkavégzést. Betartja és betartatja a törvényeket, magas szintű követelményeket támaszt.

A szolgálaton kívüli magatartásról

A rendőr magánéletében is példamutató, nem sérti a közerkölcs és a jó ízlés szabályait. Lehetőségei szerint kiegyensúlyozott magánélet megteremtésére törekszik. Szabadidejében nem folytat olyan tevékenységet, amely hivatásával összeegyeztethetetlen. Úgy alakítja kapcsolatrendszerét, hogy ne kerüljön szolgálati jogosultságaival és kötelezettségeivel ellentétes függőségi helyzetbe.

A közbizalomról

A Rendőrség működéséhez a közbizalom elengedhetetlenül szükséges, ezért különösen károsnak tekinthetők azok a szolgálaton kívüli cselekmények, amelyek azt veszélyeztetik.

A közbizalom súlyos veszélyeztetésére alkalmas magatartásnak tekinthető különösen:

- 1) ha a rendőr szándékos vagy súlyos következménnyel járó gondatlan bűncselekményt követ el,
- 2) ha tulajdon elleni szabálysértést követ el,
- 3) ha felettese felhívása ellenére olyan szerencsejátékot folytat, amely miatt súlyos anyagi függősége alakult ki,
- 4) ha botrányos életvezetése vagy italozó életmódja miatt személyes tekintélyét környezetében elvesztette,
- 5) ha kábítószer fogyaszt,
- 6) ha bűnöző életmódot folytató személlyel nem szolgálati célú, elvtelen kapcsolatot tart fenn,
- 7) ha nyilvánvalóan jogellenes szervezet rendezvényein rendszeresen megjelenik vagy annak tevékenységében részt vesz.

A Magyar Rendvédelmi Kar (a továbbiakban: MRK) megalkotta a hivatásetikai részletszabályokat, és kialakította az etikai eljárás rendszerét. Az MRK etikai vétség gyanúja esetén tagja ellen etikai eljárást folytat le. Etikai vétséget követ el az, aki megszegi a rendvédelmi hivatás etikai alapelveit, a Rendvédelmi Hivatásetikai Kódexnek a rendvédelmi szerv hivatásos állományára vonatkozó előírásait, valamint az Alapszabály vagy az Etikai

Eljárási Szabályzat rendelkezéseit. Az etikai eljárás eredményeként az MRK a szolgálati viszonyban álló taggal szemben fegyelmi eljárást kezdeményez a fegyelmi jogkör gyakorlójánál, illetve javaslatot tehet az állományilletékes parancsnoknak a kifogástalan életvitel ellenőrzésének kezdeményezésére, figyelmeztetést vagy megrovást alkalmaz, továbbá lehetősége van az eljárás megszüntetésére is.⁶⁵

A rendőri korrupció

A rendőri korrupció fogalma⁶⁶

A korrupció értelmezhető a hatályos jogi szabályozás irányából, mivel a hétköznapjainkat is gyakran átszövő társadalmi jelenség alapvetően jogi kategóriába tartozó magatartás. Normatív értelemben a korrupció azon tényállások összessége, amelyeket a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) XXVII. fejezete sorol fel a „*Korrupciós bűncselekmények*” címszó alatt (*kriminális korrupció*). Ezek közül a vesztegetést; a vesztegetés elfogadását; a hivatali vesztegetést; a hivatali vesztegetés elfogadását; a vesztegetést bírósági, vagy hatósági eljárásban; a vesztegetés elfogadását bírósági vagy hatósági eljárásban, valamint a korrupciós bűncselekmény feljelentésének elmulasztását gyűjtőnévként *vesztegetésként*, a befolyás vásárlását, valamint a befolyással üzérkedést gyűjtőnévként *befolyással üzérkedésként* használja a korrupcióval foglalkozó szakirodalom. Tágabb értelmezésben – a szakirodalom, valamint az egységes ügyészi és bírói gyakorlat szerint – a Btk. XXVIII. fejezetében a „*Hivatali bűncselekmények*” között nevesített *hivatali visszaélést* is a korrupciós jellegű bűncselekmények közé soroljuk.

A Btk-ban nevesített korrupciós cselekmények, amelyeket a törvényalkotó büntetni rendel:

- 1) (gazdasági) vesztegetés (Btk. 290. §),
- 2) vesztegetés elfogadása (Btk. 291. §),
- 3) hivatali vesztegetés (Btk. 293. §),
- 4) hivatali vesztegetés elfogadása (Btk. 294. §),
- 5) vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban (Btk. 295. §),

⁶⁵ Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve 41. oldal, Második, bővített kiadás, Budapest, 2016.

⁶⁶ Kardos Sándor István: A rendőri jogsértések között jelentkező korrupció megvalósulási körülményeinek, tendenciáinak vizsgálata a beosztotti állomány körében. Doktori (PhD) értekezés. NKE Hadtudományi Doktori Iskola. Budapest, 2016., és Kardos Sándor István: A rendőri korrupció fogalmi meghatározásának és mérhetőségének problémái. Műszaki Katonai Közlöny. XXIV. évfolyam 1. szám. Budapest, 2014. ISSN 2063-4986 pp. 183-200. URL: http://www.hhk.uni-nke.hu/downloads/kiadvanyok/mkk.uni-nke.hu/veglegespdf2014_1sz/16%20Korr.%20fogalma,%20merese.pdf.

- 6) vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban (Btk. 296. §),
- 7) vesztegetés feljelentésének elmulasztása (2015. július 1-i hatállyal az egyes büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi LXXXVI. törvény 37. § g) pont),
- 8) befolyás vásárlása (2015. VII. 1-én 298. §),
- 9) befolyással üzérkedés (Btk. 299. §),
- 10) korrupciós bűncselekmény feljelentésének elmulasztása (Btk. 300. §).

Kijelenthető, hogy a rendőri korrupció fogalma nem írható le olyan egységes megfogalmazással, mint egy matematikai képlet. Ennek okai ott keresendők, hogy az ilyen jellegű cselekmények nagyon összetettek, sokszínűek, a cselekmény nem fogalmazható meg teljesen objektíven. A rendőrség szolgálati ágainak sokszínűsége miatt a rendőri korrupciónak számtalan megjelenése, színtere lehet, sőt a korrupciós jellegű magatartások a szolgálattól függetlenül is megvalósulhatnak. Ezen körülmények alapján a rejtve maradt, látens esetek nagysága, száma megbecsülhetetlen, csupán annyit lehet kijelenteni, hogy a látencia e magatartás elengedhetetlen összetevője.

Korrupció gyanúja esetén szükséges vezetői intézkedések⁶⁷

A Rendőrség működésének hatékonysága, szakszerűsége és törvényessége tekintetében kiemelkedő feladat a rendőri korrupció elleni határozott fellépés. Azonban nemcsak a bűncselekmények elleni fellépés a fontos, hanem minden olyan elvtelen rendőri szabályszegés üldözendő, amely konkrét bűncselekmény előszobája, melegágya lehet.

Rendőri korrupcióról akkor beszélhetünk, ha a rendőr akár önös (általában anyagi) érdekből olyan lépéseket tesz, melyek ellentétesek a Rendőrség társadalmi feladatával és erkölcsi értékeivel. Ez azt jelenti, hogy a rendőr anyagi, politikai vagy természetbeni előnyért cserébe eltekint valamely eljárástól. Súlyosabb esetekben a rendőr maga is cselekvő részesévé válik.

Nagyon fontos kiemelni azt, hogy a rendőri korrupció elleni fellépés nem kezelhető önállóan, különválasztva a mindennapi feladatoktól. A korrupció elleni küzdelem a parancsnokok napi munkavégzésének részét kell, hogy képezze, még hozzá a fegyelemkezelő munka szerves elemeként. A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy könnyebben üti fel a fejét a korrupció azokon a szolgálati helyeken, ahol az állomány fegyelmi helyzete – a parancsnoki fegyelemkezelő munka hiányosságai következtében – az elvártnál alacsonyabb szintű.

⁶⁷ Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve 162-166. oldal, 6.1 pont, Második, bővített kiadás, Budapest, 2016.

A folyamatos, megfelelő szintű parancsnoki kontroll hiánya a jogsértések kialakulásának, elszaporodásának egyik előidéző körülménye.

A Rendőrség különböző szolgálati ágainak, szolgálatainak, szakszolgálatainak korrupciós érintettsége eltérő. Azon területeken, ahol a munkavégzés nem kapcsolódik közvetlenül az állampolgárokhoz, a **korrupciós veszélyeztetettség** alacsony (humánigazgatási, hivatali, ügyeleti szakterület). Ezzel szemben a legerőteljesebb korrupciós kockázat ott jelentkezik, ahol gyakori a kontaktus az állampolgárral, és a rendőr hatalmi pozícióban lép fel. Ennél fogva elsősorban a határrendészeti és a közlekedésrendészeti szolgálati ág veszélyeztetett, de a korrupciós veszélyeztetettség a közrendvédelmi és bűnügyi szakterületen is számottevő.

A rendőri korrupció megelőzése

A rendőri korrupciós cselekmények és jelenségek elleni eredményes fellépés, a korrupció visszaszorítása és az állomány általános fegyelmi helyzetének javítása érdekében elsősorban a megelőzésre kell helyezni a hangsúlyt. Ebben minden parancsnoknak kiemelkedő feladata és felelőssége van.

A jelenleg hatályban lévő, **a rendőri korrupciós cselekmények megelőzésével és visszaszorításával kapcsolatos feladatokról szóló 20/2013. (V. 17.) ORFK utasítás** (a továbbiakban: Utasítás) konkrét feladatokat határoz meg a megelőzés vonatkozásában. Az Utasítás tételes ismertetésétől eltekintve a jelentősebb rendelkezések az alábbiakban összegezhetők:

Az Utasítás 6. pontja előírja, hogy: *„A vezetők kötelesek folyamatosan figyelemmel kísérni a beosztottak aktuális gondjait, esetleges anyagi vagy egyéb magánéleti problémáit, és a parancsnoki gondoskodás elvének megfelelően, a jogszabályi keretek között kötelesek megadni az elvárható és szükséges segítséget a beosztott részére.”* A parancsnokokkal szemben fontos elvárás, hogy törekedjenek minél több időt fordítani a munkatársaikkal való kommunikációra. Ennek egyik speciális esete lehet a beosztottal való közös szolgálatellátás, amely lehetőséget teremt a munkatárssal való közvetlen párbeszédre, egyúttal a parancsnok személyesen is tapasztalatokat szerezhet beosztottja munkavégzéséről, erősségeiről és fejlesztendő képességeiről, ezáltal elősegítve az előljáró-beosztott közötti bizalmi munkakapcsolat kialakítását.

Az Utasítás 10. pontja szerint: „*A Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer (a továbbiakban: Robotzsaru rendszer) betekintési jogosultsági szintjeit a felhasználók számára úgy kell meghatározni, hogy a kiemelt jelentőségűnek minősített ügyekben – a szakirányítói tevékenység kivételével – a Robotzsaru rendszer csak a találatot jelezze. Találat esetén további információ érdekében az ügy előadójával írásban kell felvenni a kapcsolatot.*”

Az Utasítás 14. pontja kimondja: „*Ha a rendőri intézkedés alá vont személy – valamely eljárás, intézkedés elkerülése vagy szankció enyhítése érdekében, beazonosíthatóan – a Rendőrség állományába tartozó személyhez fűződő kapcsolatára hivatkozik, az intézkedésről jelentést kell készíteni, amelyet – a szolgálati út betartásával – az intézkedést foganatosító rendőr beosztási helye szerint illetékes területi szerv ellenőrzési szolgálatának vezetője részére **három munkanapon belül fel kell terjeszteni**”.* A területi szerv ellenőrzési szolgálatára köteles figyelemmel kísérni a rendőri intézkedés alapján megindított eljárásokat.

A korrupció megelőzésében kiemelten fontos szerepe van a **vezetői ellenőrzésnek**. A közterületi szolgálat ellenőrzése során, ha a technikai feltételek lehetővé teszik a helymeghatározást, rendszeresen ellenőrizni kell a közterületen szolgálatot teljesítők tartózkodási helyét. Az ellenőrzés hatékonyságát a Pro-Mobil járműkövető rendszer és a Robotzsaru Nova TIR rendszer alkalmazásával lehet fokozni. Meg kell követelni az állománytól, hogy a szolgálati rádiókat minden esetben bekapcsolt állapotban, aktív üzemmódban tartsák maguknál. A bűnügyi szakterület vonatkozásában fokozott hangsúlyt kell fektetni a Rendőrség által használt adattárakból való lekérdezések ellenőrzésére is.

A korrupció megelőzésének további lehetséges eszköze a korrupciós veszélyek, továbbá a jogerősen lezárt korrupciós ügyek eligazításon, állománygyűlésen való oktatása, feldolgozása. Ezeken túl lélektani hatása van azon jogintézmények ismertetésének, amelyek alkalmazására a rendőrrel szemben lehetőség nyílik büntetőeljárással vagy fegyelmi eljárással összefüggésben. Ilyenek lehetnek egyes személyzeti intézkedések (szolgálati beosztásból való felfüggesztés, akár az illetmény 50%-ának visszatartásával, szolgálati viszony megszüntetése, lemondás), illetve az a tény, hogy a szolgálati viszony említett módon történő megszűnése esetén az esetleges munkáltatói kölcsönt vagy szolgálati lakást vissza kell szolgáltatni.

A korrupciós cselekmények megelőzésének, felderítésének új típusú módszere a csoportos, akciószerű, váratlan, visszatérő jellegű helyszíni, illetve állományvédelmi ellenőrzés. Ennek keretében sor kerülhet többek között az ajándéktárgyak elfogadásának ellenőrzésére, a magántulajdonú mobiltelefon vagy más híradástechnikai eszköz, valamint a készpénz birtoklása szabályszerűségének ellenőrzésére, a szolgálati helyiségek, szolgálati gépjárművek, valamint más, rejtkehelyként alkalmazható helyek ellenőrzésére és a rendőr ruházatának, felszerelésének ellenőrzésére. Az ellenőrzésekbe a Mélyszégi Ellenőrzési Közterületi Támogató Alegység és a Nemzeti Védelmi Szolgálat (a továbbiakban: NVSZ) területileg illetékes munkatársai is bevonhatók.

Rendőri korrupcióra utaló konkrét esetben teendő intézkedések

A parancsnokok és elsősorban a közvetlen vezetők lehetősége és egyben felelőssége is, hogy az állomány tagjának viselkedésében, szokásaiban, anyagi körülményeiben beálló változásokról – a szükséges mértékig – tudomással bírjanak. Egyes körülményekben beállott változások, valamint egyes magatartásformák felvetik a korrupció gyanúját, ezek – a teljesség igénye nélkül – az alábbiak lehetnek:

- 1) korábbi anyagi körülményekben, költskezési szokásokban bekövetkezett jelentős, pozitív mértékű változás (ingatlan-, gépjármű-vásárlás, rendszeres, étteremben, benzinkúton történő étkezés, drága, márkás ruházati cikkek, ékszerek, óra viselése, költséges utazások, hónap végi költskezések), amely nincsenek arányban a rendőri jövedelemmel,
- 2) szolgálatban 10.000 Ft-ot meghaladó készpénz, külföldi fizetőeszköz birtoklása,
- 3) meghatározott felállítási helytől, mozgási körzettől, járőr-útiránytól engedély nélküli eltérés, szolgálati rádión, telefonon történő – esetlegesen rendszeres jellegű – elérhetetlenség, EDR rádió használhatatlanná tétele (megrongálása),
- 4) ugyanazon járőrtárssal történő szolgálatellátáshoz való elvtelen ragaszkodás,
- 5) az előre meghatározott szolgálati feladat megváltozása vagy újabb feladat meghatározása esetén elégedetlenség, ellenségeskedés,
- 6) szolgálati feladatok végrehajtása iránti közömbösség,
- 7) túlzott magabiztosság,
- 8) bűncselekményt elkövető vagy azzal gyanúsítható személyekkel történő kapcsolattartás.

Az állományilletékes parancsnok a rendelkezésre álló adatok alapján dönthet:

- 1) az NVSZ részére történő jelzés adásáról (ha ez még nem történt meg),
- 2) megbízhatósági vizsgálat kezdeményezéséről,
- 3) kifogástalan életvitel ellenőrzés kezdeményezéséről,
- 4) a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál vagyonosodási vizsgálat kezdeményezéséről,
- 5) más szolgálati beosztásba történő kinevezésről, áthelyezésről, átrendelésről,
- 6) bűncselekmény gyanúja esetén büntetőfeljelentés megtételéről.

Az Utasítás további feladatokat határoz meg befolyásolási kísérlet, valamint korrupciós cselekmény gyanújának esetére.

Az Utasítás 9. pontja szerint: *„Amennyiben büntető, szabálysértési vagy egyéb, a Rendőrség hatáskörébe tartozó hatósági eljárással kapcsolatban az eljárás befolyásolására irányuló beavatkozás történik, az érintett a feljelentés megtételével egyidejűleg köteles a közvetlen előljárójának írásban jelentést tenni. Amennyiben a befolyásolás során nem történt bűncselekmény, de az eljárás során hasonló célú puhatolás, kapcsolatfelvétel vagy egyéb befolyásolással összefüggő körülmény merül fel, azt a közvetlen előljárónak soron kívül írásban jelenteni kell.”* Ha az ügy előadója illetéktelen adatátadásra utaló jeleket tapasztal, köteles azonnal írásban jelenteni szolgálati előljárójának (Utasítás 11. pontja).

Az Utasítás 18. pontja előírja: *„A Rendőrség tagja ellen korrupciós bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt indult eljárás esetén a közvetlen előljáró köteles megvizsgálni, hogy okok és körülmények, esetleges munkaszervezési vagy ellenőrzési hiányosságok segítették elő a cselekmény elkövetését. A jelentés alapján az állományilletékes parancsnok megteszi a szükséges intézkedéseket. Ilyen cselekmény esetén vizsgálni kell az állomány azon – az adott ügyben nem gyanúsított – tagjának a felelősségét is, aki az elkövetéskor az eljárás alá vonttal együtt teljesített szolgálatot. A vizsgálatnak ki kell terjednie arra, hogy mulasztás, szakszerűtlen munkavégzés elősegítette-e a korrupciós cselekménynek a társa által történő elkövetését.”*